

Kočevje slavi

Ob 35-letnici Kočevskega zbora in prazniku občine

Kočevje bo izredno svečano praznovalo 35-letnico Kočevskega zbora in občinski praznik. 28. septembra ob 17. uri bodo v Pokrajinskem muzeju v Kočevju odprli razstavo „Razvoj NOB na Kočevskem“, hkrati pa bosta tu še razstavi „Ljudska oblast 1941 – 1945“ in „Arheološke najdbe iz bronaste dobe na območju občine Kočevje“. 29. septembra bodo ob 9. uri odprli v osnovni šoli razstavo del mladih modelarjev in spominsko sobo Zbora odposlancev. 1. oktobra ob 9. uri se bodo začele svečanosti gasilcev, ki bodo posvečene tudi 100-letnici Gasilskega društva Kočevje. 2. oktobra ob 16. uri bo že tradicionalni „Tek Kočevskega zbora“ po ulicah Kočevja. 3. oktobra ob 11. uri pa bo svečana seja občinske skupščine, ki se je bodo med drugimi gosti udeležili tudi preživeli odposlanci Kočevskega zbora. Za zaključek svečanosti bo 8. oktobra ob 10. uri krožno kolesarsko tekmovanje po Kočevju.

V okviru praznovanja sodi še prvi kočevski kulturni teden. Prireditve v okviru tega tedna objavljamo posebej na kulturni strani. Razen tega bo v okviru praznika več drugih prireditev.

Srečanje borcev

PO 35 letih so se spet zbrali v Kočevju

S srečanjem preživelih borcev 9. SNOUB, ki je bila ustanovljena pred 35 leti v Kočevju, in borcev Zapadnodolenjskega odreda so se 23. septembra v Kočevju začele letošnje svečanosti ob občinskem prazniku in 35-letnici Zbora odposlancev slovenskega naroda. Srečanje je bilo v zgodovinskem Šeškovem domu, kjer je pred 35 leti zasedal Kočevski zbor, udeležilo pa se ga je okoli 250 preživelih borcev teh dveh partizanskih enot.

V imenu občinske skupščine, občanov in organizacij je udeležence srečanja pozdravil predsednik občinske skupščine Kočevje Savo Vovk. Spregovorili so tudi predstavniki borcev, med njimi komisar IX. SNOUB Franci Kolar.

V kulturnem delu svečanosti so nastopili moški pevski zbor iz Kočevja in recitatorji. Po uradnem delu srečanja je bilo v Hotelu Pugled še tovariško srečanje borcev in predstavnikov občine Kočevje.

KOČEVJE: SREČANJE DELEGATOV JUBILEJNIH KONGRESOV

V pripravah na 10. kongres ZSMS in v počastitev 35-letnice ustanovitve mladinske organizacije bodo na pobudo kočevske mladine priredili 7. oktobra s pričetkom ob 11. uri v Šeškovem domu v Kočevju tovariško srečanje delegatov dveh jubilejnih kongresov – vseh udeležencev prvega kongresa v kočevski regiji in delegatov, ki se bodo udeležili 10. kongresa ZSMS v Novi Gorici. Ker zaradi pomanjkljivega arhivskega gradiva ni na voljo imen vseh delegatov I. kongresa, prosi medobčinski svet ZSMS ljubljanske regije (Ljubljana, Trdinova 4) vse udeležence, naj pomagajo izpolniti spisak delegatov ter to sporočijo pisмено ali po telefonu. Ker bo za srečanje v Kočevju organiziran poseben prevoz, je treba udeležbo potrditi do 3. oktobra. Odhod avtobusa bo 7. oktobra ob 9. uri izpred hotela Lev v Ljubljani.

PRED SLAVNIMI PARTIZANSKIMI KOMANDANTI – Vojakova zaobljuba, da bo nadaljeval izročilo revolucije. (Foto: J. Pavlin)

V spomin junaka na belem konju

Na Dolžu pri Stopičah so v nedeljo odkrili spominsko ploščo Alojzu Draganu

V podgorjanski vasi Dolž nad Stopičami so se v nedeljo dopoldan zbrali borci Cankarjeve brigade, ki je bila ustanovljena prav v teh dneh pred 36 leti, predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine Novo mesto in domačini iz okoliških vasi na osrednji letošnji brigadni slovesnosti, posvečeni spominu na borca in komandanta Cankarjeve brigade Lojzeta Dragana.

Ob tej priložnosti je narodni heroj, generalmajor Andrej Cetinski-

Lev na osnovni šoli odkril spominsko ploščo domačinu Lojzetu Draganu, ki je padel v kočevskih gozdovih 16. aprila 1945, samo 22 dni pred težko pričakovano svobodo. O življenjski poti komandanta V. SNOUB „Ivan Cankar“ je zbranim spregovoril njegov sobojevnik polkovnik Alojz Hren: „Dragan se je odlikoval kot borec in starešina, v bojih se je kalil in dokazoval. Od desetih komandantov, ki so poveljevali Cankarjevi brigadi, je imel najdaljši staž, saj je brigado vodil 525 dni. V mnoge juriše smo šli pod njegovim vodstvom, pa čeprav smo

Po slavni poti gubčevcev

Na slovesnosti v Vojašnici Milana Majcna v Novem mestu so poimenovali enoto JLA po IV. SNOUB „Matija Gubec“

Številnim slovesnostim po domovini so se v soboto, 23. septembra, pridružili tudi vojaki v Vojašnici Milana Majcna v Bršljini s proslavo v spomin na ustanovitev IV. slovenske narodnoosvobodilne udarne brigade Matija Gubec.

Med številnimi gosti iz dolenskih občin in sosednje Hrvaške so se

PROGRAM BIENALA

Program V. grafičnega bienala jugoslovanskih otrok, ki bo 30. septembra v Kostanjevici in Krškem, bo takle: ob 9. uri bo v krški galeriji otvoritev 2. dela razstave, ob 11. uri pa bodo v kostanjeviškem Lamutovem likovnem salonu prizgali festivalski ogenj, odprli razstavo in podelili diplome. Ob 14. uri bo na trgu pred Lamutovim likovnim salonom „Carobna kocka“, skupinsko oblikovanje pionirjev po zamisli Sergia Gobba.

slovesnosti udeležili tudi načelnik generalštaba JLA Stane Potočar-Lazar, komandant ljubljanskega armadnega območja Franc Tavčar-Rok, preživeli borci slavne Gubčeve brigade, pripadniki JLA, teritorialne obrambe in drugi.

O zgodovinski poti brigade je spregovoril komandant Rade Petrovič, Lado Ambrožič-Novljan, komandant Gubčeve brigade, pa je ob tej priložnosti vojakom izročil zastavo brigade, po kateri se bo odslej imenovala. Slovesnost so zaključili s slovesno zaobljubo mladih vojakov in kulturnim programom, v katerem so nastopili pevski zbor KUD Krka, recitatorji in vojaški ansambel. S proslave so poslali tudi pozdravno pismo tovarišu Titu.

POSAVJE ZA SKUPEN NASTOP

Izredno ambiciozen, s konkretnimi nalogami opredeljen program, ki ga je Svet posavskih občin 26. septembra v Krškem enoglasno sprejel za obdobje prve tretjine drugega sklica, obeta veliko zavzetost za usklajevanje skupnih interesov in skupnega usmerjanja nadaljnjega razvoja Posavja. Seji so tokrat prisostvovali predstavniki urbanističnega inštituta SR Slovenije, člani regijske komisije za prostorski plan, vsi trije predsedniki izvršnih svetov, predstavniki medobčinskih svetov družbenopolitičnih organizacij in predstavniki območne gospodarske zbornice. Posamezne delegacije so prisotne seznanile s stališči in pripombami iz svojih občin. Precej pripomb je bilo skupnih, tiste pa, v katerih se razhajajo, bodo prihodnji teden na razširjeni seji regijske komisije za prostorski plan usklajevali med seboj.

Več o vsebini razprave bomo poročali v prihodnji številki. J. T.

J. PAVLIN

PIONIRSKI ODRED Z IMENOM KOMANDANTA – Po odkritju spominske plošče nekdanjemu komandantu Cankarjeve brigade Alojzu Draganu na dolški osnovni šoli, je polkovnik Alojz Hren izročil pionirjem te šole spominsko fotografijo komandanta, po katerem se je poimenoval njihov pionirski odred. (Foto: J. Pavlin)

Mejnik v življenju občine

V Koprju je bilo 8. zasedanje skupščine skupnosti slovenskih občin – Govor Sergeja Kraigherja – za podpredsednika skupščine izvoljen Sergej Thorževskij iz Novega mesta

21. in 22. septembra je bilo v Koprju 8. zasedanje skupščine skupnosti slovenskih občin, na kateri so sklenili, da bo v prihodnjem 4-letnem obdobju delo skupščine usmerjeno predvsem v razreševanje družbenoekonomskih odnosov v občini.

Delegati iz 59 slovenskih občin (edino Sevnica ni bila), so izglasovali spremembo statuta skupnosti ter sprejeli okvirno delovno usmeritev za prihodnje štiriletno mandatno obdobje. Skupščina je izvolila novo vodstvo in organe. Podpredsednik skupščine je postal Sergej Thorževskij, direktor Teme-ljne dolenske banke iz Novega mesta.

Dosedanje delo skupnosti slovenskih občin se je izkazalo potrebno in koristno v naši socialistični praksi, kar je med drugim poudaril tudi slavnostni govornik Sergej Kraigher,

predsednik predsedstva SRS. Med drugim je rekel: „Življenje v občini postaja nosilec nove etike in humaniziranih odnosov, solidarnost pa izraz skupne odgovornosti in interesov.“ Skupščina se bo tudi vnaprej ukvarjala zlasti z razreševanjem najbolj perečih vprašanj, lastnih vsem skupščinam in njihovim občanom. Znanstven pristop in življenjska praksa pa bosta še nadalje prisotna pri nadaljnjem skupščinskem delu. Še posebej bo poudarjeno družbeno planiranje.

Na koprski skupščini je bil izglasovan tudi predlog o bodočem fi-

Proč s tobakom!

Ob tednu boja proti pljučnim boleznim in kaji

Smo sredi tedna boja zoper pljučne bolezni in kajenje. Ze nekaj let je manj žgoče vprašanje jetike, v ospredje pa prihaja kajenje kot glavni vzrok številnih pljučnih in drugih bolezni.

Kako torej zavezati t.i. nikotinsko narkomanijo, ki ima dve nasprotujoči si plati? Po gospodarski nudi tobak zaslužen nad 160.000 družinam, dobiček ima tudi država, po drugi strani pa kajenje izpodjeda zdravje milijonom ljudi. Kadilce prej ko slej začnejo pestiti kronične bronhitis, čirni na želodcu in dvanajstniku, bolezni srca in ožilja itd. Kadilci umirajo mlajši ko drugi, pobira jih pljučni rak ipd.

Boj proti kajenju ima več ciljev. Mladi naj bi čim kasneje segli po cigareti, kadilci naj bi postopoma opustili mazvado, ki nudi lažne psihofizične užitke, vsi, ki že čutijo škodljive posledice tobačnega dima, pa naj bi takoj nehali kaditi.

Strogo bi morali prepovedati kajenje v vseh zaprtih prostorih, kjer se zbirajo ali delajo ljudje, poleg zdravstvene službe pa bi morale največjo odgovornost za preprečevanje kajenja prevzeti šole. Le kakšen smisel ima lahko boj proti tobaku, če pa imajo v nekaterih šolah opremljene kadilnice in učiteljev ne prizadene, če učenci čas, namenjen za malico, izkoristijo za „čik pavzo“?

Kajenje je danes ena največjih nevarnosti za zdravje, ki se ji lahko izognemo. Boj za zmanjševanje števila kadilcev in pokajenih cigaret pa bo uspešen le ob odločni podpori vseh družbenih dejavnikov, osveščenosti ljudi, zlasti pa kadilcev samih.

V KRŠKEM SLOVENSKE GEODETSKI DAN

6. in 7. oktobra bo v dvorani Delavskega doma v Krškem 11. slovenski geodetski dan. Priredilo ga bo Dolenjsko geodetsko društvo, ki se je organiziralo kot 4. geodetsko društvo Slovenije. Dan bo posvečen prostorskemu planiranju in inženirski geodeziji. Za udeležence bo organiziran ogled gradbišča jedrske elektrarne.

R. BACER

ZADOVOLJNI Z REZULTATI. Rod mladih gasilcev iz vseh vetrov Slovenije je na republiškem tekmovanju v Brežicah presenetil organizatorje in gledalce z obširnimi znanjem, z voljo in pripravljenostjo za sodelovanje v gasilskih vrstah. Na sliki udeleženci med zaključno slovesnostjo. (Foto: Jožica Teppey)

Nestalno vreme z občasnimi padavinami se bo zadrževalo še danes, nato pa se bo postopno izboljšalo. Na koncu tedna je možno ponovno poslabšanje. Bolj sveže bo.

O sporazumu v Camp Davidu je še vedno toliko različnih mnenj, da se zdi komajda mogoče podati zaokroženo sodbo. Medtem ko so Sadata po povratku iz Washingtona sprejeli v Kairu s fanfarami in je nekaj manj navdušen, a vendarle pozitiven sprejem doživel tudi izraelski premier Begin, pa so na sestanku dežel, ki tvorijo tako imenovano fronto za

Pojasnjevanje sporazuma iz Camp Davida

vračanja, v Damasku sporazum v celoti zavrnili. Nekateri zmerne arabske dežele, med katerimi je Saudska Arabija zanesljivo najvplivnejša, še previdno puščajo odprta vrata za takšno ali drugačno kasnejšo reakcijo.

Kar zadeva sporazum med Izraelom in Egiptom, je sedaj na potezi izraelski parlament, ki mora odobriti v Camp Davidu sklenjen sporazum. Ko je premier Begin v parlamentu pojasnjeval sporazum, je poudaril, da na zahodnem bregu Jordana in na območju Gaze ne bo referendum, da Izrael ne bo dovolil ustanovitve Palestinske države, da se ne bodo pogajali s PLO in da Izrael ne bo izročil Arabcem Jeruzalema. To so trde besede, namenjene pa so bile izraelski desnici, toda potolažile je v celoti, kot kaže, vendarle niso, saj tudi tako olepšano pojasnilo sporazuma v izraelskem parlamentu ni bilo kdo ve kako toplo sprejeta.

Izraelski parlament se bo o tem dokončno izrekel v drugi polovici tega tedna.

Medtem sta se sirske predsednik Asad in voditelj PLO Arafat odpravila na turnejo po nekaterih arabskih deželah, da bi iz prve roke pojasnila odklonilno stališče fronte zavračanja do sporazumov v Camp Davidu.

Ni še znano v podrobnosti, kaj je opravil ameriški zunanji minister Cyrus Vance, ki je obiskal Saudsko Arabijo, Jordanijo in Sirijo. V vseh treh deželah je skušal

posredovati ameriške vidike sporazuma v Camp Davidu in pridobiti svoje poslušalce za podporo. Kaže, da mu je to le malo uspelo.

33. ZASEDANJE SVETOVNE SKUPŠČINE

Na sedežu ZN v New Yorku se je začelo 33. zasedanje Generalne skupščine ZN. Pred zasedanjem se je generalni sekretar ZN dr. Kurt Waldheim poslovil od jugoslovanskega diplomata Lazarja Mojsova, ki je po splošnem prepričanju izredno dobro vodil minulo zasedanje svetovnega parlamenta in bil tudi prvi predsednik, ki je predsedoval kar trem izrednim zasedanjem Generalne skupščine.

Dnevni red letošnjega zasedanja je v bistvu enak lanskoletnemu, saj so ostali nerešeni vsi svetovni problemi, s katerimi se je ukvarjala svetovna organizacija lani in tudi že leta pred tem.

V splošni razpravi bodo voditelji delegacij pojasnjevali stališča svojih vlad. Jugoslovansko delegacijo vodi zvezni sekretar za zunanje zadeve Josip Vrhovec. Govoril je sredi tega tedna, zato bomo o njegovem govoru lahko podrobneje poročali v prihodnji številki.

POVRAČILO V NIKARAGVI

Potem ko je organizacija ameriških držav sklenila, da ne bo obsodila diktatorja Somoze in se vmešavala v notranje zadeve Nikaragve, je začela nacionalna garda v tej deželi še z ostrejšimi ukrepi proti pripadnikom in simpatizerjem Sandinistične fronte.

Upor proti diktatorju Somozi je, kot kaže, sicer zatrt, saj se uporniške sile niso mogle zoperstaviti naj sodobnejše oboroženi nacionalni gardi, toda nezadovoljstvo tli še naprej.

Nacionalna garda ta čas z najbolj krutimi maščevalnimi ukrepi uveljavlja pravico močnejšega, strelja, zatira in požiga.

JANEZ ČUČEK

SE EN NESMISELN REKORD — Ducat kuharjev je v tem mestu pred dnevi postavilo nov svetovni rekord v pečenju omelete: naredili so namreč največjo omeleto na svetu. Zanj so porabili 10.400 jajc in tako posekali skupino belgijskih kuharjev, ki so pred dvema letoma spekli v Belgiji omeleto iz 6.720 jajc. Kaj hočete, nekateri pač nimajo nič bolj pametnega početi. (Telefoto: UPI)

Na dan z resnico o krompirju

Predvsem zaradi visoke cene je za slovenski krompir vse slabše

Trditve, da so cene kmetijskih pridelkov prenizke, kmetje pogosto utemeljujejo z naštevanjem, da so poprečni dohodki kmetov veliko manjši kot osebni dohodki delavcev. Razprave o letošnjih cenah krompirja pa so pokazale, da je te stvari treba ocenjevati tudi z drugih plati.

Cena krompirja ni odvisna od državnih organov kot npr. odkupna cena živine preko cene mesa. O njej se dogovarjajo pridelovalci, trgovci in živilska industrija. Potrošniki še niso vključeni, čeprav je v Sloveniji že precej potrošniških svetov. Vzlic temu so se na poslovni skupnosti za krompir odločili za take odkupne cene, za katere kmetovalci na Gorenjskem niso hoteli glasovati, češ da so prenizke.

Gotovo tudi drugod precej kmetovalcev ni zadovoljnih z 2,50 oziroma 2,70 din za 1 kg jedilnega krompirja. Toda zahteva gorenjskih kmetovalcev, da bi naredili kalkulacijo, koliko izgube bodo imeli pri sedanjih odkupnih cenah, tudi ne bi nikomur koristila. V drugih republikah bodo namreč odkupovali krompir po še nižjih cenah. Z dolenskega, ptujkega in pomurskega območja pa ga

bo treba precej prodati v nekatera mesta zunaj Slovenije. Seveda po taki ceni, kot se bo uveljavila pri njih.

Med razpravo v poslovni skupnosti za krompir so navedli, da so slovenski pridelovalci izgubili veliko kupcev v drugih republikah zaradi visoke cene v prejšnjih desetletjih. Po vojni so prodali iz Slovenije na leto po 10.000 vagonov krompirja, zadnja leta pa le še okrog 2000 vagonov. Visoka cena je

spodbudila kmetovalce po vsej državi, da ga pridelajo že več, kot ga potrebujejo na svojem območju. Izvoz pa je odvisen od letine v drugih državah. Odkupna cena v Avstriji in Zahodni Nemčiji je letos za polovico nižja kot pri nas. Podobno v drugih zahodnoevropskih državah.

Pri ocenjevanju, ali je naš krompir pre poceni ali predrag, je treba upoštevati vse to. V primerjavi z dohodki malih kmetov z zastarelim gospodarjenjem je gotovo pre poceni — v primerjavi s pridelovalnimi stroški tistih kmetovalcev, ki so zadovoljni s še nižjo ceno od naše (če ne bi bili zadovoljni, ga ne bi pridelali toliko!), pa je predrag. Predrag zato, ker ob ponudbi cenejšega zanj ni moč najti kupcev.

Podobno velja za druge kmetijske pridelke. Dohodki kmetov so zelo pomembni, meriti pa jih je moč le z njihovim koristnim delom. To, da je nekdo kmet, mu še ne daje pravice, da bi zase zahteval enake dohodke, kot jih imajo delavci. Tudi dohodki delavcev, ki se močno razlikujejo, so odvisni od dela. Če kmetje ne morejo zbrati ustreznih dohodkov pri zmernih cenah — pogosto še ne vemo, kakšne naj bi bile — je treba iskati vzroke tudi v njihovi proizvodnji, in ne le na trgu, oziroma v odkupnih cenah.

JOŽE PETEK

TELEGRAMI

WASHINGTON — Zvezni sekretar za narodno obrambo general armade Nikola Ljubičić je prvi dan svojega bivanja v Washingtonu začel s položitvijo venca na grob neznanega junaka ZDA na pokopališču v Arlingtonu. Potem se je ustavil še pri grobu ameriškega predsednika Johna Kennedyja in njegovega brata, pravosodnega ministra, Roberta Kennedyja, ki sta bila žrtvi atentatov leta 1963 in 1968. Popoldne se je Nikola Ljubičić v ameriškem kongresu pogovarjal s člani predstavniškega doma, nato pa je obiskal ameriški State department.

BEOGRAD — Na uradni in prijateljski obisk je v našo državo dopotovala delegacija štaba kopenske vojske, armadnega generala Jeana Paula Lagarda. Delegacija je v gosteh pri generalnem štabu JLA. Francoski gostje bodo imeli pogovore z visokimi voditelji naših oboroženih sil in bodo obiskali več vojaških enot in ustanov.

TINDOUF — Fronta Polisario je objavila sklep, da izpusti osem španskih ribičev, ki jih je 20. aprila letos ujel v Zahodni Sahari nek saharski komandos. V uradnem sporočilu saharske vlade je rečeno, da je to nov izraz dobri volje saharskega ljudstva in poziv španski vladi, da ponovno razmisli o negiranju saharskega ljudstva in njegovih pravic.

DUNAJ — Najpomembnejši rezultat pogovorov med avstrijskim kanclerjem dr. Brunom Kreiskim in madžarskimi voditelji ob tridnevem neuradnem delovnem obisku avstrijskega kanclerja na Madžarskem so bili skupna gradnja velikega rudnika lignita, avstrijsko kreditiranje turističnih objektov na Madžarskem in dogovor o drugih velikih delih. Kreiskega je povabil predsednik vlade Gyorgy Lazar. Avstrijski kancler se je pogovarjal tudi z voditeljem madžarskega parlamenta Kadarjem.

BEOGRAD — Na ukaz predsednika republike so za izrednega in pooblaščenega veleposlanika SFRJ v Republikli Portugalski imenovali Aleksandra Manetovića, dosedanega načelnika uprave v Zveznem sekretariatu za zunanje zadeve.

ČIVIDCI POROČAJO, DA JE BIL PRIZOR STRAHOTEN: veliko letalo je trčilo v manjše, nato pa so razbitine obeh padle na predmestje ameriškega mesta San Diego. Nesreča se je zgodila v začetku tega tedna in je terjala okrog 140 mrtvih, krivca pa še niso ugotovili. Boeing 727, v katerem je bilo 136 potnikov in članov posadke, se je med pristajanjem zaletel v cesno 150. Nihče ni preživel, razbitine obeh letal pa so pobile tudi več stanovalcev in povzročile pravo razdejavanje... Kljub vsemu varneje kot na cestah, kjer samo v ZDA letno izgubi življenje nekaj tisoč oseb...

POČILO JE TUDI V BELFASTU, toda na srečo žrtev ni bilo. Neznanci so namreč postavili kar tri pekleske stroje v nekem skladišču, ki so ga eksplozije razdejale. Približno ob istem času je le nekaj kilometrov proč poskusilo pet ljudi ubiti zaporskega paznika, pa se jim na srečo ni posrečilo. A če smo že pri bombah, omenimo še, da so Parizani preživeli nekaj tesnobnih ur, medtem ko so strokovnjaki pazljivo odmontirali letalsko bombo iz druge svetovne vojne. Bombo so našli v severnem delu Pariza pri kopanju temeljev za nebotičnik... Preplah brez posledic...

TA ČAS PA SE POSLEDICAM NI MOGEL izogniti novinar slovitiga časnika New York Times, Farber, ki je moral v zapor. Zaprli so ga zato, ker sodnikom ni hotel izdati, kdo mu je dal informacijo za neki članek. Sodnik je imel to za omalovaževanje sodišča in je novinarja obsodil, prav tako pa časopis, ki mora plačati za vsak dan 5000 dolarjev vse do tedaj, dokler vrhovno sodišče, na katerega so se pritožili, ne bo dokončno razsodilo v tem primeru... Draga trdovratnost...

DRAGA PA JE TUDI BIROKRACIJA v angleških bolnišnicah, saj so izračunali, da znašajo stroški za različna administrativna dela kar četrtino vseh stroškov zdravljenja v tej deželi... Birokracija brez meja...

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

V Kopru je bila skupščina skupnosti slovenskih občin. O nalogah skupščin pri uresničevanju ustave je med drugimi spregovoril tudi tovariš Sergej Kraigher, predsednik predsedstva SRS in med drugim dejal:

„Poznavanje razrednih družbenopolitičnih temeljev ustavne ureditve občine kot komune je potrebno zato, ker so se tudi pri nas nasprotniki neposredne socialistične demokracije vedno zaletavali prav v razredne

Škodljivo zapiranje

karakteristike družbenopolitičnih temeljev občine. In obratno prav tako drži in se vedno znova potrjuje dejstvo, da je vsak uspeh in vsak nov korak v osvobajanju dela, v uveljavljanju samoupravnega položaja delavca v združenem delu, v razpolaganju in odločanju o pogojih in rezultatih njegovega dela in dohodka utrjeval in spodbujal prav te revolucionarne karakteristike naše občine kot komune, jih vedno bolj uveljavljal in poglobljal kot njeno demokratično bistvo in odločilno demokratično značilnost diktature proletariata kot najširše oblike demokratične oblasti delavcev in vseh delovnih ljudi...

Vsako zapiranje v občinske meje je torej nezdravljivo s samoupravljanjem ter govori o tem, da gredo odgovorni činitelji hote ali nehote po poti uveljavljanja že zdavnaj preživelega municipalizma in občinskega kapitala oz. skupinsko-lastniških tendenc ter drobnih špekulacij na račun sosedov, ki vodijo seveda do jalovih konfliktov, na škodo rednega zadovoljevanja potreb ob-

čanov in delovnih ljudi ter na škodo utrjevanja temeljev samoupravljanja.

UGODNA OCENA

V Karadordevu je bila pod predsedstvom predsednika Josipa Broza Tita skupna seja predsedstva SFRJ in predsedstva CK ZKJ. Predsednik Tito je govoril o obisku predsednika KP Kitajske in državnega sveta Kitajske Hua Kuo-fenga. Ta obisk so ocenili kot novo tehtno spodbudo k nadaljnjemu razvoju odnosov in širokega sodelovanja med državama in partijama na načelih neodvisnosti, enakopravnosti, samostojnosti, medsebojnega upoštevanja, vzajemne koristi in ne na škodo odnosov z drugimi.

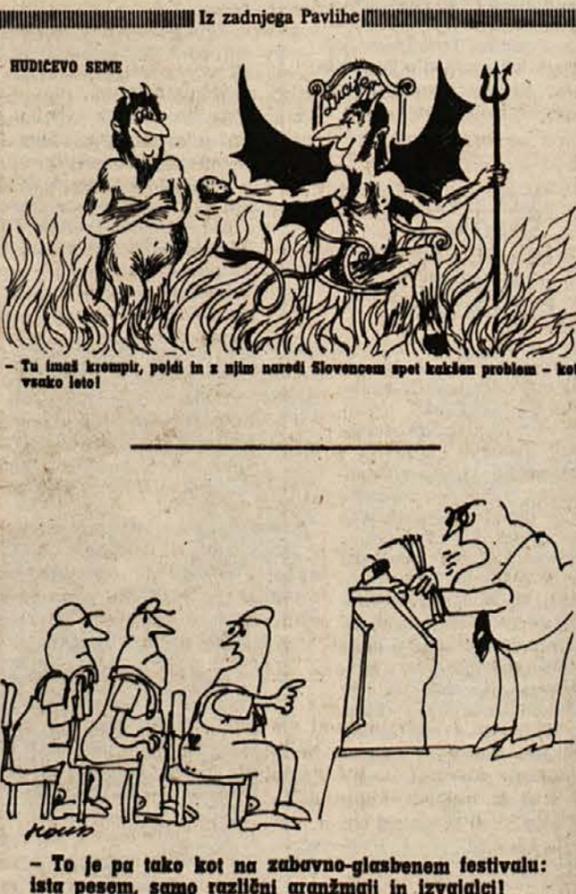
NJEGOŠEVA NAGRADA

Njogoševa nagrada — za knjigo besede na delu, je letos dobil Oskar Davičo. Gre za nagrado, ki jo vsaka tri leta podeljuje skupščina SR Črne gore za najboljšo delo domačega pisca iz katerekoli republike in po krajine. Doslej so pomembno priznanje dobili Mihajlo Lalić, Miroslav Krleža, Meša Selimović, Branko Čopić in Blaža Koneski.

OBLETNICA UNIVERZE

Univerza v Mariboru je nastala iz potreb delovnih organizacij in nujnosti vnašanja inovacij v gospodarstvo in družbene službe, tako je mariborska univerza ena izmed redkih v Jugoslaviji, ki je dosledno uveljavila stopnjevanje študij in razvila uspešne oblike študija ob delu — je bilo med drugim rečeno na slavnosti, ki so jo v Mariboru priredili ob obletnici te slovenske univerze.

MILAN MEDEN

Iz zadnjega Paviha

HUDICEVO SEME — Tu imaš krompir, pojdi in z njim naredi Slovincem spot kakšen problem — kot vsako leto!

— To je pa tako kot na zabavno-glasbenem festivalu: ista pesem, samo različni aranžmaji in izvajalci!

PROSTOVOLJCI NA MESTNIH NJIVAH – Nad 50 odraslih in mladine je prejšnji teden kopalo in ravnilo zemljo za travnati nasad na novem otroškem igrišču te stanovanjske soseske. Ureje-no igrišče nameravajo odpreti še pred letošnjim občinskim praznikom Novega mesta. (Foto: Vlado Jurekovič)

NOV ASFALT. Cestno podjetje – tozd Brežice je 6,5 kilometra dolgi odsek ceste Brežice–Dobrava–Stara vas zalilo s 4000 tonami svežega asfalta. Cesta ob neutrujenih bankinah se je namreč močno posedala in voznike je zaradi tega zanašalo. (Foto: V. Podgoršek)

KOT EN MOŽ – Ekipa krmeljske Metalne je minuli teden prišla na delavske športne igre v Sevnico, kot se spodobi: enotno opremljeni in kot po navadi solidno pripravljene. V vlečenju vrvi so bili nesporni prvaki, kar so bili tudi na športnih igrah vse Metalne v Mariboru. (Foto: A. Železnik)

LIČILA IZ KRKE – V Dolenjskih Toplicah je novomeška tovarna zdravil „Krka“ v sodelovanju z angleško tovarno Yardley pripravila prikaz svojega najnovejšega proizvodnega programa – bogate izbire barvne kozmetike „Make up“ ne le za sodobne žene, temveč tudi za moške (Foto: J. Pavlin)

Na Dolenjskem manj „zgubarjev“

Od 172 dolenjskih podjetij jih je prvo polletje 1978 le 6 izkazalo izgubo – V primerjavi z lani imamo precej manj nedonosnih kolektivov

Po podatkih SDK je izguba v vseh 6 organizacijah združenega dela v štirih dolenjskih občinah znašala 8,5 milijona dinarjev. Izguba je delno tudi posledica neplačanega prihodka in zato ponekod ni zaskrbljujoča.

V novomeški občini so na spisku nedonosnih trije kolektivi z 235 zaposlenimi, kjer znaša izguba malo manj kot 4 milijone dinarjev. Najmanj je k temu pripomogla Brazda – tozd novomeške zadruga, največ pa tozd Vzdrževanje Cestnega podjetja in delno Dominvest. Največ sreče so imeli Trebanjci, pri katerih se je primanjkljaj pokazal le v počitniškem domu v Strunjanu, kjer ni stalno zaposlenih in gre le za 125.000 dinarjev.

V črnomaljski občini je 25.000 din izgube v kanizarskem rudniku prizadelo 377 zaposlenih, medtem pa je najhuje v metliški občini z Novolesovim tozdom Kopalniška oprema. Tu je šlo za začetek poslovanja in vrsto zagonskih težav v 55-član-skem kolektivu, konec koncev pa je prišlo do 4,5 milijonske izgube.

Izgube niso zaskrbljujoče pri tozdu Brazda novomeške zadruga, v kanizarskem rudniku in delno pri tozdu Cestnega podjetja, kjer je vzrok pretežno v neplačanem prihodku, pač pa bosta bolj trda oreha glede krit-teže.

ja primanjkljaja novomeški Do-minvest in Novolesov nedonosni tozd v metliški občini.

DENAR JE, ZADREGA OSTAJA

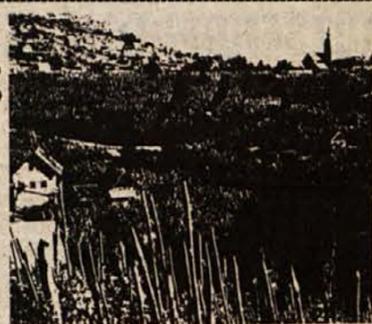
O potrebah po kadrovskih stano-vanjih v črnomaljski občini je bilo ob marsikateri priložnosti že veliko povedanega. Potrebe so vsekakor velike, vendar se delovne organiza-cije nič kaj ne trudijo, da bi se stvar uredila. To je še toliko bolj nerazumljivo, če vemo, da imajo za ta namen na razpolago kar precej denarja, ki bi ga lahko še povečali z bančnim kreditom, vendar tega do sedaj iz nerazumljivih vzrokov niso izkoriščali. Ocena potreb in mož-nosti kaže, da bi letos in v prihod-njem letu s tem denarjem in kredi-tom lahko zgradili okoli 40 novih stanovanj.

PO SEMINARJU – ODLOČNEJE NAPREJ!

Krški komunisti, zaenkrat se-veda samo še njihovo vodstvo, so že v prvem tednu po čateškem seminarju za vodilne poklicne delavce v partiji poprijeli za de-lo. Sprejeli so vrsto nalog, med katerimi jih bodo večino pričeli reševati do konca tega meseca. Tako bodo nadaljevali z obiski v združenem delu in tam preverjali izpolnjevanje srednjeročnih pro-gramov, še posebej pa „odstra-njevanje“ težav, ki so jih po-novno pokazali polletni rezultati gospodarjenja. V štirih kolektivih, delu senovske Metalne, kostanjeviškem Mizarstvu, Iskr-ter ravenskem Kremenu, morajo takoj pregledati, zakaj še nimajo ustrezne samoupravne organi-ziranosti, obravnavali pa bodo tudi osnutek občinskega pro-storskega načrta.

Ž. ŠEBEK

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

S sladkorjem izboljššan mošt

Kljub lepim septembr-skim dnevom grozdje po na-ravnih poti ne bo pridobilo zadosti sladkorja, da bi vino po vrenju mošta doseglo pri cvičku minimalno 8 odstotkov, pri ostalih vinih pa 9 do 10 odstotkov alkohola (ma-liganov). V tem primeru bi žametovka morala imeti naj-manj 14 odst. sladkorja (od-stotek sladkorja pomnožimo s količnikom 0,6, da dobi-mo odstotek alkohola), pri ostalih sortah pa najmanj 16 odst. sladkorja. Kljub pozni trgatvi bomo letos dosegli pri žametovki v povprečju 12 do 14 odst. sladkorja, pri ostalih sortah pa 14 do 15 odst. To bo premalo, zato bo treba mošte izboljšati z dodatkom sladkorja, da bo-mo dosegli najmanjši, še sprejemljivi odstotek alko-hola v bodočem vinu.

Izboljšanje mošta s slad-korjem dovoljuje zakon o vi-nu in drugih proizvodih iz grozdja in vina (Uradni list SRS št. 16/74), ki v 4 od-stavku 8. čl. določa: Do-dajanje sladkorja ali kon-centriranega mošta in do-dajanje oziroma odvzemanje kisline dovoljuje za kmetij-stvo pristojni občinski upravni organ na podlagi strokovnega mnenja OZD, ki je pooblaščen za opravljaj-nje analiz vina (za naše ob-moče je to Kmetijski inštitut Slovenije v Ljubljani). Pravilnik o načinu in po-stopku dosladkanja mošta z dodajanjem sladkorja (Uradni list SRS št. 30/74) dolo-ča, da je dovoljeno dodajati sladkor samo toliko, da do-seže normalno količino sladkorja za določeno sorto grozdja v določenem vino-rodnem območju. Dodajanje se sme opraviti samo na vinorodnem območju, kjer je bilo grozdje pridelano. Dovoljenje za dosladkanje se sme izdati samo proizvajal-cem, ki so vpisani v register proizvajalcev grozdja in vina. Dovoljenje izda za kmetij-stvo pristojni občinski upravni organ tiste občine, na območju katere je bilo grozdje pridelano. Ko je pro-

izvajalec opravil dosladka-nje, mora v 5 dneh obvestiti o tem pristojni občinski upravni organ na predpisa-nem obrazcu. Proizvajalci morajo voditi evidenco o uporabljenih količinah sla-dkorja na predpisanem obraz-cu.

O fizioloških znakih zo-renja grozdja, merjenju sla-dkorja v moštih in postopku pri dodajanju sladkorja v mošt pa drugič.

T. D.

NAKUP GROZDJA ZA PREDELAVO V VINO

po čl. 6. zakona o vinu (Ur. l. SRS št. 16/74) ni do-voljen. V 2. odstavku 6. čl. navedenega zakona je dolo-čeno: Kmetje in drugi obča-ni smejo proizvajati vina le iz grozdja, ki izvira iz lastne-ga pridelka, in morajo biti vpisani v register proizvajal-cev grozdja in vina.

Opomba: V resnici ni po-trebe, da bi grozdje kupovali in predelovali v vino. Kva-liteta vina iz kupljenega grozdja iz drugih republik je podpopprečna, posebno ker je grozdje zaradi transporta dostikrat močno gnilo in poškodovano. Poleg tega je treba trgovini plačati gnile za-bojčke, saj prodajajo grozdje v zabočkkih bruto za neto. Dokočna cena tako pri-dobljenega nekalitetejnega južnega vina je zato višja, kot če kupimo razmeroma boljše vino v steklenicah v trgovini ali pa pri OZD, pri tem pa odpade delo in skrb.

VESTI IZ DRUŠTVA VINOGRADNIKOV DOLENJSKE

Ožji vinogradniški okoliš Trebnje je na seji 13. sep-tembra sprejel sklep, da za člane društva iz tega okoliša priredi 6. oktobra poučno ekskurzijo v vinski klet in trsnico Kombinata Vipava z ogledom Gorice, Sezane in kobilarne Lipica. Nadalje želi-jo organizirati vinogradniško strojno skupnost ter s pomočjo pospeševalne službe KZ Trebnje kreditira-ti in programirati obnovo vinogradov.

Sejmišča

NOVO MESTO: Na ponedeljko-vem sejmu je bilo naprodaj 343 prašičev, od tega le 39 starih nad tri mesece. Prodanih je bilo skupno 219; pujski so stali od 600 do 850 dinarjev, starejši prašiči pa od 860 do 1.250 dinarjev. Cene so torej ostale nespremenjene.

BREŽICE: Brežiško sejmišče je od sobote naprej spet odprto, ven-dar je bilo prvič slabo obiskano. Rejci so pripeljali le 195 pujskov in 6 nad tri mesece starih prašičev, prodali pa skupno 98. Pujski so bili po 31 do 33 din, starejši prašiči pa po 20 do 21 dinarjev kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Kmalu brezvirusne jabolane

Sto let bo kmalu, odkar so opisali prvo virusno bolezen – tobakov mozaik, a vendar znanost kljub svojemu nezadržnemu napredku virusom še ni prišla na kraj. Svoj čas so znanstveniki trdili, da so virusi majhne, z običajnimi mikroskopi nevidne bakterije, spet drugi so trdili, da so le encimi ali fermenti, ki v celicah izzovejo različne posledice, potem pa je obveljalo, da so virusi beljakovinski strupi, ki se lahko množijo le v živih celicah.

Mnogo bolj pa so znane posledice, to je bolezen, ki jih tako imenovano živo kužilo (virus) izbove v živih organizmih. Pri ljudeh povzročajo virusi gripo, mumps, koze itd., pri živalih steklino, kugo, slinovko in parkljevko, največ boleznih pa povzročajo na rastlinah in zato kmetijcem osivijo marsikateri las. Naj spomnimo le na pridelovanje krompirja. Prav zaradi viroz, ki jih prenaša predvsem siva breskova uš, je treba pogosto menjati seme. Zdravo krompirjevo seme je mogoče pridelovati le v hribovitih krajih, kjer sivih breskovih uš ni.

Ni čudnega torej, če si Zlahtnitelji kmetijskih rastlin že dolgo prizadevajo, kako bi zajezili virusno nadlogo ter vzgojili brez-virusne rastline. Znano je, da so nizozemski drevesničarji dosegli lepe uspehe v pridelovanju brezvirusnih sadik jaboln. Jablana je namreč ena od tistih sadnih vrst, ki jo viroze lahko zelo pri-zadenejo, saj je doslej znanih že kar 18 vrst različnih virusnih boleznih, od mozaika jabolk do metličavosti in klorotične pega-vosti. Brezvirusne sadike jaboln bi zmanjšale pridelovalne stroške in pomagale povečati že tako prizadeto gospodarnost v pri-delovanju jabolk.

V sodelovanju z nizozemskimi drevesničarji in inštitutom v Wageningu bosta pridelovala brezvirusne sadike jaboln tudi Agrokombinat Maribor in KZ Panonka. Obetajo, da bo pri-hodnje leto že mogoče kupiti njihove brezvirusne sadike, ki zagotavljajo hitro in stalno rodnost ter s tem zanesljivost v pri-delovanju jabolk.

Inž. M. L.

KMETIJSKA ZADRUGA „KRKA“, n. sub. o. NOVO MESTO

Cesta komandanta Staneta 10

Delovna skupnost skupnih služb

vabi k sodelovanju

DIPLOMIANEGA EKONOMISTA ALI EKO-NOMISTA za opravljanje del in nalog planiranja, analiz, sistema nagrajevanja in organizacije dela.

Pogoji: – dipl. ekonomist ali ekonomist – triletno oziroma petletno izkušnje.

Pismene vloge sprejema splošna služba zadruga 15 dni po objavi. Kandidate bomo obvestili v 8 dneh po sprejemu sklepa.

Komisija za delovna razmerja SPLOŠNE BOLNIŠNICE NOVO MESTO

razpisuje

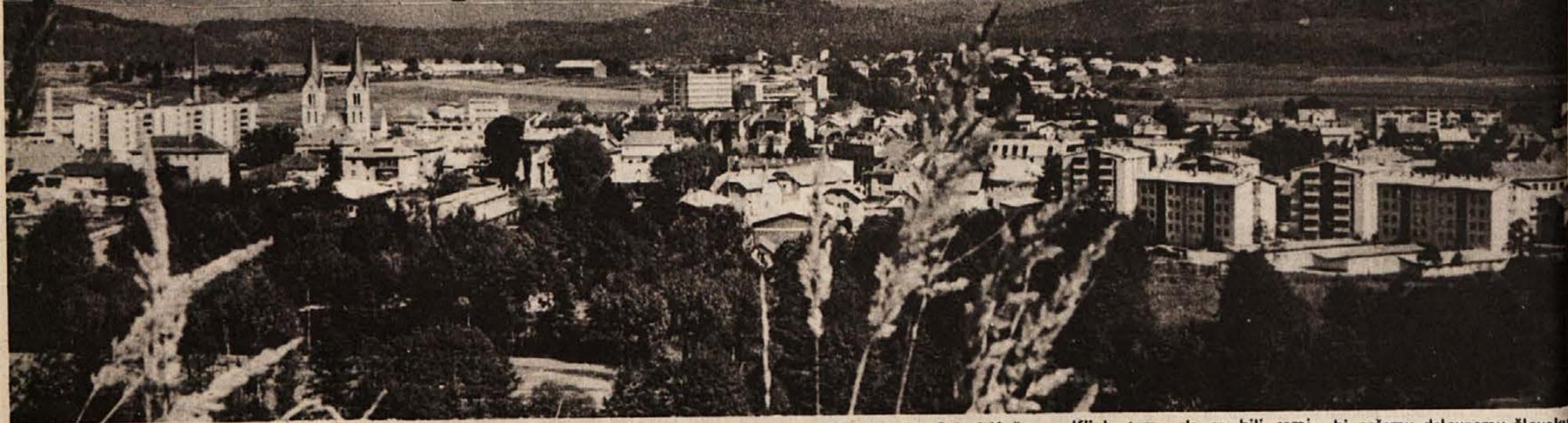
prosta dela in naloge delavcev za delo v enoti za hemodializo

1. 2 VIŠJIH MEDICINSKIH SESTER
2. 4 SREDNIH MEDICINSKIH SESTER

Pogoji: pod 1: višja medicinska sestra z opravljenim strokovnim iz-pitom in 2 leti delovnih izkušenj ter usposobljenost za dela pri hemodializi; pod 2: srednje medicinske sestre s strokovnim izpitom, 1 leto delovnih izkušenj in usposobljenost za delo pri hemo-dializi.

Delo v enoti za hemodializo je zahtevno in odgovorno, zato bodo morali izbrani kandidati opraviti poseben tečaj, če za to že niso usposobljeni. Pismene vloge z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev naj kandidati pošljejo Splošni bolnišnici Novo mesto v roku 15 dni po objavi.

Ponosni na preteklost

SKUPŠČINA OBČINE KOČEVJE IN VSE DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE

IN DRUŠTVA V OBČINI KOČEVJE

ČESTITAJO VSEM OBČANOM ZA OBČINSKI PRAZNIK 3. oktober

V tem letu se spominjamo mnogih dogodkov izpred 35 let, ki pomenijo pomembne mejnike v razvoju jugoslovanskih narodov. Vojaški uspehi narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov, kot sta bitka na Neretvi, bitka na Sutjeski, so dali slutiti, da okupatorju moč slabi in da poskuša v agoniji bližajočega se konca dokazati, kako je še močan. Prav v tem času pa je vodstvo jugoslovanskih narodov spoznalo upadajočo moč sovražnika in opozorilo na potrebo po konkretnem organiziranju v državotvornem smislu. Zato letos praznujemo tudi 35-letnico Kočevskega zborna in 35-letnico II. zasedanja AVNOJ. Oba zbora pomenita za Slovenijo in Jugoslavijo začetek nove, demokratične države.

V spomin na zasedanje Zborna odposlancev slovenskega naroda od 1. do 3. oktobra 1943 v Kočevju praznuje občina Kočevje 3. oktobra svoj praznik. To ni le praznik občanov kočevske občine, ampak je istočasno praznik vseh delovnih lju-

di SR Slovenije. Sklepi Kočevskega zborna so pomembno vplivali na oblikovanje Slovenije in Jugoslavije, na uvedbo demokratičnega političnega sistema, uvedenega v federativno urejeni novi Jugoslaviji. Zato smo vsi Slovenci lahko ponosni, da se je začela slovenska državnost oblikovati v središču okupirane Evrope v času, ko so narodi z drugačno tradicijo, z drugačno zgodovino še nemočno ječali v verigah okupacije.

Tudi občani občine Kočevje smo ponosni na vse, kar se je tiste čase dogajalo na našem območju. Ponosni pa smo tudi na to, kar je bilo v občini narejenega po osvoboditvi. Občina Kočevje, v vojni najbolj porušeni in izpraznjeni del slovenske zemlje, je v povojnem obdobju napravila velik razvoj. Naravne danosti temu območju niso najbolj naklonjene. Kraški svet, slaba kmetijska zemljišča, obširni, vendar težko dostopni gozdovi, z vodo zalit rudnik premoga in požgane tekstilne tovarne ter žage, izpraznjene in požgane vasi — to je bila vsa dediščina, ki so jo naši občani sprejeli po II. svetovni vojni.

Kljub temu da so bili sami potrebni pomoči, pa so se občani te občine z vso vnemo lotili obnove. To območje je dalo ogromne količine lesa za obnovo širšega območja, v pomanjkanju energetskih virov je bil kar se da hitro usposobljen kočevski rudnik, ki je dal pomembne količine energije za obnovo naše domovine. Občina se je začela hitro razvijati. V svojem razvoju je preživljala obdobja hitre in počasnejše rasti. Če je bila rast gospodarstva hitra, moramo, žal, ugotoviti, da gospodarske rasti ni spremljal razvoj infrastrukture cest, vodovodov, ptt omrežja itd. V kasnejšem obdobju je prav nerazvita infrastruktura pomenila oviro v razvoju gospodarstva.

V zadnjih obdobjih pospešeno rešujemo probleme preskrbe z vodo, cestnih in telefonskih povezav, več vlagamo v organizacijo mreže zdravstvenih postaj itd. Tudi na področju drugih družbenih dejavnosti vlagamo in tudi načrtujemo več. Gre za izgradnjo novih vrtcev, centra usmerjenega izobraževanja in za druge pomembne objekte. Vlagamo vse sile za to, da

bi našemu delovnemu človeku ustvarili čim boljše možnosti za življenje in delo. Vzporedno s tem tečejo tudi vlaganja v razširitev, predvsem v modernizacijo gospodarstva.

Naši občani so še pripravljene vlagati vse sile za hitrejši razvoj. S samoprispevki smo gradili sole, ceste, vrtce, športne objekte, vodovode itd. Že samo s tem so dokazali visoko stopnjo svoje zavesti in razumevanje do drugih območij. Tudi bodoči razvoj načrtujemo predvsem na podlagi lastnih možnosti in ob pričakovanju ustreznega razumevanja širše družbene skupnosti. Tako občani občine Kočevje s svojim delom vsak dan bolj potrjujejo tudi sklepe Kočevskega zborna izpred 35 let.

Danes lahko s ponosom gledamo na prehojeno pot. Doseženi rezultati pa naj nas spodbujajo, da bomo čim prej rešili še tiste probleme, ki nas težijo, in zase in za naše otroke ustvarili tisto, o čemer so govorili in kar so si želeli delegati Zborna odposlancev slovenskega naroda v Kočevju v oktobru 1943.

Po večletnih težavah, ki so dosegle svoj višek v letu 1975, je tovarna pletenin in konfekcije Trikon danes povsem drugačno — novo podjetje. Ne le novi proizvodni prostori, tu je tudi novo strokovno vodstvo, nov proizvodni program in končno tudi urejeni medsebojni odnosi v kolektivu, ki so med najpomembnejšimi temelji socialističnega samoupravljanja.

daje. Zato je bil skrajni čas za sanacijo, sicer bi delovna organizacija prišla v stečaj in 340 delavk bi ostalo brez dela. Prav ogrožena socialna varnost delavk pa je narekovala dolgoročno sanacijo podjetja, ki je lahko temeljila predvsem na novih naložbah in bi zagotavljala v prihodnosti večji obseg in kvaliteto proizvodnje ter povečanje produktivnosti dela na račun večje storilnosti, nove opreme in možnosti smotrno organiziranega delovnega procesa v novih proizvodnih prostorih. V tem programu so bile predvidene tudi rešitve na kadrovskem in organizacijskem področju:

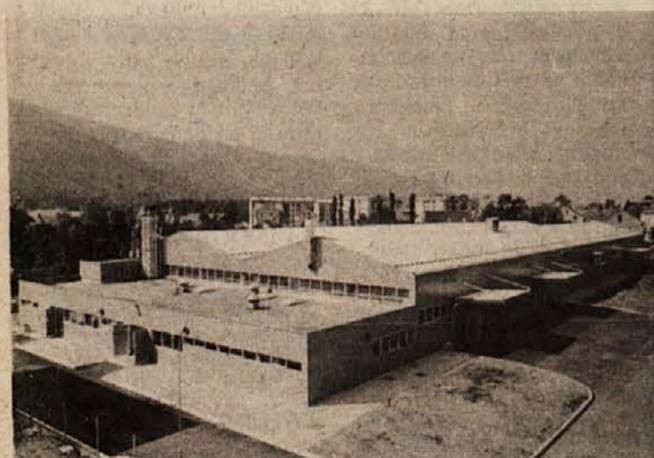
- zasesti delovna mesta s

investicijska in obratna sredstva. Teh nalog se je delovni kolektiv Trikona skupaj s sanacijskim odborom, ki ga je v začetku leta 1976 imenovala skupščina občine Kočevje, lotil z vso resnostjo in prizadevnostjo.

Že v prvi polovici tega leta jim je uspelo dobiti manjkajoči vodilni delovni kader — direktorja, vodjo splošne službe, vodjo komercialne službe ter izpolniti celotno prodajo in nabavo. Z novimi močmi so takoj začeli izvajati sanacijski program, vidni uspehi pa so se pokazali že v letu 1977, saj si je delovna organizacija s kvaliteto ponudbo izdelkov iz novo osvojenega programa ponovno

NOVO ŽIVLJENJE V TRIKONU

tem letu znašale skoraj 6 milijonov dinarjev, so se v naslednjem letu še povečale za dobre 4 milijone. Izgube so nastajale predvsem zaradi nizke produktivnosti dela, težkih pogojev, pomanjkanja strokovnega kadra in razdrobljene proizvodnje in neorganizirane pro-

kvalitetnimi strokovnimi kadri, — zgraditi nove proizvodne prostore ter organizirati proizvodnjo na tekočem traku, — dvigniti osebne dohodke zaposlenih ter — zagotoviti delovni organizaciji kreditno sposobnost v obliki dolgoročnih kreditov za

pridobila zaupanje svojih kupcev in uspešno zaključila prodajo za to leto. Pričeli so tudi z gradnjo nove proizvodne hale, v katero bo možno uvesti proizvodnjo po tekočem traku in po sodobni tehnologiji. Pričeli so z izdelavo novega samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, delovni organizaciji pa je bila obenem zagotovljena tudi kreditna sposobnost. Med tem so si po pokritju izgub prizadevali tudi za zmanjšanje vseh vrst fiksnih in variabilnih stroškov, povečanje proizvodnje, izboljšanje tehnološkega postopka, povečanje prodaje, usklajevanje osebnih dohodkov delavcev z dohodki delavcev ostalih podjetij v panogi, hitrejšo prilagajanje proizvodnje povpraševanju na tržišču ter za

izboljšanje delovne in tehnološke discipline.

Francka Palčič, ki je že 14 let v Trikonu, je povedala, da so bili delovni pogoji ves čas izredno slabi, saj so se večkrat selili, ker ni bilo primernih proizvodnih prostorov. Najtežje pa je bilo leta 1975, ko je moralo več delavk zapustiti podjetje, ker za vse ni bilo dovolj dela, mnoge

od delavk pa so bile dalj časa na brezplačnem dopustu. Danes so delovni pogoji neprimerno boljši, saj delamo v klimatiziranih, sodobno opremljenih prostorih, kar se nedvomno odraža na rezultatih dela, saj s pridnim delom večkrat presežemo norme.

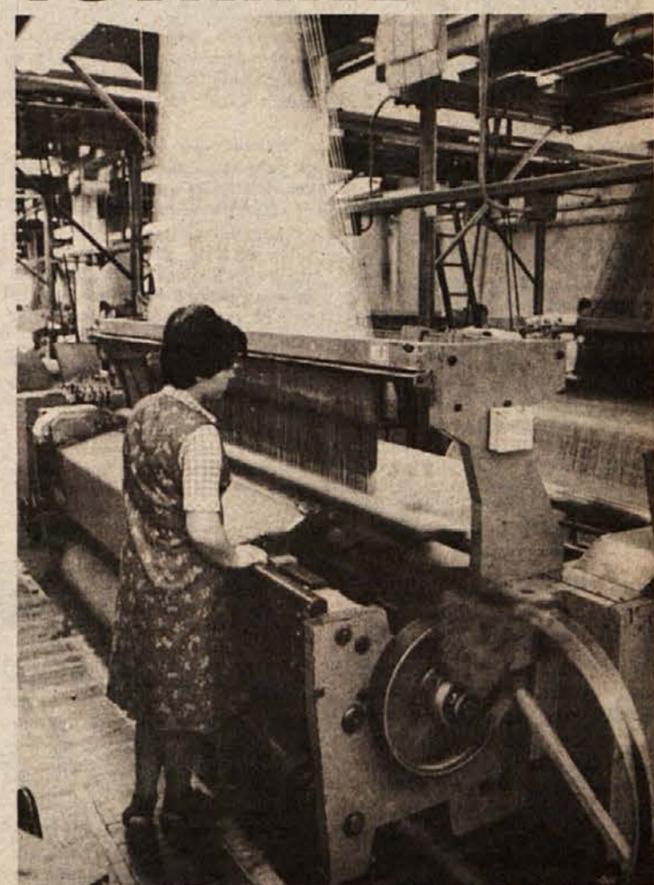
Rozalija Božič — šivilja v konfekciji: „Velikokrat smo bili v negotovosti, saj se ni vede-

lo, kaj bomo počeli naslednjim dan, ali bomo sploh še imeli delo. Zaradi slabe organizacije smo veliko časa izgubili s čakanjem, zato tudi nismo mogli doseči rezultatov, kakršne bi si želeli. To predvsem opazimo danes, ko je delo sodobno organizirano in poteka nemoteno, brez zastojev. V konfekciji pa čutimo tudi pravilno izbiro novega proizvodnega programa, zato se je naše zaupanje v strokovno vodstvo tovarne v zadnjem času še utrdilo. Tudi same delavke si prizadevamo, da bi napravili še več in še kvalitetnejše, obenem pa še izboljšali delovne procese v novih proizvodnih prostorih.“

ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE

DELOVNI KOLEKTIV TRIKONA ČESTITA VSEM OBČANOM IN POSLOVNIM PARTNERJEM ZA PRAZNIK IN SE PRIPOROČA S SVOJIMI KVALITETNIMI IZDELKI!

OD MAJHNE IN ZAOSTALE DO MODERNE TOVARNE

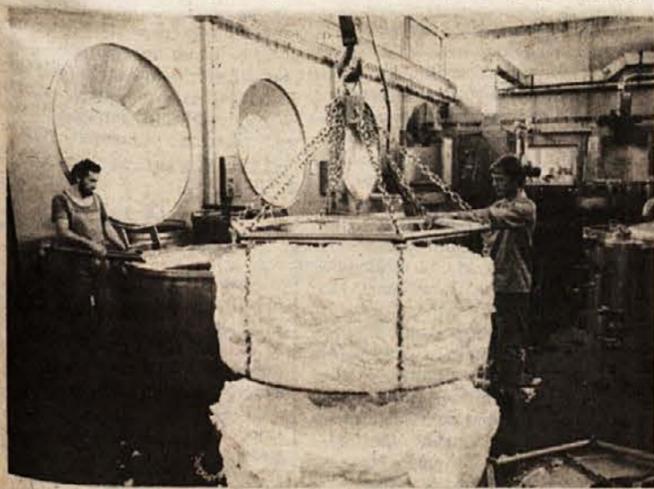
V domovini, zahodni Evropi, na Blžnjem vzhodu in v Afriki je poznano ime tekstilne tovarne Tekstilana iz Kočevja. Kvalitetni izdelki te tovarne so na voljo potrošnikom v trgovinah s tekstilom v vseh mestih po Jugoslaviji, pa tudi v Zahodni Nemčiji, Švedski, Franciji, Egiptu, Saudski Arabiji, Iraku, Kuvajtu, Siriji, Jordaniji, Libanonu, Libiji, Angoli – skratka v vseh deželah, v katere ta tovarna izvažajo svoje izdelke.

kakršno se ponajbolj razviti deželah. Povprečni mesečni osebni dohodki delavcev Tekstilane so po podatkih za leto 1977 na drugem mestu v volnarski industriji v Jugoslaviji. Pot do takšnih uspehov ni bila niti hitra niti lahka. Tovarna, ki je bila ustanovljena pred 57 leti je v skoraj šestih desetletjih obstoja pretrpela mnogo težav – požarov, vojnih viher, ekonomskih kriz, pomanjkanja surovin, kadrov in podobno. Predvojni lastniki tovarne so se pogosto menjavali in izkoriščali delavno silo tega kraja. Vendar so se delavci ob vsaki priložnosti upirali takim režimom. To se je občutilo predvsem od leta 1927, ko je ta odpor postal

noosvobodilno gibanje, saj so že maja 1941 v tovarni organizirali OF, ki je bila po pričevanju zgodovinarjev ena od najboljših in najbolj aktivnih na kočevskem področju. Dejstvo, da so bile to izključno ženske, da temu še poseben poudarek.

ponovno začeli s proizvodnjo. V prvih povojnih letih so se delavci srečevali z mnogimi težavami, vendar je bila želja po čimprejšnjem uresničevanju teženj po hitrejšem razvoju in napredku močnejša. Velika prelomnica za tovarno je bilo leto

Okoli 30 odstotkov celotne proizvodnje danes Tekstilana izvozi na tuje tržišče. To so odevi iz naravnih, umetnih in sintetičnih vlaken, različnih dimenzij in namenov ter dekorativna pre-

tekstilana

1969, ko so se delavci odločili, da dvignejo produktivnost in na račun svojih osebnih dohodkov modernizirajo tovarno z novimi stroji. S tem pa so bili dani vsi pogoji, da se od drobnjakarstva preide na specializirano proizvodnjo z visoko stopnjo produktivnosti, ekonomičnosti in rentabilnosti poslovanja ob visoki kvaliteti proizvodov.

odnosi ter čvrstim samoupravnim in delegatskim sistemom. Zato delavci z zaupanjem zro v bodočnost in uresničevanje novih načrtov za še večji napredek in boljši standard vseh zaposlenih.

Vsi dosežki Tekstilane so rezultat velikih prizadevanj vseh zaposlenih, v vseh akcijah pa so veliko vlogo odigrale družbenopolitične organizacije kolektiva. ZK, sindikat in ZSM si stalno prizadevajo, da bi se v tovarni ustvarili pravi socialistični delovni odnosi in se utrdilo samoupravljanje. S politiko nagrajevanja po delu, zaupanjem v lastne sile in v moč samoupravljanja so bili narejeni pogumni koraki, ki so iz zastarele tovarne ustvarili moderno afirmirano podjetje z urejenimi notranjimi

PRIZADEVANJA ZA RAZVOJ MESTA IN OBČINE

Nepopolna slika o Tekstilani in njenih delavcih bi bila, če ne bi spregovorili tudi o njihovem prispevku za razvoj nerazvitih območij v občini Kočevje. Tekstilana je prva v občini odprla obrat v mali nerazviti vasi, kjer se je zaposlilo okoli 50 delavcev, s tem pa je bila dana osnova za nadaljnji hitrejši razvoj tega območja. Med drugim pričajo o prizadevanju delavcev Tekstilane za razvoj občine tudi največja priznanja občine in mesta, ki so bila dodeljena tej tovarni: nagrada „Jože Šeško“ in „Bronasta jelka“.

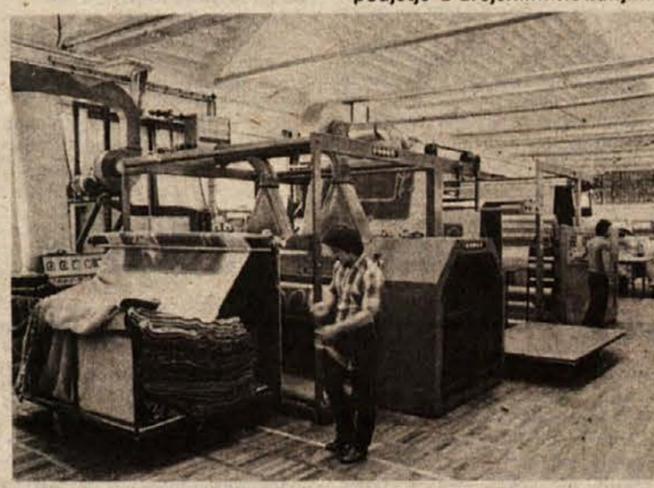
grinjala, izdelana v Tafting tehniki v različnih dimenzijah. Da so to izdelki vrhunske kvalitete, ni potrebno posebej poudarjati, saj bi se sicer ne mogli meriti z močno mednarodno konkurenco na svetovnem tržišču. Za vrhunske kvalitete svojih izdelkov je Tekstilana do danes prejela že celo vrsto mednarodnih priznanj in diplom. Toda to še ni vse, kar Tekstilana uvršča v Jusam vrh tekstilnih tovarn v Jugoslaviji v volnarski skupini.

organiziran v vsej Sloveniji. Takrat je bila v Kočevju ustanovljena tudi druga tekstilna tovarna z mnogo večjim številom delavcev. V tej tovarni so leta 1935 pod vodstvom KPS organizirali veliko stavko, ki se je kasneje razširila v skoraj vse tekstilne tovarne v Sloveniji. Delavci Tekstilane v tej stavki niso neposredno sodelovali, ker so bili prav takrat zaradi požara brez dela. Ta požar je popolnoma uničil zgradbo in strojni park, toda delavci so kljub temu materialno in moralno podprli stavkajoče.

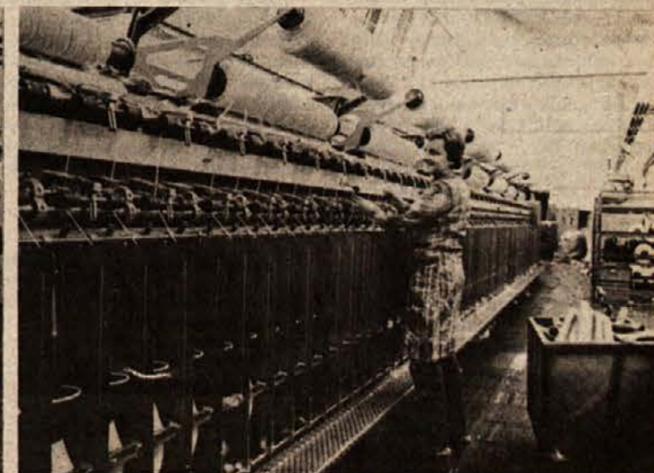
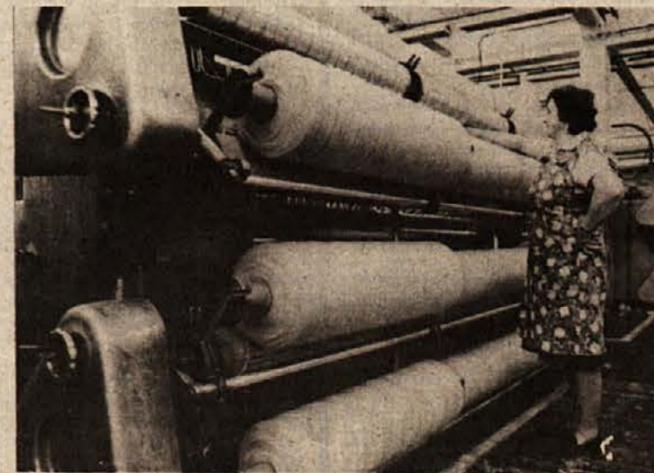
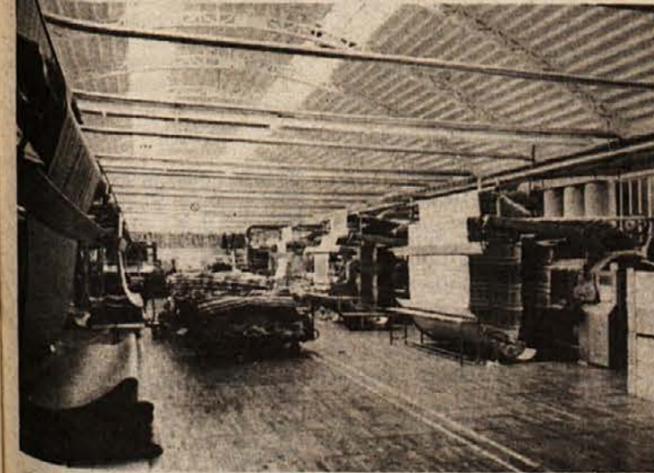
Tekstilana je dala več prvoborcev, mnogo delavk in delavcev je odšlo v partizane, ponekod so odšle cele družine in veliko jih je bilo, ki se niso nikdar vrnili. Mnogi pa so izgubili svoja življenja po zaporih in koncentracijskih taboriščih.

PREŽIVELI BORCI OBNAV-LJAJO TOVARNO

Po osvoboditvi so se nekdanji borci in taboriščniki, bivši delavci Tekstilane vrnili na ruševine svoje fabrike. S skromnim orodjem, materialom in brez strokovnih kadrov so obnovili tovarno in že leta 1946 v njej

Vzporedno z doseganjem vse boljših poslovnih rezultatov tudi sproti rešujejo vprašanja osebnega standarda delavcev in njihovih družin. Za reševanje stanovanjskega problema so se odločili za 8-% prispevek od bruto OD, s temi sredstvi pa so kupili več novih stanovanj, dodeljenih je bilo več kreditov za individualne gradnje novih in za adaptacije starih zgradb. Imajo tudi svoje počitniške domove za dopuste po ugodnih cenah. Organizirana je cena družbeno prehrana. Mnoga priznanja, plakete in diplome pa pričajo, da je tudi športno življenje v tem kolektivu na visoki ravni.

„Birokratska igra s čustvi“

Pojasnijo otroškega vrta „Ciciban“ iz Sevnice, ki je poslalo staršem vabilo za že pokopanega otroka

Uokvirjena vest z naslovom „Birokratska igra s čustvi“ nas je delavce otroškega vrta „Ciciban“ močno prizadela predvsem zaradi neresničnih in nepreverjenih podatkov. Bralcem Dolenjskega lista smo dolžni

NASTOPILO SMO V FILMU

V Mokronogu smo več dni imeli filmske igrance in ekipo Viba filma, ki je snemala celovečerni film Zeljka Kozinca z naslovom Krč. Pri snemanju smo nastopili tudi učenci mokronoške šole. Naša filmska tovarišica je bila igralka Milena Zupančičeva. Spoznali smo tudi druge znane igrance Borisa Kavazza, Rifleta, Teo Glazar in še nekatere. Spoznali smo, da so prijazni ljudje in da igralški poklic ni tako rožnat, kot smo si predstavljali. Ko so odhajali iz Mokronoga, so objubili, da se bodo naslednji mesec spet vrnili.

RENATA JANEŽIČ,
Osnovna šola Mokronog

PRISPEVEK UČENCEV H GRADNJI NOVEGA DOMA

Komaj leto dni je od tega, ko smo učenci doma Majde Silc v Novem mestu pripravili kratek kulturni spored ob slovesnem polaganju temeljnega kamna za novi dom, že se ponosno svetita v soncu dva velika bela stolpca, ki že dobivata dokončno podobo tudi znotraj. Da bi se čimprej vselili, gojenci s prostovoljnim delom pomagamo pri urejanju notranjštine novega doma. Vsak izmed nas se zaveda, da ustvarja s svojim delom sebi in drugim boljše bivalno in delovne razmere. Zavedamo se, da bo ob naši pomoči dom hitreje vseljiv.

Za dopisniški krožek:
MARKO NAREĐ

IZLET NA VELIKO PLANINO

Člani planinskega krožka, ki deluje na naši šoli šele drugo leto, smo na začetku septembra napravili dvodnevni izlet na Veliko planino. Čudovit izlet, ki nas je obogatil z novimi spoznanji o planinstvu in naši domovini, sta nam omogočila krška tovarna celuloze in papirja ter brežiško PD, ki je prispevalo tudi nekaj denarja.

IRENA IVANŠEK
novin, krožek OŠ Artiče

UČBENIKE DOBILI V ŠOLI

Ob koncu lanskega šolskega leta smo učenci pustili v šoli učbenike, med počitnicami je šola dokupila manjkajoče knjige, ob začetku pouka pa so nam učitelji učbenike razdelili. Največ novih knjig so dobili tisti učenci, ki so oddali vse stare. Nekateri rabljeni učbeniki so zelo ohranjeni, drugi manj, zato bomo odslej na knjige bolj pazili. Veseli smo, da se nam ni treba gnesti v brežiški knjigarni, dobili smo prave knjige in z raman staršev je padlo veliko breme.

MARJAN ZORKO
nov, krožek OŠ Artiče

pojasnilo, ki bo vsaj malo razjasnilo, za kaj gre:

Prizadeti oče je res vložil prošnji za sprejem svojih dveh otrok v vrtec, in sicer 7. junija letos. Že ob prvem pogovoru je bil seznanjen, da pred odprtjem novega vrta ne bomo mogli sprejeti njegovih otrok zaradi preštevilnih prošelj, ki so bile vložene precej prej. Poleg tega velja omeniti, da je mamica otrok na porodniškem dopustu do decembra, torej do takrat sploh ne potrebujejo varstva.

Po vsem tem je neupravičeno natančno dopisnik, da naj bi se prošnja celo izgubila ter da so starši zaman čakali na sprejem otrok v vrtec.

Seznam otrok (petletnih), ki smo ga potrebovali za vabilo k vzgojnim dejavnostim za otroke, ki vrta ne obiskujejo, smo res dobili na matičnem uradu, kjer pa ni bilo dovolj vidno označeno, da otrok prizadetih staršev ne živi več. Prav gotovo ne moremo poznati vseh otrok v občini, istih prilikov in imen pa je, kot vemo, več.

Vsi si želimo, da bi takih vabil, ki bolijo, ne prejemali več, ne na cepljenja, ne vprašalnikov bolnic o počutju po smrti, ne računov na imena, ki jih ni več.

Vendar kljub temu: vsi smo samo ljudje.

HERMINA SIMONČIČ

pisma in odmevi

GOSTILNA ALI BIFE?

Večina gostiln v ribniški občini ne prodaja tople hrane in s tem tudi ne izpolnjuje predpisa, da bi bile lahko gostilne, pač pa bi se morale preimenovali v bifeje. Vendar, pravijo inšpektorji, ne prodajajo hrane le zato, ker nimajo gostov, ki bi naročali toplo hrano. Zaradi tega inšpektorji menijo, naj taka gostišča še naprej obdržijo naziv „gostilna“, saj ni družbeni interes, da bi imeli v občini le bifeje. Ko bo namreč povpraševanje po topli hrani, jo bodo te gostilne lahko nudile, bifejem pa je ne bi bilo treba.

BREZPLAČNA PRAVNA POMOČ

Društvo upokojencev Kočevje je te dni uredilo brezplačno pravno pomoč za svoje člane. Vsem, ki jo potrebujejo, bo vsak prvi ponedeljek od 9. do 12. ure v pisarni društva na razpolago svetovalec Edo Rus.

80 let Franca Dobovška

Franco Dobovšek je praznoval 14. septembra 80-letnico rojstva. Deleč okoli je znan kot človek, ki je dosegel veliko uspehov pri razvoju sadjarstva, zadrugištva, družbenopolitičnega in društvenega dela.

Ljubezno do slovenske zemlje, kmetijstva in predvsem sadjarstva je vzklija in njem že na osnovni šoli v Boštanju, kjer se je učil pri znanem slovenskem sadjarju, nadučitelju Alojzu RAČICU. Po osnovni šoli je obiskoval meščansko šolo v Kriškem, nadaljnje šolanje pa mu je bilo

sadjarke podružnice, strojne zadruge in živinorejske zadruge.

Deloval je kot ustanovitelj in funkcionar Sokolskega društva od leta 1920 in Gasilskega društva v Boštanju od leta 1925 pa do okupacije. Od leta 1933 do okupacije je bil predsednik občine Boštanj, nakar ga je okupator z družino pregnal v Bosno. 1942 mu je uspelo iz Bosne prebiti se na Kočevsko, kjer mu žilica ni dala miru in je v sodelovanju z drugimi obdeloval zapuščenno kočevsko zemljo in v obilni meri oskrboval borce NOB s hrano.

Po osvoboditvi se je vrnil v Boštanj in že 1945 postal predsednik krajevnega ljudskega odbora. Bil je vrsto let funkcionar raznih organizacij v krajevnem, občinskem in okrajnem merilu. Isto je še danes.

S svojim poklicnim delom v kmetijstvu je po osvoboditvi nadaljeval delo v boštanskih zadrugah, na kmetijskih posestvih, v gospodarski zadrugi in Kombinatnu Sevnica ter ustanovil prvo povojno drevnico. Še danes kot upokojenec pridno zasleduje napredek v sadjarstvu.

O njegovem delu pričajo poleg gasilskih diplom še tri predvojnne diplome s področja kmetijstva. Prejel je odlikovanje red dela II. stopnje, plakete osnovne šole Boštanj za kulturno delo in v letu 1975 občinsko priznanje Dušana Kvedm. Sadjarstvo mu je v letu 1977 dalo priznanje za njegovo delo in je v imenu društva odkril spominsko ploščo Dragotina F. Ripšlu, zaslužnemu sadjarju, pisatelju, pesniku in narodnemu buditelju v Loki pri Zidanem mostu.

Franco Dobovšku želimo ob 80-letnici obilo zdravja in sreče v krogu družine in uspehov pri nadaljnjem delu.

VIDA CIMPERŠKA, dipl.
ing. agr. predsednica Sadjarškega društva Slovenije

onemogočeno zaradi težkih gmočnih razmer v družini, ki je štela sedem otrok. Tako se je bil primoran sam izobraževati. Pridno je prebiral knjige in strokovne časopise, pločevino, železo, še tleči papir iz Boštanju je že v rani mladosti ob robovih gozdov očepil sadne divjake in opazoval, kakšen je prijem in razvoj. V desetletju pred drugo svetovno vojno je na leto vzgojil do 5.000 dreves različnih sadnih sort. Bil je tudi ustanovitelj in tajnik

ŠOLA ZA ZGLED, TODA... - Dolga leta smo spremljali prostorske in še kakšne težave novomeške posebne osnovne šole in šele letos smo lahko zapisali, da je ta nadvse pomembna vzgojno-izobraževalna ustanova končno le dobila novo, veliko, svetlo, sodobno opremljeno šolsko zgradbo. Toda zadovoljstvo nad urejenimi delovnimi pogoji še zmeraj ni popolno, kajti na papirju je ostala t. i. druga faza gradnje (spalnice za 120 otrok, prostori za dnevno bivanje, kopalnice, pralnica, klubska soba ipd.). Učilnice, delavnice, kabine, telovadnica, knjižnica, kuhinja, jedilnica, sanitarije, prostori za strokovne službe in še kaj - o tem so solarji, učitelji in vzgojitelji še pred nedavnim samo sanjali, toda nove šole so se tako hitro navadili, da so na nemogoče delovne razmere v stari že pozabili. Kanček priokusa grenkobe pa je vseeno ostal, saj so morali takoj ob začetku pouka nekaj sodobnih učilnic (posnetek levo) in kabinetov preurediti v spalnice (posnetek desno) za okoli 60 učencev. (Besedilo in foto: D. RUSTJA)

KONGRES STRIPA

Od 18. do 25. septembra je bil v Ljubljani prvi jugoslovanski kongres stripa. Udeleženci so razpravljali o kakovosti, razširjenosti in družbeni pomembnosti t. i. devete umetnosti, ki so jo na prelomu 19. stol. izumili Američani. Kongres je spremljala tudi razstava izvornih del 50 jugoslovanskih risarjev stripa, posebna žirija pa je podelila pet nagrad „Andrija“ (nagrada nosi ime po pionirju jugoslovanskega stripa Andriju Mauroviču). Med nagradenci je tudi Miki Muster, „oče“ Zvitorepca, morebiti najboljši slovenski ustvarjalec grafične literature, saj njegovo delo uvrščajo v klasiko evropskega stripa.

DELO VIDE TOMŠIČEVE

Ob praznovanju 35-letnice ustanovitve Slovenske protifašistične ženske zveze, katere prvi kongres je bil v Dobriču, je Založba Komunist izdala publikacijo Vide Tomšičeve „KPJ v boju za emancipacijo žensk“. Gre za izčrpen prikaz priznavanih jugoslovanskih komunistov, ki v boju za korenito spremembo družbeno-ekonomskih odnosov niso puščali ob strani vprašanje ženske enakopravnosti.

„ANTOLOGIJA SVOBODE“

Ni v navadi, da bi imele posamezne številke leposlovnih revij poleg ustaljenih imen še posebne naslove. Prav to smo zasledili pri septembrski številki „Primorskih srečanj“, ki je v celoti posvečena 35-letnici vključitve slovenskega Primorja in Istre k Jugoslaviji. Pod okvirnim naslovom „Antologija svobode“ prinaša revija vrsto prispevkov (uvodno razmišljanje je napisal Mitja Ribičič), ki z več plati osvetljujejo zgodovinsko ozadje, desetletja trajajoč boj, zmagi in sodobni razvoj Primorcev.

Kulturni teden

Ob 35-letnici Kočevskega zbora

V okviru praznovanj 35-letnice Zbora odposlancev slovenskega naroda in praznika občine Kočevje organizirajo kočevske kulturne organizacije svoj prvi kulturni teden, ki bo v bodoče predvidoma tradicionalen.

V okviru tega tedna bo več prireditvev. 29. septembra ob 18. uri bodo v Likovnem salonu odprli razstavo del slikarjev Marka Butine. 30. septembra ob 20. uri bo v gimnazijski dvorani večer samospetov in pesmi iz NOB; pela bo Marija Bitenc - Samec, spremljala pa jo bosta Andrej Jarc (klavir) in Slavko Zimšek (violina).

2. oktobra ob 19. uri bo v Šeškovem domu srečanje amaterskih pevskih skupin. 3. oktobra bo ob 13.30 in 16. uri v telovadnici pri bazenu nastopilo Mladinsko gledališče iz Ljubljane z delom Otona Župančiča „Lahki nog naokrog“. Istega dne ob 16.30 in 20. uri bo v Šeškovem domu gostovalo Šentjakobsko gledališče iz Ljubljane z „Veroniko Desniško“.

Za zaključek kulturnega tedna pa bo 4. oktobra ob 19. uri v Ljudski knjižnici literarni večer pisateljice Mimi Malenšek.

Uresničuje novo glasbo

Nemška knjiga o nazorih in ustvarjalnih dosežkih skladatelja Vinka Globokarja - Ocena Dragotina Cvetka

Glasbena ustvarjalnost žumberškega rojaka Vinka Globokarja je na Slovenskem dokaj neznana širši javnosti, saj skladatelj in glasbeni pedagog že dolgo leta živi in dela na tujem. In tamkaj, v zahodnonemškem Wiesbadnu, je pred kratkim izšla knjiga Wolfganga Koeniga, katere naslov je moč posloveniti takole: „Vinko Globokar - kompozicija in improvizacija“.

Iz ocene tega obsežnega dela (299 strani), ki jo je v zadnji številki časnika Naši razgledi priobčil Dragotin Cvetko, povzemamo glavne značilnosti Koenigovega pisanja. Uvodoma gre za poudarek, da še

zmeraj ni moč podati trajnejše vrednostne in zgodovinske opredelitve dozdajšnjega Globokarjevega dela. Zato je Koenig očrtal skladateljeve ustvarjalne težnje, njegova dognanja o parametru, o razvijanju nadaljnjih zvočnih možnosti, bodisi instrumentov ali človeškega glasu, o skladateljevem odnosu do nadrealizma, o njegovih pogledih o smotri skladatelja ipd.

Ob temeljitem pregledu Globokarjeve kompozicije je Koenig napisal tudi poglavje o nazorskem svetu in politični pogojenosti skladateljevega ustvarjanja. Idej, na katerih sloni Globokarjevo oblikovanje t. i. nove glasbe, pa Koenig ni pomenjal z različnimi sodobnimi iskrenji na področju glasbe. V tem vidu Cvetko pomankljivost knjige, ki prinaša sicer obilo gradiva, za pojmovanje o ustvarjanju, poustvarjanju sprejemanju glasbe“. Knjiga „lahko učinkovito služi za tehtanje aktualnih glasbenih gibanj nasploh“. Globokarjevih glasbenih nazorih pravi, da jih skladatelj ni samo oznanjal, pač pa s kompozicijami in izvedbami tudi resnično „So tako drugačni od dosedanjih, da bi utegnili, če bi jim šla splošno veljavna, radikalno spremeniti razvoj.“ Glasbenih prizadevanj, seveda

UČBENIKI SO IN NISO

Iz drugih republik poročajo o velikih zamudah pri tiskanju učbenikov za usmerjeno izobraževanje. Na Slovenskem pa se šele pripravljamo na korenito spremembo pouka, zato novi učbeniki v glavnem šele nastajajo. Za potrebe pedagoške gimnazije in vzgojiteljske šole, ki sta že dobili obliko, skladno z načrtovano preobrazbo celotnega vzgojno-izobraževalnega sistema, pa je že na voljo 17 novih učbenikov oz. snopičev, kot jih imenujejo. Deset jih pri različnih predmetih uporabljajo učenci prvega razreda, za drugi razred je moč dobiti le učbenik za zgodovino, v tisku pa so Berilo z analizo, literarno zgodovino in teorijo ter dva snopiča z naslovom Bistveni problemi razvitih dežel. Učenci tretjega razreda pedagoških šol lahko še kupijo pet, četrtošolci pa en snopič Matematike, medtem ko je učbenik za slovenski jezik s stilistiko za prvi razred še v tisku.

ŠE JE ČAS ZA ABONMA

Novomeška Zveza kulturnih organizacij obvešča vse ljubitelje Talijinskega hrama, da lahko še do 5. oktobra dobijo vstopnice za ponedeljke in torkove gledališke abonma. Druga letošnja predstava bo 9. in 10. oktobra, nastopilo pa bo Slovensko ljudsko gledališče iz Celja.

Mali kulturni barometer

TONE POTOKAR 70-LETNIK - Pred nedavnim je praznoval častljiv življenjski jubilej Tone Potokar, znani slovenski publicist in prevajalec, ki velja za enega najbolj dejavnih posredovalcev med slovenskim in srbohrvaškim jezikom. Potokar, ki je doma iz Predol na Dolenjskem, je 1934 pripravil izbor pesmi O. Župančiča in to je bila prva slovenska knjiga, ki so jo tiskali v Beogradu. V povojnem času je izšlo nad petdeset knjig, ki jih je iz srbsčine ali hrvaščine Potokar prevedel v slovenščino. V bratske jezike je prevajal tudi slovenska dela, njegov prevod Ingoličevega „Dečka“ je npr. doživel že sedem izdaj, prav ob življenjskem jubileju pa je izšel Potokarjev hrvaški prevod „Kitajskega dnevnika“ pokojnega Mitje Gorjupa, pred tiskom pa je tudi prevod Finžgarjevega romana „Pod svobodnim soncem“.

O. DAVIČO, NE M. KRANJEC - Po temeljitem pregledu prispelih del sta za letošnjo Njogoševo nagrado ostala le dva kandidata: Miško Kranjec z romanom „Strici so mi povedali“ in Oskar Davičo s pesniško zbirko „Besede na delu“. Po ponovljenem glasovanju (prvo se je končalo neodločeno) je sedem od dvanajstih članov komisije prisodilo nagrado Daviču.

HOLANDSKO SLIKARSTVO 17. STOL. - Od 12. septembra do 12. oktobra bo v razstavnih prostora

rih ljubljanske Narodne galerije odprta razstava „Holandija 17. stoletja v očeh svojih umetnikov“. V njej bo 51 slikarjev (med njimi Goyena, Ruisdaela, Steena in Metsuja) predstavilo zgodovino in lepoto holandske pokrajine, nadvse preprosti ljudi, portrete, tihožitja, prizore meščanskega življenja in še kaj, kar je pritegnilo umetnike 17. stoletja.

KNJIGA O MATEMATIKI - V zbirki „Sigma“ je pri Državnem založbi Slovenije izšla knjiga, ki bo za naša dokajšnja vrzel v matematični literaturi. To je delo „Kratka zgodovina matematike“ Dirka J. Struškina (prevod Tamare Bohte), ki prikazuje razvoj matematike od začetkov kameni dobi do konca 19. stoletja. Lahkotno, tekoče in zanimivo delo bo dostopno vsem, ki si želijo razširiti splošno poznavanje matematike.

V Dobovi /ne?/ švigajo podgane

Protestno pismo prizadetih vaščanov in odgovor Komunalno obrtnemu podjetju Brežice

V letu 1973 je Komunalno podjetje Brežice preusmerilo odvoz smeti iz dotedanjega odlagališča v opuščeno gramoznico, last SLP v krajevni skupnosti Dobova. To zemljišče, gramoznica, se nahaja v katastrofalni obč. Veliki Obrež. Na tem in širšem prostoru je podzemni rezervoar pitne vode; v opuščeni gramoznici si je mladinski aktiv vasi Veliki Obrež zgradil z lastnimi sredstvi nogogetno igrišče. Sama parcela pa je oddaljena 300 m od Velikega Obreža (300 prebivalcev), od Dobove 200 m (700 prebivalcev), od Rigonce 900 m (150 prebivalcev). To pomeni, da za smetišče v središču gosto naseljenega področja. Komisije, ki so dale uporabno dovoljenje, vsega tega niso upoštevale, saj je bilo rečeno in napisano, da je najbližje nasleje Veliki Obrež oddaljeno 800 metrov.

Glede mladinskega igrišča in nihče vprašal po odgovorni in določiti ter urediti drugega primerne prostora. O kakšnem čuvanju talne vode in čistem ter zdravem okolju

pa takrat sploh ni bilo primerno govoriti. Vseh devet dobovskih vasi leži v kotlini, kjer je večina dni v letu nizek zračni tlak. Na smetišče navvažajo odpadni papir, kartonske škatle, pokvarjeno meso, klavniške odpadke, steklenino raznega izvora, pločevino, železo, še tleči papir iz peči centralnega gretja in podobno. Vse to je vzrok, da na smetišču tli, v določenih presledkih pa izbiuhnejo pravi požari. Veter raznaša ogotke celo 500 m daleč, zato je stalna nevarnost za strnjene vasi Veliki Obrež (80 stanovanjskih hiš in 160 gospodarskih poslopij). Tlenje in požari povzročajo neznošen smrad, ki ga vetrovi raznašajo po celotnem področju, s čimer je ogroženo zdravje prebivalcev vseh vasi na območju Dobove.

Z mesnimi in gospodinjstvi odpadki se hranijo in razmnožujejo podgane, ki so postale že prava nadloga za prebivalstvo, so pa tudi prenasalke raznih bolezni. Nič manjše škode ni pričakovati od vran, srak in drugih ptic, da ne omenjam ško-

de, ki jo te jate povzročajo na poljskih pridelkih. Področje se sedaj oskrbuje s pitno vodo iz brežiškega vodovoda (pribl. 10 km daljave), sam smetišče pa leži na rezervoarju pitne vode. Vprašanje je, kje in kakšno vodo dobiti ob elementarni neugodi (potres, okužba), pa tudi ob drugih potrebah, kot SLO in podobno.

Zahtevamo, naj odgovorne službe pri skupščini občine Brežice prepovedo Komunalnemu podjetju Brežice nadaljnjo uporabo dobovskega prostora za smetišče, kajti iz prakar navedenega je razvidno, da področje za to dejavnost ni primereno.

V nasprotnem primeru bomo prebivalci Velikega Obreža prisiljeni iskati pravico pri višem forumu, saj si želimo kot občani živeti v čistem in zdravem okolju.

PREBIVALCI NASELJA VELIKI OBREŽ IN OKOLICE (65 podpisov)

Med dvema kolesarjema - Voznik obležal ob zmurnjenih piščancih - Dvajset metrov po zraku na njivo - Potlačil ga je sod s slivami - Umrl pod kolesi avtobusa

Od srede, 20. septembra, do ponedeljka, 25. septembra, se je na cestah širše Dolenjske pripetilo pet smrtnih nesreč, povprečno ena na en dan. Poročilo o tragedijah objavljamo po časovnem vrstnem redu.

Sreda ob 16.30. Milenko Savič, 23-letni voznik pri „Gorjancih“, je vozil tovornjak s priklopnikom od Ivančne gorice proti Strži. Pri Dol. Kotu je dohitel 47-letnega kolesarja Cirila Legana iz Dol. Kota. Ko je Savič peljal mimo Legana je pripeljal nasproti drug kolesar. Ko je vozil med obema kolesarjema, je tovornjak pogledal v vzratno ogledalo in opazil, da je Legan omahnil s kolesa in padel pod kolo priklovice. Ciril Legan je bil pri prči mrtev.

Nedelja ob 18.30. Jože Jesih iz Knežine je ves dan pobiral slive v Zapudju, proti večeru pa vodil konjsko vprego proti Dragatušu. Na vozu zadaj je bil 300-litrski sod s slivami. Na ravnem delu ceste je voz zapeljal na vzpetino ob cesti in se prevrnil. Sod s slivami je pod sabo potlačil Jesiha, ki je umrl na kraju nesreče.

Nedelja ob 23.20. Emilu Nemešu, vozniku avtobusa podjetja „Alpetur“, je pri bencinski črpalki v Trebnjem prišel na cesto 24-letni Kasim Vrabac iz Zavidovičev. Nemeš je močno zavrl, vendar pešca kljub temu zadel. Avtobusna kolesa so nesrečneža zmečkala.

Sreda ob 23.15. Andrija Vozar iz okolice Novega Sada je vozil tovornjak-hladilnik od Ljubljane proti Zagrebu. Pri Veliki vasi je zapeljal v levo, ko je nasproti pripeljal s tovornjakom in prikolico Vlado Mestimšek iz Poljčan. Gmota sta silovito trčili, hladilnik je odbilo na nasip, s prednjim delom je obstal obrnjen na cesto. 47-letni voznik Andrija Vozar je obležal mrtev ob zmurnjenih piščancih, ki so bili hladilnikov tovor. Drugi tovornjak je zaneslo po nasipu, pri tem se je po cesti razsula valjana pločevina. Hudo ranjenega voznika Vlada Mestimška so odpeljali v novomeško bolnišnico. Škode na tovoru in tovornjakih je za 1.200.000 dinarjev. Promet je bil dobro uro zaprt v obeh smeri. V tem času so s ceste pospravili tudi piščance, ki so se usuli iz hladilnika, medtem ko so pločevino na drugi strani ceste odstranili šele naslednji dan popoldne. Po stari in dobri navadi ni bilo mogoče dobiti dvigala.

Sobota ob 21.45. Milorad Gašević iz Han Pjeska je z osebnim avtomobilom peljal iz ljubljanske smeri, pri Čatežu zapeljal v levo, vozil nekaj deset metrov po robu ceste in treščil v vsek poljske poti, ki vodi pod magistralno cesto. Od tam je avto po zraku odbilo še 20 metrov daleč na njivo. 26-letni sopotnik Rajko Gašević iz Beograda je bil takoj mrtev, voznik in dva sopotnika pa so hudo ranjeni.

Sreda, 20. septembra, so novomeški miličniki med rednim nadzorom prometa ustavili na Otočcu osebni avto, ki ga je vozil 22-letni Janez Kužnik iz Meniške vasi. Balonček je pozelenel, Kužnik je bil poleg tega brez voznškega dovoljenja. Fantu so vožnjo prepovedali, komaj pa je modro-beli avto zginil za ovinkom, je Janez spotedel za volan in pogral proti Dobruški vasi. Pod Belo cerkvijo se je drugič srečal s fanti v uniformi, ki so Kužnika odpeljali v Jerebovo 1. K sodniku za prekrške bo moral peš.

IZGINILO 10 KOKOŠI - V noči na nedeljo je bilo vlomljeno v kurčnik Slave Bremec v Petrovi vasi. Kakor kaže je odtrgal obojenko in iz garnika, v katerem je bilo 28 kokošjskih, odnesel 10 živali.

FANTEK PRITEKEL POD AVTO - Jože Beršič iz Sadinje vasi je s soboto vozil z osebnim avtom od Semiča proti Črnomlju. Ko je pripeljal v Ulico 21. oktobra, mu je prišel pod kolesa 4-letni Damir Sejdinović. Beršič kljub zaviranju nesreče ni mogel preprečiti. Huje ranjeni Damir se zdravi v novomeški bolnišnici; ugotovili so več zlomov.

IZSILJEVAL PREDNOST - Danes teden je Jože Nemanic iz Čuril pripeljal z osebnim avtom po krajevni cesti iz Rosalnca na prednostno v Svizakih. Ker se ni preprčal, če je smer prosta, je trčil z avtomobilom Antonom Radošem z Radovice, ki je prav takrat peljal po prednostni cesti. Radošo so v novomeški bolnišnici nudili prvo pomoč, Nemanic pa je ostal na zdravljenju. Škode je za 70.000 din. Voznika nista bila privezana.

IZZA MEJE V AVTO - V nedeljo zvečer je Ciril Rozman iz Gotne vasi vozil z osebnim avtom po dovozni poti proti Pavlinovi gostilni v Mačkovcu. Takrat je izza žive meje prišel 14-letna Brigita Žofej, bočno zadela v avto in padla. Brigita roka bo nekaj časa v mavcu.

VOZNIKA TRAKTORJA UMRLA V BOLNIŠNICI - Minuli četrtek je v novomeški bolnišnici umrla 30-letna Darinka Makše z Vrhnici, ki je bila 6. septembra hudo ranjena v prometni nesreči s traktorjem. Pod stopalko za sklopko in zavoro je Makšetovi zašlo korenje, traktor je odpovedal poslušnost, zapeljal na njivo in se večkrat prevrnil. Makšetova je obvisela z glavo navzdol, zgodilo ji je noge. Kljub skrbni negi ji v bolnišnici niso mogli pomagati.

V Koroški vasi je nekemu gospodarju čez dan in noč izgnila 600-litrski kad. Zjutraj, ko je šel v kleti prinesli na dvorišče, je bila, je povedal gospodar, naslednje jutro pa o njej ne duha na sluha. Morebiti je kad, ki med leti velja 4.000 dinarjev, posvojil eden od noveporečnih dolenjskih vinogradnikov.

Pred dnevi so mladi Romi prosjačili na železniški postaji v Novem mestu. Prosilci so J. U. za cigarete in jih tudi dobili. Dal jim je tudi desetak, naprej pa so si Romi postregli kar sami: dobrodušneži so iz rok izrgali denarnico, v kateri je bilo še nekaj dinarjev. Na miho prošnja so J. U. dali iz denarnice vozovnico, da mu ni bilo treba peš domov.

V Koroški vasi je nekemu gospodarju čez dan in noč izgnila 600-litrski kad. Zjutraj, ko je šel v kleti prinesli na dvorišče, je bila, je povedal gospodar, naslednje jutro pa o njej ne duha na sluha. Morebiti je kad, ki med leti velja 4.000 dinarjev, posvojil eden od noveporečnih dolenjskih vinogradnikov.

V Koroški vasi je nekemu gospodarju čez dan in noč izgnila 600-litrski kad. Zjutraj, ko je šel v kleti prinesli na dvorišče, je bila, je povedal gospodar, naslednje jutro pa o njej ne duha na sluha. Morebiti je kad, ki med leti velja 4.000 dinarjev, posvojil eden od noveporečnih dolenjskih vinogradnikov.

V Koroški vasi je nekemu gospodarju čez dan in noč izgnila 600-litrski kad. Zjutraj, ko je šel v kleti prinesli na dvorišče, je bila, je povedal gospodar, naslednje jutro pa o njej ne duha na sluha. Morebiti je kad, ki med leti velja 4.000 dinarjev, posvojil eden od noveporečnih dolenjskih vinogradnikov.

V Koroški vasi je nekemu gospodarju čez dan in noč izgnila 600-litrski kad. Zjutraj, ko je šel v kleti prinesli na dvorišče, je bila, je povedal gospodar, naslednje jutro pa o njej ne duha na sluha. Morebiti je kad, ki med leti velja 4.000 dinarjev, posvojil eden od noveporečnih dolenjskih vinogradnikov.

„Tovarna“ kavbojk na štirih kolesih?

Zagrebčan bo moral povedati, od kod na „njegovih“ izdelkih tuji našitki

Ko so v sredo, 20. septembra, prometni miličniki pozno ponoči nadzirali promet pri čateškem odcepu, so ustavili tudi osebni avtomobil zagrebške registracije, ki ga je iz ljubljanske smeri pripeljal 47-letni Zagrebčan Vinko Sertič.

V avtomobilu so prometni miličniki, ki so pozorni tudi na druge reči, opazili kup kavbojk. Na vseh so bili italijanski našivki. Sertičevemu pojasnilu, da je krojač in da šiva tudi kavbojke, moške postavbe niso hoteli verjeti, saj ni vedel povedati, od kod na „njegovih“ izdelkih tuji našivki.

Sertiča so miličniki odpeljali k novomeškemu preiskovalnemu sodniku. Iz pogovora z zagrebškimi kolegi so novomeški delavci UJV zvedeli, da Vinko Sertič ni „šival“ prvič kavbojk med Italijo in Zagrebom.

SENTJERNEJ IN POSAVJE BREZ ČASNIKOV

V ponedeljek, 18. septembra, zgodaj zjutraj je Ladislav Marinko iz Vnanjih goric vozil tovornjak od Novega mesta proti Sentjerneju. Pri Mokrem polju je v ovinku zapeljal zaradi neprimerno hitrosti čez rob ceste in se prekucnil na streho. Na tovornjaku so bili časopisi in revije, namenjeni naročnikom in kupcem v Sentjerneju, Krškem in Brežicah. Tisti dan ni bilo branja, škode je za 20.000 din, Marinko jo je odnesel z nekaj praskami.

AVTO V MOTORNO KOLO

Bojan Žefran se je v torek peljal z motornim kolesom na Jugorje, kjer je dohitel osebni avto, ki ga je vozil Janez Cimermančič iz Jurke vasi. Žefran je peljal mimo avta, k o je Cimermančič zavil v levo, k parkirišču. Z Žefranom sta trčila, motorno kolo je zaneslo še v osebni avto Stanislava Sodje iz Sel pri Jugorju, ki je stal pred gostilno. Motorista so odpeljali v novomeško bolnišnico.

SKRIVNOSTNO STRELJANJE

Te dni so žužemberški miličniki pridržali do izteznitve 27-letnega Cirila Brajdiča, 36-letnega Borisa Brajdiča in 33-letnega Milana Brajdiča-Rataja. Vsi so iz Žužemberka. Lepega dne so popivali na Dvoru, po vrnitvi v naselje so se začeli pretepali. Spravili so se tudi na B. K., ki se je umaknil iz tabora, vročekrvna trojica pa za njim. Ko so ga v Žužemberku dohiteli, je bilo slišati nekaj strelov. Trojico so, kot reče no, pridržali do izteznitve, kako in kaj je bilo s streljanjem, pa miličniki še ugotavljajo.

ODLIČNA OBRAMBA - Na tekmi proti španskemu moštvu Juventud so novomeški košarkarji odlično igrali tudi v obrambi, tako da visoki španski igralci niso našli poti do koša, kjer so bile vse odbite žoge plen domačinov. (Foto: Bartelj)

ŠTRUKELJ DRŽAVNI PRVAK

V zadnji dirki za državno prvenstvo v motokrosu do 50 ccm - bila je v nedeljo na progi pod Tinjanom pri Kopru - je med 40 najboljšimi dirkači iz države zmagal Črnomeljčan Strukelj, ki je bil prvi v obeh vožnjah. Tretje mesto je dosegel njegov klubski tovariš Heningsman. S to zmago si je mladi Strukelj priboril tudi naslov državnega prvaka, saj je zbral 234 točk, pet več kot Satošek, prav tako član AMD Bela krajina, ki je tako v državnem prvenstvu zasedel drugo mesto.

Prepričljiva zmaga v gosteh

V dolenjskem derbiju v SRL so Črnomaljški premagali igralce Inlesa v Ribnici in so po tem kolu na prvem mestu - Igralke „Krke“ še vedno brez točke

V 4. kolu rokometnih lig so Ribničani z gostovanja v Podravski Slatini prinesli obe točki in so trenutno na dobrem četrtem mestu, igralke novomeške „Krke“ pa so spet izgubile, tokrat s Trokutom, in so brez točke na zadnjem mestu. V slovenski moški ligi pa se najboljše držita „Črnomelj“ in „Krka“, ki sta s šestimi točkami na prvih dveh mestih.

SLATINA - INLES 21 : 26 (81:4)

TROKUT - KRKA 16 : 14 (7:6)

Inlesovi rokometarji so ves čas odlično igrali in zasluženoma premagali vrsto Slatine na njenem terenu. Sredi drugega polčasa so vodili že z osmimi goli prednosti. V ribniški vrsti ni bilo slabega moža, najbolj pa se je izkazal vratar L. Kersnič.

Ves čas je bila igra precej izenačena, čeprav v prvem delu dokaj počasna in za gledalce neprivlačna. Novomeščanke so v drugem polčasu celo vodile, vendar so priložnost za prvo zmago zapravile v finišu tekme, ko so dovolile, da so domačinke dosegle nekaj zaporednih zadetkov.

INLES - ČRNO MELJ 21 : 22 (9:11)

V zanimivem dolenjskem derbiju so bili gostje boljše nasprotniki. Domačinom je sicer v finišu tekme uspelo rezultat izenačiti, potem ko so Črnomaljški vodili že s štirimi goli razlike. Zmagoviti gol je tik pred koncem dosegel Goršek.

KRKA - IL. BISTRICA 29 : 24 (15:13)

Čeprav so bili gostje iz Ilirske Bistrice zelo borbeni, niso mogli ogroziti zmage domačinov, ki so v izvrstni formi. Pri „Krki“ sta se še posebej izkazala Pungerič in Osmokrovič. V naslednjem kolu gostujejo igralci Krke v Kamniku.

CELJE - BREŽICE 23 : 26 (11:12)

Čeprav so Brežičani v 40. minuti igre vodili s štirimi zadetki, je bil zaključek tekme zelo zaburljiv, saj so se domačini minuto pred koncem približali gostom le na en gol razlike. V finišu pa so bili Brežičani boljše in so gladko zmagali.

SEVNICA - POLET 22 : 24 (9:11)

Sevničani so na domačem igrišču doživeli nesrečen poraz, saj so tekmo izgubili v zadnjih minutah srečanja. Z igralcem več so prešli tri gole in namesto na četrtem mestu pristali po tem kolu na sedmem.

LISCA - VUZENICA 15 : 12 (7:4)

V eni svojih slabših tekem so igralke „Lisce“ s težavo premagale mlade igralke iz Vuzenice. Pri domačinkah se nobena ni posebej izkazala, največ zadetkov pa je dosegla Mirtova - 5.

PTUJ - BREŽICE 15 : 13 (7:10)

V prvem polčasu so imele gostje iz Brežic igro v svojih rokah in šle na odmor s tremi goli prednosti. V nadaljevanju pa so se Ptujčanke razigrale, rezultat najprej izenačile in potem povedle z dvema goloma prednosti, kar je bilo dovolj za zmago.

OBALA - STOPIČE 21 : 11 (11:4)

Mlade in neizkušene igralke Stopič so tudi po četrtem kolu na zadnjem mestu. Tokrat se niso mogle upirati ekipi Obale. Največ golov za goste je dosegla I. Kralj - štiri.

KOČEVJE - LJUBLJANA 19 : 13 (7:6)

Igralke Kočevja so zmagale v derbiju kola in so po četrtem kolu s šestimi točkami na drugem mestu. Njihova zmaga nad Ljubljankami je popolnoma zaslužena, igra je bila izenačena le v prvem in v začetku drugega polčasa, potem pa so domačinke zlahka dosegle zadetke.

DOLENJSKA - ZASAVJE 15 : 11 (8:4)

Mlade igralke Dolenjske so na domačem igrišču v Sentjerneju premagale vrsto Zasavja in osvojile prvi točki. Veliko zaslug za zmago ima M. Kovačič, ki je gonilna sila domače vrste.

POKAL V SISAK

V čast 10. kongresa ZSM Slovenije je bil v nedeljo v Novem mestu odbojarski turnir ženskih ekip, ki so se pomerile za pokal OK ZSMS Novo mesto. Zmagale so igralke Metalca iz Siska, drugo mesto je zasedla ekipa domače Krke, tretje so bile igralke Kočevja, četrta pa vrsta Glina iz Mozirja.

Juventud na kolenih

Košarkarji Novega mesta premagali slovito ekipo

V eni najlepših in najboljših tekem novomeške košarke je v sredo, 20. septembra, v športni dvorani „Marof“ pred 400 gledalci ekipa Novega mesta povsem zasluženoma premagala slovito vrsto Juventuda, španskega prvaka, v kateri igrajo tudi trije državni reprezentanti - Santillana, Filba in Margall, pa še trije mladinski reprezentanti. Novo mesto - Juventud 78 : 66 (41:26).

V tej prijateljski mednarodni tekmi - pokrovitelj je bila IGM „Strečnik“ iz Dobruške vasi - so novomeški košarkarji vodili od začetka do konca. Španci so najprej malo podcenjevali v povprečju veliko nižjo novomeško ekipo, pozneje pa jim tudi nadvse zavzeta igra ni več pomagala, še več, bolj ko se je tekma bližala koncu, bolj so jo imeli v svojih rokah odlični domačini pod vodstvom trenerja Spichala. Najboljši igralec in strelec je bil Novomeščan Munih, ki je dosegal 22 košev. Poleg Munih se je z odlično igro izkazal še S. Kovačević, pohvaliti pa je treba vse novomeške igralce.

Novo mesto: S. Seničar 5, Munih 22, Lalić 12, Plantan 12, Cerkovnik 9, Beg 4, S. Kovačević 10, Besednjak 4, Župevec.

Povedati je treba še to, da so španski košarkarji naslednji dan v Ljubljani premagali Brest.

NOGOMET V GLOBODOLU

Ob ustanovitvi ŠD Globodol so priredili nogometni turnir. Poleg domačinov sta nastopili še ekipi Mirne peči in Bršljina. Zmagali so igralci Mirne peči, najboljši igralec in strelec pa je bil I. Cesar iz Globodola.

REKREATIVNA VADBA V NOvem MESTU

Partizan Novo mesto organizira rekreativno vadbo za vse kategorije, od cicibanov do starejših članic in članov. Še posebej vabijo na rekreacijo starejše občane. Prijave sprejema od 28. septembra do 4. oktobra med 12. in 14. uro Sonja Požar, Zavod za izobraževanje in produktivnost kadrov, Novo mesto, tel. 21-319.

Državni rekord Darka Cujnika

Najpomembnejši rezultat na odprtem atletskem prvenstvu Dolenjske - bilo je v sredo, 20. septembra - je dosegel 19-letni Novomeščan Darko Cujnik, ki je vrgel kopje 74,18 m in tako postavil nov državni rekord za starejše mladince. Ta odlični atlet je komaj dva dni zatem na kvalifikacijskem tekmovanju za ekipno prvenstvo Jugoslavije v Celju svoj rekord še izboljšal in kopje vrgel 74,54 metra daleč.

NOVOMEŠČANI BLIZU 30.000 TOČK

Na kvalifikacijskem tekmovanju za ekipno prvenstvo Jugoslavije, ki je bilo hkrati tudi kvalifikacija za ekipno prvenstvo Slovenije, so se v Celju pomerili atleti Kladivarja, Novega mesta in Partizana iz Ptuj. Novomeščani so bili v skupnem seštevku drugi za Celjani z odličnim rezultatom 29.765 točk. Od najboljših rezultatov je treba omeniti nov državni rekord v metu kopja za starejše mladince, ki ga je dosegel Novomeščan Cujnik z metom 74,54 m; Penca je na 400 m dosegel čas 48,8, na 110 m z ovirami 14,9; novomeška štafeta je zmagala v teku na 4x100 m s časom 42,9; na 400 m z ovirami je Penca tekel 51,7; Simunič je zmagal v troskoku z daljavo 14,63, zmagali pa so tudi novomeški tekači v štafeti 4x400 m s časom 3:21,7.

ZRIMSEK DRUGI V GROSUPLJEM

Na meddruštveni kolesarski tekmi „Po ulicah Grosupljega“ 24. septembra je zmagal Drago Frelih, tekmovalc Novoteksa, Zrimšek pa je v močni konkurenci zasedel odlično drugo mesto. Drugi Novomeščan Turk je bil peti. Peto mesto si je med starejšimi mladinci priboril Štih, med mlajšimi mladinci pa Novomeščani niso imeli takih uspehov, saj je bil najboljši, Zagorc, šele 14.

KRONIKA NESREČ

FANTEK PRITEKEL POD AVTO

Jože Beršič iz Sadinje vasi je s soboto vozil z osebnim avtom od Semiča proti Črnomlju. Ko je pripeljal v Ulico 21. oktobra, mu je prišel pod kolesa 4-letni Damir Sejdinović. Beršič kljub zaviranju nesreče ni mogel preprečiti. Huje ranjeni Damir se zdravi v novomeški bolnišnici; ugotovili so več zlomov.

PO DOLENJSKI DEŽELI

V noči na nedeljo se je še neznan objestnejši polotil gum na avtomobilu, ki je stal na dvorišču v Seidlovli ulici. Poleg avtomobila je bil tudi čoln iz neoprene gume, last novomeškega kluba za podvodne aktivnosti. Na avtomobilu so prerezane vse žilni gume, čoln pa lahko služi samo še za podmornico.

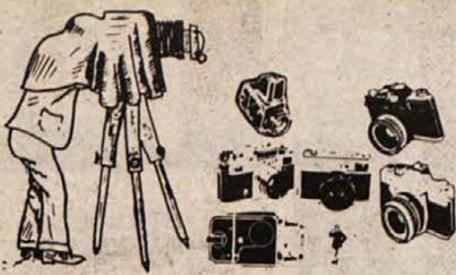
Slovenska zakonca iz Trsta sta v nedeljo na Čatežu prijazno sprejela v avto utrujenega avtoštoparja. Ko je v Zagrebu spočit zastopil, sta mož in žena ugotovila, da se je njune družbe navigiralca tudi njuna torbica s cigaretami, vžigalnik in 32.000 lir.

Pred dnevi so mladi Romi prosjačili na železniški postaji v Novem mestu. Prosilci so J. U. za cigarete in jih tudi dobili. Dal jim je tudi desetak, naprej pa so si Romi postregli kar sami: dobrodušneži so iz rok izrgali denarnico, v kateri je bilo še nekaj dinarjev. Na miho prošnja so J. U. dali iz denarnice vozovnico, da mu ni bilo treba peš domov.

V Koroški vasi je nekemu gospodarju čez dan in noč izgnila 600-litrski kad. Zjutraj, ko je šel v kleti prinesli na dvorišče, je bila, je povedal gospodar, naslednje jutro pa o njej ne duha na sluha. Morebiti je kad, ki med leti velja 4.000 dinarjev, posvojil eden od noveporečnih dolenjskih vinogradnikov.

V Koroški vasi je nekemu gospodarju čez dan in noč izgnila 600-litrski kad. Zjutraj, ko je šel v kleti prinesli na dvorišče, je bila, je povedal gospodar, naslednje jutro pa o njej ne duha na sluha. Morebiti je kad, ki med leti velja 4.000 dinarjev, posvojil eden od noveporečnih dolenjskih vinogradnikov.

V Koroški vasi je nekemu gospodarju čez dan in noč izgnila 600-litrski kad. Zjutraj, ko je šel v kleti prinesli na dvorišče, je bila, je povedal gospodar, naslednje jutro pa o njej ne duha na sluha. Morebiti je kad, ki med leti velja 4.000 dinarjev, posvojil eden od noveporečnih dolenjskih vinogradnikov.

tisti hip

ROKE — Fotografijo tedna smo imenovali „Roke“, poslala pa jo je Dubravka Bauer, Novo mesto, Ragovska 10/a. Posnetek je značilen primer resničnega „tistega hipa“, zaslonka se je odprla in zaprla v drobcu sekunde, ko pomaga malčku pri težavnem opravilu slačenja kopica rok. V naslednjem drobcu časa bo majica že čez glavo, mali upornik svoboden, roke se bodo razšle. Zelo izrazito je poudarjena funkcija rok, pet rok ljubeče nasilno pomaga majici, peščici pa se upirata temu „nadvse krivičnemu“ svetu odraslih. Fotografija je tudi primer učinkovite uporabe teleobjektiva.

PO SVETU OKOLI

NITI KAPLJICA — Zaenkrat je znanost nemočna proti nezadržnemu širjenju puščavskih predelov, meteorologi pa dokazujejo, da je še zmeraj najbolj suho področje na Zemlji puščava Atacama v Čilu. Tamkaj je množina padavin na leto tako neznatna, da sploh ne morejo izmeriti njenega poprečja. V mestecu Calama pa že stoletja ne pomnijo, da bi kdaj padla ena sama samcata kapljica dežja.

ZA NAMRŠČENE — V Taipeiu na Formozi so se ljudje, ki imajo opravke v uradih, začeli javno pritoževati, češ da so nameščenci zelo nevljudni, da se ne znajo nasmehnuti, biti prijazni do strank. Zato so se mestne oblasti odločile za „akcijo smehljanja“. Vsak uradnik mora imeti na pisalni mizi zrcalo, v katerem se lahko ogleduje med pogovorom s strankami. Menda so rezultati preseglji vsa pričakovanja in ljudje čedalje manj negotujejo nad namrščenci. V enakim namenom bi se zrcala lahko znašla tudi na prenekateri pisalni mizi na Slovenskem...

SE O PISARNAH — Švicarski fizik Hans-Rudolf Striebel je na nekem seminarju v Baslu prišel na dan z naslednjo pogruntavščino, o kateri ne bi bil odveč temeljit premislek. Po njegovem mnenju bi morale biti mize in omare v pisarnah brez predalov. Tako bi morali uradniki po končanem delu nositi spise domov in jih vsak dan sproti prinašati v pisarne. Striebel je prepričan, da bi to vplivalo na bistveno zmanjšanje števila nerešenih prošelj, načrtov in podobnega, s čimer se ukvarjajo v pisarnah. Seveda počasi, saj predali prenesejo vsakršne spise. Tudi na Slovenskem.

KITAJCI PA TAKO — Pravo nasprotje pisarniških počasnosti so kitajski krojači in kuharji. Pet tisoč prebivalcev Cengtuja si je ogledalo na delu štiri krojače. Ti so na prostorni trg prinesli šivalne stroje, vzeli mere, skrojili in sešili obleki za dva gledalca — v picle pol ure. Šest kuharjev pa je zaklalo štiri piščance, sesekljali so meso iz prsnih delov, ga sprazhili in začinili s paradiznikovom omako ter obložili s kikiriki. Specialiteto so pripravili v dveh minutah in štirih sekundah.

Rešiteljice

Mravlje varujejo gozd

Pred poldrugim desetletjem so bili lastniki gozdov okoli zahodnonemškega mesta Dormagen zelo zaskrbljeni, kajti drevesa so nezadržno obžirale gosenice smrekovega prela, z insekticidi pa niso iztrebili škodljivcev, ampak druge živali. Dandanes so gozdovi spet bujno zeleni, življenje kar kipi v njih. Rešile so jih gozdne mravlje, katerih posebne lastnosti poznajo gozdarji že od leta 1890. Tedaj so gosenice uničile gozd blizu Muenchna. Pri življenju je ostala le drevesna oaza, kjer so domovale mravlje, ki niso pustile blizu niti ene gosenice; požrle so jih.

Na začetku tega stoletja je v Nemčiji gozdnim mravljam grozilo iztrebljenje, saj so njihove izvlečke uporabljali kot zdravila proti revmi, gripi in naduhi, z beljakovinsko bogatimi bubami pa so hranili ptice in ribe. Kljub opozorilom zoologov se je ropanje mravljišč nadaljevalo in pred zadnjo vojno so bube uvažali s Finskega.

Znanstveniki so ugotovili, da mravlje, (ki lovijo v zemlji, po tleh in v krošnjah) enega mravljišča uničijo na dan okoli 100.000 škodljivcev, štiri mravljišča pa varujejo en hektar gozda. Ob matici je v vsakem mravljišču še do 5.000 rodnic in blizu 3 milijone delavk. Spol zaroda je odvisen od toplote; več samcev (ti poginejo tri dni po snubljenju, zaloga hrane, ki jo pusti en samec, pa bi zadoščala za 20 let življenja ene matice) se izleže v hladnejših mravljiščih.

V ogrožene gozdove dostavljajo mravlje zastoj, gozdarji pa se morajo obvezati, da jih bodo varovali. Da bi se laže privadile novim domovanjem, mravlje iz več mravljišč nekaj časa družijo v posebnih škatlah. Proti žolmam, ki so njihov edini naravni sovražnik, jih zavaruje z mrežami, razpetimi nad mravljišča. Ugotovili so, da mravlje ne ščitijo samo zelenja, ampak prenašajo tudi trose in semena, zato je v njihovi bližini veliko gob in jagod.

Sivobrabi starček je dajal zgled Mojinkumčanom, ki zdaj vzgojajo na sto tisoče astrahanskih ovac.

Pastir spremenil pokrajino

Dvakratni heroj socialističnega dela ima spomenik življenja — Očanca so navdušile astrahanske ovce

V sovjetskih republikah je navada, da človeku, ki je dvakrat dobil red heroja socialističnega dela, že za življenja postavijo v rojstnem kraju doprni kip. V bron vitlo podoba ima tudi osemdesetletni pastir Žazilbek Kuanišbajev, ki celo življenje skrbi le za ovce. Njegova rodna pokrajina Mojinkum v Kazahstanu je v glavnem peščena, borna s travnatimi predeli, zato doseganje takih uspehov v ovčereji, s kakršnimi se ponaša Kuanišbajev, res ni mačji kašelj.

Očanec je v mladosti pasel ovce veleposestnikov, ko pa se je v Kazahstanu utrdila sovjetska oblast, je med prvimi stopil v kolhoz in od tedaj naprej varoval ovce kmetov. Njegova največja šola je bila prva kazahstanska razstava kmetijstva. Tedaj (pred štiridesetimi leti v Alma-Ati) je prvič videl znamenite astrahanske ovce. Ni bil miren, dokler ni zvedel vseh podrobnosti o njihovi vzreji, nato pa je pri kolhoznikih dosegel, da so kupili nekaj jagnjet. Gojil jih je ko otroke, trop se je večal in večal in že čez nekaj let so astrahansko krzno Kuanišbajevih ovac prikazovali na mednarodnih razstavah in sejmih širom po svetu.

Pri vzreji ovac je Kuanišbajev dosegel še en velik uspeh: nihče daleč naokoli pred njim ni na sto ovac vzgojil kar 145 jagnjet. Njegov zgled so kmetje posnemali. V peščena tla so začeli kopati vodnjake, voda pa je začela spreminjati podobo pokrajine. Čedalje več je bilo zelenih površin, oblasti so se zavzele za zasajanje dreves, gradnjo cest med pašniki, električno napeljava ipd. Vse to zato, ker so Mojinkumčani s trdim delom dokazali, da so neprekosljivi rejci ovac. Združeni so v enajstih sovhojih, prirastek na sto ovac znaša zdaj tudi po 180 jagnjet. Vsi zatrjujejo, da brez spretnega

Kuanišbajeva vsega tega ne bilo, stari pastir, ki jim je spodbudo, pa pravi, da zanjo večje radosti, kot slišati, da Mojinkumčani v zadnji petletni vzgojili na sto in sto tisoč „črnih rož“. Tako imenujejo astrahanske ovce.

O tem in onem

Ce verjamete ali ne

O zanimivih stvareh, od katerih jih, dogodkih in podobnih, še mo kar se da podrobno govoriti, tokrat pa bomo le v nekaj stavkih predstavili vrsto ugotovitev, do katerih učenjaki prišli že noč. Torej:

Pri grizenju koščka zela porabi človekovo telo več energije, kot pri grizenju krompirja, ki kot jih vsebuje rastlina. Hranilna vrednost slanika precej večja kot pri običajnem zrezku. Človek spravi vase leto približno za eno tono teže, ne in pijače.

Vsako minuto vdihnemo približno 17 litrov zraka. Pri smejanju porabi človekovo telo več energije, kot pri grizenju krompirja. Nad tri milijarde let nastane srce pri človeku, ki čaka 72 let starosti. Pritisk krvi pri kihanju je največji, enak hitrosti 150 km na uro.

Popolnoma zdravo človekovo oko je tako občutljivo za svetlobo, da v jasni noči lune lahko zazna prižgano galico na 80 km oddaljenem hribu. Če bi v trenutku svojega rojstva začeli šteti in šteli starosti 65 let, še vedno ne bi prišli do milijarde.

Za prvih deset potez tekmecev je pri vsaki potezi šaha najmanj toliko možganskih kolikor pomeni številka petindvajset ničlami.

Mravlja lahko dvigne desetkrat težji tovor, kot tehta sama. Matice termite sežejo starost 50 let. Krt v eni noči izkoplje 100 metrov rov. Kače vohajo z jezikom dveh snežink z enako obliko.

Najpogostje ime na svetu je Mohamed. Boksar Mohamed Ali pa je samo eden.

Dolenjski list pred 20 leti

„Riba pri glavi smrdi“

KOPICA NAVODIL, NALOG in nujno potrebnih nasvetov je bila pretekla tedne in mesece sporočena zadržnim vodstvom, oblastnim organom in političnim organizacijam v zvezi z jesensko setvijo, pogodbenim sodelovanjem, načrtnim odkupovanjem kmetijskih pridelkov in pod. Kaže, da marsikje ljudje v občinskih vodstvih menijo, da velja to „samo za upravne odbore zadrug“. Kako naj si sicer razlagamo, da se občinski zbori proizvajalcev skoraj nikjer z vnebo in prizadevnostjo ne zanimajo za ta nadvse važna vprašanja? V Črnomlju je šest odbornikov ObLO, ki ne marajo o pogodbenem sodelovanju s KZ ničesar slišati, čeprav so po poklicu kmetje. So mar očitki, da „riba pri glavi smrdi“, v tem primeru krivični? Besed zdaj res ne potrebujemo. Več dejani!

KMETIJSKA ZADRUGA STRAŽA bo štipendirala letos enega gojenca na hmeljarski šoli v Žalcu, enega pa na strojno-traktorski šoli. Ker zadnji ni imel osemletke, ki je za vpis v to šolo pogoj, bo prej obiskoval strojno-traktorski tečaj v šoli na Grmu.

LJUDJE, NE KUPUJTE OD raznih prekupčevalcev in klatežev poceni tekstilnega blaga, ur, nakita in podobno, ker je to večinoma ukradeno. Ljudje, ki so kaj takega že kupili, naj prijavijo to postaji LM.

SENOVŠKI HOKEJISTI SE temeljito pripravljajo za republiško prvenstvo, ki se je pričelo po „liga sistemu“. Trdno so prepričani, da bodo osvojili letos najvišji naslov. Lani so zasedli častno drugo mesto. Omeniti je treba, da je hokej na travi pritegnil veliko število mladih moči in se ni treba bati, da bi se ta edini klub v novomeškem okraju po odstopu starejših igralcev razšel.

Iz DOLENJSKEGA LISTA
25. septembra 1958)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Bila je kratka, trirobata pila

(Morilec se ni) branil, spotoma je celo prepeval ter mej drugim dejal: „Gotovo sem dobro zadel, upam, da sem jo umoril.“ V strežnici je hudodelec povedal, da je anarhist, da ni sovražen delavec, temveč bogatašem. — Takoj so poslali posebno komisijo na mesto strašnega zločina. — Orožniki so dolgo iskali morilno orodje. Preiskali so vse grmovje, vrtove in ceste, s čolni so pregledali jezersko obrežje. Slednjič so je našli na hodniku neke hiše. Bila je kratka, trirobata pila. — Morilec Luccheni se je dalj časa potikal po Genevi; koder je hodil, nikjer mu ni manjkalo denarja, iz česar se more sklepati, da mu je dala anarhistična družba dovolj denarnih sredstev, da izvede svoj namen.

(Žalost je po) vsem svetu velikanska, vzlasti seve, velika na Dunaju in drugih pokrajinah avstrijske države. Prenehala so javna gledališča, prenehale veselice po celi naši državi.

(S mešno a resnično.) Pred kratkim je prišla k tukajšnjemu zdravniku kmetica iz novomeške okolice ter prosila za svojega bolnega moža zdravila. Zdravnik zapisal jej je recept

ter naročil, naj bolno možovo nogo jedenkrat na dan se zapisanim mazilom namaže. Čez teden dni se oglasi kmetica na novo. Zdravnik: „No, kako je, ali je mož že zdrav?“ Kmetica (v roki držeč ves zmečkan in umazan recept): „Jojmene, gospod doktor, zdaj jo pa niste zadeli, vsak dan sem mazala s tem papirjem, ali rana je čedalje bolj rudeča. Zdaj pa prosim, ne dajte mi več takega papirja, rajši čisto zajčjo mast.“ Uboga ženska ni vedela, da se mora iti z receptom v lekarno, kjer bi bila dobila po zdravniku zapisano mazilo, temveč je drgnila možovo rano — z receptom.

(Glasbena matica) v Novem mestu. Vpisovanje v glasbno šolo traja do 18. t. m. kakor smo naznanili v zadnji številki in kakor je razvidno na lepakih po mestu. Opozarjamo na to šolo, ki se bode letos še zdatno razširila.

(Dobro ohranjen) klavir je na prodaj. Lastnik ga je prisiljen prodati zaradi vojaščine, zato mu je tudi cena nizka.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC
15. septembra 1898)

Komisija za delovna razmerja pri ZG-ZTP LJUBLJANA-TOZD SEKCIJA ZA VZDRŽEVANJE SIGNALNO VARNOSTNIH IN TELEKOMUNIKA-CIJSKIH NAPRAV LJUBLJANA, Trg OF 7/II

objavlja

naslednja prosta dela in naloge:

1. ELEKTROTEHNIKA ŠIBKEGA TOKA

Kandidat mora imeti končano elektrotehniško srednjo šolo — oddelek za šibki tok, smisel za delo na telekomunikacijskih in signalno varnostnih napravah, izpolnjevati mora poseben zdravstveni pogoj za opravljanje dela pod prometom. Poskusno delo traja tri mesece. Delo je v Novem mestu, Sevnici in Ljubljani

2. ELEKTROMEKANIKA NA TELEKOMUNIKA-CIJSKIH IN SIGNALNO VARNOSTNIH NAPRAVAH

Kandidat za to delovno mesto mora imeti končano poklicno šolo za mehanika telekomunikacij in izpolnjevati mora poseben zdravstveni pogoj za opravljanje dela pod prometom. Poskusno delo traja tri mesece. Delo je v Novem mestu in Sevnici.

3. PONOVA OBJAVA TAJNIKA SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Kandidati za to delo morajo imeti višjo izobrazbo pravne ali upravne smeri, 3 leta delovnih izkušenj, zaželeno je v kadrovske službi. Poskusno delo traja tri mesece.

Pismene prijave z dokazili o šolski in strokovni izobrazbi sprejema kadrovsko-spolna služba Sekcije za vzdrževanje SV in TK naprav Ljubljana, Trg OF 7/II, 15 dni po dnevu razglasa. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

OS

Mogočni Hrast je ravnal so morale preprečiti vsa Potlej so se začele pripraviti otroci so nacepili trsk in kasneje zadržali ujetniku v kaj mladeničev je prišlo drevesnih vlaken. Z mlade roke in noge ter ga privel mogel niti ganiti. Tako upanja gledal svoji usodi čas preizkušal ostrino

Rešitev prejšnje križanke

Od snage ne vstaneš od mrtvih, od umazanije pa te tudi ni konec.

F. M. DOSTOJEVSKI

Diplomat je človek, ki dvakrat razmisli, preden nič ne reče.

W. CHURCHILL

Napake so za vsakogar značilne: opazuj njegove napake in spoznal boš, kakšen človek je.

KONFUCIJ

d	vrsta juž. am. lesa	gr. mit. oseba	lovec na kače	delo aranžerja	lantan	d	gl. mesto Italije	glasilo it. socialistov	kraj v sl. gorah
nagradni vrt						orange			
papiga						slikar subic	izdelovalec raket		
stročnica						zdravilna rastlina	vrsta tkanine		
Julijin ljubimec								natrij	
								turcija	
								vrsta vrbe	
franc. mesto								želatina iz alg	prečni drog
roditev									
pritok volge									
brisanje									
ozek pas									

Tokio trepeta pred potresom

Je hud potres mogoč vsak hip? – 3.500 m globok vodnjak in merilne naprave

Ob poročilih o strahotnih posledicah potresa, ki je pred kratkim razrušil iransko mesto Tabas in okoliške vasi ter terjal življenja več deset tisoč ljudi, je časnik Delo objavil razpredelnico najhujših potresnih katastrof v tem stoletju. Izračun kaže, da je zaradi nemirnih tal Zemlje umrlo blizu poldrugi milijon ljudi. Nad polovico teh žrtev je zahteval potres, ki je pred dvema letoma prizadel pokrajino, v kateri leži glavno mesto Kitajske. Tudi najhujši potres vseh časov je moril na Kitajskem, 1556 je razdeljal provinco Čen Si in tedaj je umrlo okoli 830.000 ljudi.

VELIKA NEVARNOST

Med azijskimi deželami in velenosti, ki jih ogrožajo potresi, pa imata največ vzrokov za strah gotovo Japonska in Tokio.

Ko se je seizmolog Koso Kimura pred nekaj leti upokojil, se je preselil v mesto, 800 km severno od Tokia. „Nevarnost za tako katastrofo, kot je bila 1923, je zelo velika. Ne bi rad doživel podobnega uničenja,“ je izjavil znani proučevalec potresov.

Nasprotnega mnenja je prof. Kiju Mogi. „Potresa, ki sta 1703 in pred pol stoletja prizadejala ravnino Kanto, na kateri leži Tokio, sta sprostil v zemlji toliko napetosti, da je komaj mogoče, da bi v naslednjih stoletjih prišlo do hudega potresa, četudi krajevno omejeni potresi nenehno vznemirjajo prebivalce glavnega mesta in okolice.“

Znanstveniki vseeno posvečajo veliko pozornost nemirni zemeljski skorji pod Tokiom. 145.000

človeških življenj, kolikor jih je terjal zadnji katastrofalni potres, je dovolj velik opomin. Večina seizmologov je prepričana, da potres lahko vsak hip poruši glavno mesto. Celotno število morebitnih žrtev so že predvideli. V najboljšem primeru bi umrlo „samo“ 36.000 ljudi, črnogleda napoved pa omenja kar deset milijonov mrtvih.

Nenačrtovana rast Tokia je pomnožila težave mesta. Danes šteje trikrat več prebivalcev kot 1923, v nekaterih predelih mesta se je gostota naseljenosti povečala za desetkrat. Cestni promet pa je večji kar za 6.000 odst. Zemlja je najbolj nemirna pod središčem Tokia, ki je preprečeno z mrežo podzemeljske železnice in ogromnih nakupovalnih centrov. Največje razdejanje in morijo bi hujši potres povzročil prav v osrčju mesta. Pretrgano vodovodno, električno in plinsko omrežje bi še povečalo obseg katastrofe, saj bi prišlo do velikih požarov. Številni vzhodni predeli mesta ležijo precej metrov pod morsk gladino, zato

bi jih ob morebitnem rušilnem potresu ogrožali tudi morski valovi. Mogočne valobrane so šele začeli graditi.

KAJ STORITI?

Strah pred potresom narašča. To se kaže tudi pri prodaji zaščitne opreme in knjig, ki govorijo o nujnih ukrepih v primeru katastrofe. Tudi učitelji razlagajo učencem, kaj storiti, če po strahotnem tresenju tal ostaneš živ. Japonsko ministristvo za vzgojo je ugotovilo, da oblasti kljub vsemu ne storijo dovolj za zavarovanje ljudi pred potresnimi sunki. Nepozidani deli Tokia, ki so predvideni kot zbiralna mesta za preživele, v času strahu in groze najbrž ne bi dovolj učinkovito služili svojemu namenu, saj so od najgostejše naseljenih predelov oddaljeni tudi po pet in več kilometrov.

Veliko vprašanje je obnašanje ljudi ob potresu. Dasi se tla v Tokiu pogosto rahlo tresejo, rezultati zadnje ankete niso opogumljajoči. Seizmologi so ugotovili, da bi že potres 6. stopnje onemogočil trezno presojanje pri polovici prebivalcev, ob potresni jakosti 6,5 pa bi panika zajela skoraj vse ljudi.

UMIK JE SEN

Japonska leži na področju, kjer se pacifiška plošča drgne ob severovzhodni del azijske celine. Mnogi raziskovalci potresov menijo, da se pritisk pri tem drgnjenju s stoletji povečuje in da bo do naj-

hujših potresov šele prišlo. Kako jih napovedati pravočasno? Trenutno je to še nemogoče, toda Japonci ne stojijo križemrok. Strokovnjaki raziskovalnega centra za varstvo pred potresi so v tri tisoč petsto metrov globok vodnjak (globlji ni na svetu), ki se nahaja na severnem robu Tokia, namestili zelo občutljive merilne naprave in z njimi že pravočasno napovedali več manjših potresov v globini 13 do 26 km. Središče rušilnega potresa pa bi bilo po njihovih dognanjih precej bližje površju Zemlje.

Kitajcem, ki slovijo po nenavadnih načinih napovedovanja potresnih sunkov, sledijo tudi Japonci. Tako neka skupina zasebnih raziskovalcev nenehno bdi nad gladino vode v številnih vodnjakih. Po dobesednih zbranih podatkih, s katerimi so res napovedali nekaj manjših potresov, naj bi se voda tri tedne pred potresom začela dvigati, le nekaj dni pred tresenjem tal pa hitro spuščati. Župan mesteca blizu Tokia že 33 let bolj ali manj uspešno napoveduje potrese z iskanjem oblaka v obliki traku; le-ta se baje pojavi na nebu 6 do 24 ur pred potresom. Paznik v enem od tokijskih živalskih vrtov pa se zanaša na 300 fazanov, ki začno nekaj minut pred potresom neznanoko kričati in brezglavo tekati po kletkah.

Najbrž pa nihče od omenjenih ne bo mogel pravočasno opozoriti 12 milijonov prebivalcev Tokia na skorajšnji potresni katastrofo. Dovolj zgoden umik na varno je še zmeraj le sen. Mnogi so se že sprijaznili z nenehno negotovostjo, tudi s strahom, in upajo, da naslednjega strahotnega potresa ne bodo več doživeli.

Splošno gradbeno podjetje „PIONIR“, Novo mesto, TOZD Projektivni biro

objavlja prosta dela in opravila:

- 2 PROJEKTANTOV izvedbenih in armaturnih načrtov: enega za oddelek Ljubljana, enega za oddelek Novo mesto
- 1 ODGOVORNEGA PROJEKTANTA komunalnih naprav
- 1 PROJEKTANTA komunalnih naprav in nizkih gradenj
- 1 ODGOVORNEGA PROJEKTANTA arhitekture

POGOJI:

- končana gradbena srednja šola, zaželena praksa v operativni
- končana FAGG – gradbena ali komunalna smer s prakso in strokovnim izpitom
- končana srednja gradbena šola ter zaželena praksa
- končana FAGG in strokovni izpit

Kandidati bodo pridobili lastnost delavca v združenem delu s polnim delovnim časom za nedoločen čas in s pogojem trimesečnega poizkusnega dela.

Ponudbe z opisom dosedanjega dela, življenjepisom in dokazili o izobrazbi sprejema 15 dni po objavi SGP „PIONIR“, kadrovski oddelek, Novo mesto, Kettejev drevo-rod 37.

Kandidati bodo o rezultatih razpisa obveščeni v 30 dneh po zaključku oglasa.

DOM UPOKOJENCEV IN OSKRBOVANECV

Impoljca z enoto Krško 68290 Sevnica, p. p. 69

Na podlagi sklepa delavskega sveta razpisujemo prosta dela in naloge za Dom upokojencev v Brežicah v ustanovitvi (prvi razpis):

- SOCIALNEGA DELAVCA
- GLAVNEGA KUJARJA – KUJARICE
- DVEH KUHINJSKIH POMOČNIC
- DVEH STREŽNIC
- KURJAČA – HIŠNIKA

za Impoljco

6. KUJARJA

za enoto Krško

7. STREŽNICE

Pogoji:

- pod 1. končana VŠSD in 3 leta delovnih izkušenj
- pod 2. končana gostinska šola in 2 leti delovnih izkušenj
- pod 3. končan gostinski tečaj in eno leto delovnih izkušenj
- pod 4. in 7. končana osnovna šola
- pod 5. izpit za kurjača in eno leto delovnih izkušenj
- pod 6. končana gostinska šola in eno leto delovnih izkušenj

Stanovanj nil

Kandidati naj vložijo ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev in opisom dosedanjega dela v 15 dneh po objavi. Kandidate bomo o izbiri obvestili v roku 30 dni.

LICITACIJA

INDUSTRIJA GRADBENEGA MATERIALA „SAVA“, KRŠKO,

objavlja

LICITACIJO

za odprodajo fotokopirnega stroja „Lumoprint“ (izklicna cena 21.843,95 din) in razmnoževalnega stroja GEHA (izklicna cena 79.875,00 din). V izklicni ceni ni zajet davek na promet proizvodov. Licitacija bo na sedežu delovne organizacije v Krškem, Gasilska 4, dne 6. oktobra 1978 ob 8. uri.

ZDRAVSTVENI CENTER CELJE TOZD ZDRAVSTVENI DOM SEVNICA

vabi k sodelovanju delavca za opravljanje delovnih opravil

SNAŽILKE V ZDRAVSTVENEM DOMU SEVNICA

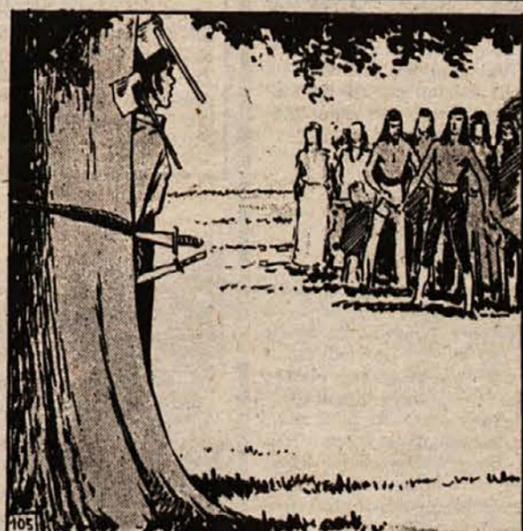
Pogoji:

- končana osemletka.
- 3-mesečno poskusno delo.

Osební dohodek po pravilniku o razporejanju dohodka, čistega dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo TOZD Zdravstveni dom Sevnica.

Prošnje je treba vložiti v 15 dneh po dnevu razpisa na ZC CELJE – TOZD ZDRAVSTVENI DOM SEVNICA. Prijavljene kandidate bomo o izidu obvestili v 10 dneh po izvršeni izbiri.

TROSTRELEC

104.

Preden se je začelo najhujše, je naredil Mogočni Hrast, ki bi bil mladeniča rad pridobil zase, še en poskus. Pripeljal je predenj vdovo Sumah in njene otroke. Indijanka je dejala, da so pripravljene ona in ves njen rod pozabiti, kar jim je Ostrostrelec storil zlega, če hoče poslej skrbeti zanjo in za njene otroke. Natty pa je odvrnil: »Glej, lahko bi te prevaral, da si rešim življenje, in potem pobegnili. A tega nečem. Lahko bi pač lovil divjačino zate in za tvoje otroke, tvoj mož in oče tvojih otrok pa kot beločrke nikoli ne morem postati.«

105.

Te njegove besede so Mingi sprejeli kot novo žalitev in Mogočni Hrast zdaj ni mogel več odlašati. Dal je znamenje za začetek strahotne igre. Pred Ostrostrelec so se najprej postavili razboriti mladeniči in začeli metati proti njemu svoje bojne sekire. Tekmovali so v tem, kdo jo bo zasadil v drevo čim bližje njegove glave. Drugi so metali nože, a tudi ti tako spretno, da ga ni nihče resneje rani. Ostrostrelec je hladnokrvno preživljal to igro in ni trenil niti tedaj, ko so nenadoma zakričali in vsi hkrati zalučali svoje orožje.

P

28. IX. 78

122 PRILOGA

SLOVENC IN GOZD

Pred dnevi je bilo na novomeški Loki slovensko, za njim pa še jugoslovansko tekmovanje najboljših gozdarjev, ki so se pomerili v obračanju meča motorne žage in vpenjanju verige, kombiniranem prerezu, podseku debla, definitivnem prerezu debla, podiranju debla na balonček, kleščanju vej, natančnem prežagovanju hloda na podlagi, nekaj pa je bilo tudi čisto teoretičnih veščin. Časi dobre stare sekire in žage so v gozdarstvu minili, med drevjem vlada danes motorna žaga, njen rezki glas zveni

oblastno, kot da bi vedela, da je gozdnega delavca osvobodila najhujših naporov.

Današnji mestni škric se ob nedeljskem gobarskem obisku gozda (kmalu bo na vrsti tudi kostanj) komajda zaveda, koliko sta gozd in gozdarstvo pomenila v zgodovini Slovencev. Brnenje motornih žag na Loki je lahko vzrok, da nekaj povemo tudi o tem.

Tisti, ki se na to spoznajo, trdijo, da je bilo ozemlje današnje Slovenije ob koncu zadnje ledene dobe skoraj v celoti poraščeno z gozdom, danes pa je gozdnih površin še nekaj manj kot polovica ozemlja. To je seveda razmeroma veliko. Grški in rimski zgodovinarji so samo mimogrede zapisali, da so bila ta območja nenavadno bogata z gozdom, še pred Rimljani pa so Iliri in Kelti s pomočjo oglja iz mogočnih gozdov pridelovali slovitno noriško železo. Rimljani, ki so na veliko gradili ceste (vojaške seveda), pa so poznali celo nekakšno gospodarjenje z gozdovi. V Ajdovščini so namreč našli nagrobni spomenik Publija Publicija Ursije, gozdnega mojstra (magister silvae).

Podatkov o gozdarstvu iz obdobja naseljevanja Slovencev ni, v fevdalizmu pa je lahko slovenski kmet v gozdu nabiral drva, pasel živino in nabiral gozdne sadeže. Plemstvu je moral tlačen za posebne gozdne ugodnosti, na primer za pašo svinj na žiru, plačati davek na „svinjsko pravico“. Fevdalci so pomagali krčiti gozd, od poljedelstva so imeli večje koristi.

Znamenit podatek pa je, da je krčenje gozdov (v pravem smislu besede) v njive trajalo v Sloveniji le do 17. stoletja; takrat se je začel obratni proces, ki traja še danes: slabo rodno zemljišče spreminjamo v gozd.

Z razvojem fužinarstva na Gorenjskem in Dolenjskem je potreba po lesu naraščala, les so

začeli tudi izvažati, v Trst je vodila dobra cesta. V gospodarjenju z gozdovi je bilo treba napraviti red, oblasti so sprejele „gozdne rede“. Najbolj znan je „Gozdni red za vojvodino Kranjsko“ iz leta 1771. Zanimivo je, da je razen v nemškem izšel tudi v slovenskem jeziku. Ti gozdarski predpisi niso določali samo ravnanja s črnimi sekači, vsebovali so tudi gozdnogospodarske odredbe. Gozd pa so pod vplivom merkantilizma še dalje neusmiljeno uničevali, čeprav so se nekateri redki posamezniki, med njimi tudi pleterški gozdar Ressel, izumitelj ladijskega vijaka, potegovali za razumno mero izkoriščanja.

Po zlomu fevdalizma leta 1848 je prešlo več kot 60 odstotkov gozda v last slovenskega ljudstva, (skoraj brez izjem kmetov) večinoma kot zasebna, manj pa kot skupna posest. Zaradi gospodarskih stisk in neznanja so kmetje gozdove izsekovali preko vseh razumnih meja, posest se je drobila itd. V tem obdobju brezvladja imamo prve poskuse slovenskih nižjih gozdarskih šol.

Ostanek gozdov so imeli v rokah veleposestniki, večinoma tuje plemstvo. To so bila največkrat vzorno urejena gozdna gospodarstva z moderno lesno industrijo. Po zlomu avstrijske vladavine so lahko veleposestniki zadržali po zakonu največ 1000 ha gozda, v resnici pa precej več. Takrat je veljalo načelo, da ustanove ali država lahko z gozdovi gospodarijo le slabo, iskra napredka da je zasebnik. To načelo je zelo okrnil Ljubljčan L. Dimitz, ki je še pred začetkom 20. stoletja vzorno gospodaril z močnimi gozdovi „Kranjskega verskega zaklada“. Se danes jih lahko občudujete na Jelovici, Pokljuki in Mežakli.

V izkoriščanju gozda je igrala veliko vlogo tudi železnica. Sekali pa so (gospodarnost) naj-

dlje 30 km od najbližje proge. Na srečo slovenska železna cesta nikoli ni posebno slovela po gostoti. Prometna mreža in industrijska revolucija s parnim strojem na čelu sta vnesli v slovensko gozdno gospodarstvo 19. stoletja velike spremembe. Para je pokopala venecijanke na vodni pogon, rodila se je kemična industrija na temelju lesa, predvsem pa so prodajali, prodajali in prodajali — les. Iglavci so plavali tudi po Savi in Dravi. Lesni trgovec je bila takrat soznačnica za premožnega in tudi nekoliko nesramnega človeka.

Druga svetovna vojna je slovenskemu gozdu zadala nove rane. Računajo, da je okupator s sečnjo gozda oškodoval Slovence za velikansko vsoto skoraj milijarde predvojnih dinarjev. OF je takoj po ustanovitvi postavila na noge poseben odbor za gozdarstvo, v revirju Brezova reber pa so kasneje pri terenskem vodu TV 16 ustanovili tudi gozdarski vod GV 16. Po prvem zasedanju Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta v februarju 1944 v Črnomlju pa je v odseku za gospodarstvo deloval tudi oddelek za gozdarstvo na Bazi 20 na Rogu.

Povojne zgodovine slovenskega gozdarstva ni treba posebej predstavljati. Gospodarjenje z gozdom je danes postavljeno na evropsko raven.

Morda samo še nekaj besed o obdobju prvega petletnega načrta, ki v slovenskem gozdarstvu ni zapisano s posebno lepimi črkami. Zaradi velikega političnega in gospodarskega pritiska na Jugoslavijo, pa tudi zaradi neznanja, so bili slovenski gozdovi izkoriščani veliko čez razumno mero. Bili so pač najbližji prometnim poteem, najbolj na dlani za obnovo domovine. Kasneje so priskočile na pomoč tudi druge republike.

DOBER DAN, DOLENJCI

KATARINA SMREČNIK-GLACHANT

Potem ko je čembalistka Katarina Smrečnik-Glachant čisto po žensko prostodušno, samoumevno in zato tudi učinkovito povedala, da je čembalo prvič v življenju videla v Švici, je bilo po pogovoru — Katarina je naše gore list

nekoliko laže seči po „Enciklopediji leksikografskega zavoda“ in na strani 13 prebrati, da je čembalo instrument s tipkami, sorodnik kasnejšega klavirja. Pravzaprav govori vsevedna knjiga v preteklem času: „zvok čembala je bil prodo-

ren, vendar kratkotrajn, v času igranja ni mogel postopoma menjati jakosti. Instrument so prvič sestavili v 15. stoletju, najlepše čase pa je doživel dve stoletji kasneje.“ Naprej tudi piše, da se čembalo danes uporablja za izvajanje stare glasbe, najstarejši čembalo pa hranijo v Londonu. Je potemtakem še vredno igrati na instrument, ki ga tako rekoč nenehoma skrivajo pred lesnimi črvi? Katarina Smrečnik-Glachant na čembalo prisega bolj kot nekateri na Sveto pismo ali občasne dokumente.

V novomeški gimnaziji so ji rekli Katra, nekateri tudi Katja. Veliko in rada je plesala, njeno igranje na klavir pa so poslušali predvsem sosjede, hočeš nočeš.

S Katarino, Katro ali Katjo je bilo vedno nekaj narobe, vsaj kar se klavirja tiče. Ko je v Ljubljani kot študentka muzikologije in zgodovine umetnosti hodila na srednjo glasbeno šolo, so ji dali vedeti, da je ali prestara ali pa s prsti nekaj ni prav. Kljub temu ji prva stopnja muzikologije in zgodovine umetnosti ni delala težav, veliko več pa je pomenil sprejemni izpit za glasbeno akademijo. Sprejeta je bila za klavir! Njen klavir.

Glasbena akademija je trdo delo, podeželskim študentom ni poslano z rožicami. Je vredno biti podeželski šolnik? Huda kriza, potem pa morje, mesec in Patrick. Danes je njen mož, ob njiju sta sinova Nikolaj in Ciril. Nikolaj zna poleg francoščine tudi slovensko, Ciril pa zaenkrat še bolj kaka, lula in pije mleko.

Sicer pa ne prehitvajmo zgodbe. Francoska zveza je Katarino preko Švice, kjer je prvič videla že omenjeni čembalo, pripeljala v Pariz, kjer je tu in tam tudi kakšna glasbena šola. Katarina Smrečnik, poročena Glachant, se je vpisala na eno, ki se imenuje Mednarodni konservatorij. Tu je končala študij klavirja.

„Tisti čembalo pa mi ni šel iz glave,“ se danes, prehitvajoč besede, spominja Katarina. „Kar po telefonu sva z možem govorila s prvo čembalistko Francije, še danes ji je ime Huguette Dreyfus. Morda me je prvič hotela videti samo zaradi nesramnosti, telefon je v Franciji dokaj pretanjeno sredstvo občevanja. Z njim pokličesh taksij, poveš „tisti“ policiji, da nekje gori, ali pa klepetas z resničnim prijateljem.“

Nekaj je moralo biti na tej Katarini Smrečnik-Glachant, da je gospa Huguette Dreyfus sprejela rokavico. Gospa Dreyfus je namreč židovske krvi, kar je pri iskanju resnice ali česa drugega samo dobro. Novomeška Katarina se je pri Dreyfusovi v začetku šolala z moževo plačo, kasneje pa zastonj. Tisti, ki so od blizu videli katerikoli instrument, vedo, kaj pomeni, če učitelj za učno uro ne zahteva niti pare.

Katarina je na čembalo igrala v Parizu, St. Maximinu en Provence, Senlisu, Versaillesu, Normandiji. Enkrat, leta 1974 ji je skoraj uspelo tudi na RTV Ljubljana. Za domače ljudi, kot se reče. Pa so pomožni delavci ali kakšne podobne višje sile po naključju razbile edini čembalo. Z igranjem za Slovence ni bilo nič.

Prihodnje leto se bo Katarina odpravila na gostovanje po Sloveniji. Da ne bo spet kaj narobe, so tam, v Parizu, kupili tak avto, da lahko zadaj vzame za svojega tudi pravi čembalo. Želja Smrečnikove Katre, kot smo ji večinoma rekli, pa je, da bi gostovanje začela v dolenski deželi. V Stični, Kostanjevici, Novem mestu, belokranjski Metliki.

Naj tudi tu enkrat na čembalo spregovore Frescobaldi, Scarlatti, J.S. Bach s sinovi, Haendel in seveda Francozi, med njimi François Couperin.

„V renesansi ni bilo meja med glasbo ali glasbami,“ pravi Katarina. „Glasba je bila prijetna zadeva, zabava, poslušal si jo in glodal kolbo. Ni bilo zapetosti v frak. Morda je prav zaradi tega dandanes toliko zanimanja, vsaj v tujini, za ta čembalo. Obstoji več kot sto šol, za katerimi stoje velikanske industrije. Skoraj bi lahko rekli, da je za nekatere narode bolj prestižno narediti dober čembalo kot najboljši dirkalni motor.“

Čembalo pomirja, nastopa s flavto in violo. Za njegovo ponovno rojstvo se moramo zahvaliti Poljakinji Wandii Landowski, ki ga je na začetku stoletja spravila na svet. Tako Smrečnikova.

Tudi v Sloveniji sta bila poskus ali dva. Enkrat se je, kot že omenjeno, razbil čembalo, drugič pa je čembalistka „presedala“ na klavir. Katarina Smrečnik-Glachant pa bo prihodnje leto zagotovo igrala v kostanjevski cerkvi. Na čembalu. Če pridete, ga boste prvič videli in (ker ste neoporečnih manir) tudi slišali.

MARJAN BAUER

VOJAŠKI KOTIČEK

7,62 ALI 5,56 MM

Vojaški strokovnjaki na Zahodu se še vedno ne morejo zediniti glede kalibra puškomitraljeza. Nekateri se ogrevajo za 7,62 mm, drugi za 5,56 mm. Major A. Hobart, profesor na britanski vojaški šoli v Shrivvenhamu, je o tem napisal članek za „Revue international de defense“. Njegov prispevek prinašamo v prevodu, saj je zanimiv tudi za naše bralce.

Potem ko je ameriška vojska dobila puško kalibra 5,56 mm, so se začele zanjo zanimati tudi mnoge druge dežele. Nekatere od njih so celo razmišljale, kako ne bi bilo slabo, če bi imeli tudi avtomatsko orožje s tem kalibrom. Korist so videli predvsem v tem, da bi enake naboje uporabljali za puške in puškomitraljeze, poleg tega pa bi bile enote oborožene z lahkim orožjem, ki bi uporabljalo lahko in poceni strelivo.

Zadeva pa ni tako preprosta, kot se zdi na prvi pogled. Pred dokončno odločitvijo, da bi avtomatsko orožje kalibra 7,62 mm zamenjali s kakim drugim kalibrom, je treba natančno pretehtati vrsto dejavnikov.

DOMET

Na domet, ki bi bil pri avtomatskem strelnem orožju najbolj učinkovit na evropskem bojišču, vplivajo zlasti naslednje okoliščine:

- razdalja, na kateri je sovražnikova pehota prisiljena izstopiti iz oklepnih transporterjev,
 - obseg pomoči, ki jo pehota v obrambi lahko zagotove minometi in topništvo za neposredno podporo,
 - učinkovit domet avtomatskega orožja, s kakršnim je oborožena sovražnikova pehota.
- Sovjetska zveza ima že od leta 1967 naprej bojno pehotno vozilo BMP-76, v katerem je

prostora za 8 mož. Vozilo jih lahko pod zaščito tankov T-62 pripelje v neposredno bližino cilja. BMP-76 je oboroženo s topom kalibra 76 mm, katerega učinkovit domet je 1500 m. Na topovski cevi je tudi rampa za izstrelitev protioleptne rakete Sagger.

Po sovjetskem zgledu so tudi nekatere dežele NATO, med njimi Francija in Zahodna Nemčija, začele v svojih vojskah uvajati bojna pehotna vozila, ki so oborožena z avtomatskim topom kal. 20 mm. S tem so jih zapustili, da bi bili njihovi oklepni transporterji kos sovražnikovi lahkim oklepnim vozilom že na razdalji 1200 m in da bi jih s tem, ko bi nasprotnikovo pehoto prisilili, da jih zapusti in se bojuje peš, celo onemogočili. Ker pa je le malo verjetno, da bi bilo nasprotnikovo pehoto zunaj oklepnih vozil moč onesposobiti le s topništvom in minometi, bi lastna pehota morala imeti take puškomitraljeze, ki bi bili sposobni na razdalji 1000 metrov preprečiti, da se sovražnik razprši in pripravi na juriš.

Sovjetska pehota je imela doslej dva puškomitraljeza (RPD in RPK) z učinkovitim dometom 800 metrov. Njun kaliber je 7,62. Pred kratkim pa je dobila sovjetska armada še puškomitraljez PK, ki ga je mogoče uporabljati tudi kot mitraljez. Strelivo za to orožje je kalibra 7,62 mm, model 1908. Ta naboj ima izvrstne balistične lastnosti in je učinkovit tudi na razdaljah več kot 1000 metrov.

Potemtakem je očitno, da bi tudi Zahod moral imeti orožje, ki bi bilo učinkovito na razdaljah 1000 metrov. Severozahodno krilo NATO že ima puškomitraljeze (mitraljeze) kal. 7,62 mm, medtem ko južno krilo NATO uporablja mitraljeze browning. To orožje je težko več kot 10 kg, strelivo zanj je popolnoma drugačno od tistega za puške.

Po drugi strani pa je res, da so tudi puškomitraljezi kal. 5,56 mm učinkoviti na razdalji 1000 metrov, toda njihove cevi so prelahke in se prehitro segrejejo. To praktično pomeni, da puškomitraljez s kalibrom 5,56 mm ciljev ne more obstreljevati toliko časa kot puškomitraljez s kalibrom 7,62 mm.

TOČNOST

Ko so preskušali puškomitraljeze obeh kalibrov (Stoner 63 A 1 kal. 5,56 mm in L7A2 kal. 7,62 mm), da bi ugotovili njuno točnost, so dobili rezultati pokazali, da sta oba puškomitraljeza na manjših razdaljah enakovredna, na večjih pa je puškomitraljez kal. 5,56 mm boljši: na razdalji 1000 metrov je imel 52 odstotkov zadetkov, puškomitraljez kal. 7,62 pa le 30 odstotkov.

SMRTONOSNOST

Da bi krogla onesposobila sovražnikovega vojaka, mora imeti veliko kinetično energijo, ta pa je odvisna predvsem od hitrosti krogle. Lahka krogla izgublja hitrost hitreje kot težka, še hitreje pa izgublja kinetično energijo. Začetna hitrost krogle kal. 5,56 mm je sicer za kakih 150 metrov na sekundo večja od začetne

hitrosti krogle kal. 7,62 mm, toda njene prednosti je konec že po kakih 300 metrih. Po tej razdalji je prednost težje krogle čedalje večja.

Da bi bil nasprotnikov vojak izločen iz boja, zadostuje kinetična energija krogle približno 8 kpm. Na razdalji 100 metrov ima krogla kal. 5,56 mm prav takšno kinetično energijo, kar pomeni, da sovražnikovega vojaka še lahko onesposobi. Toda le pod pogojem, če je ta brez kakršnekoli zaščite, kar pa se redkokdaj dogaja. Krogla kal. 5,56 mm bo na razdalji 1000 metrov prebila čelado ali najlonski zaščitni telovnik le v primeru, če bi bila njena kinetična energija vsaj 42 kpm. Da bi bil sovražnikov vojak zanesljivo onesposobljen, bi morala krogla imeti vsaj 50 kpm. Tolikšno kinetično energijo pa ima krogla kal. 5,56 mm le do razdalje 450 m. Če pa od krogle pričakujemo še to, da bi onesposobila tudi sovražnika, ki se krije v grmovju ali v zaklonu, potem je njen koristni domet še manjši.

Pojbnost krogel preskušajo tako, da streljajo v 2,54 cm debele smrekove deske, ki so druga od druge oddaljene po 2,54 cm. Ugotovili so, da je na razdalji 700 metrov krogla kal. 7,62 mm prebila štirinajst, krogla kal. 5,56 mm pa le pet desk. Krogla kalibra 7,62 mm je dvakrat smrtonosnejša od krogle kalibra 5,56 mm. Čelado in zaščitni telovnik prebije na razdaljo 750 metrov, nezaščitenega človeka pa onesposobi celo na dva kilometra.

Če se spet vrnemo k sovražnikovi pehota, ki na razdalji 1000 metrov izstopi iz svojih oklepnih vozil, lahko mirne duše ugotovimo, da sta ji enako nevarna oba puškomitraljeza s pogojem,

da nasprotnik ne uporablja zaščitnih telovnikov.

Podatki, ki so bili navedeni za kroglo kal. 5,56 mm, veljajo za ameriško strelivo M-193. V tem primeru tehta krogla 3,56 g. Njena začetna hitrost je 990 metrov v sekundi. V uporabi pa je še krogla 5,56 mm Mauser-IWK, ki tehta 4,99 g in ima začetno hitrost 890 metrov v sekundi. Ker pa je težja, je njena prebojnost kljub manjši začetni hitrosti precej večja od prebojnosti standardne krogle. Krogla Mauser lahko onesposobi zaščitenega vojaka na razdalji do 550 metrov, nezaščitenega pa celo do 1500 metrov.

Puškomitraljez (mitraljez) kal. 7,62 mm ustrezno vsem zahtevam, ima pa dve pomanjkljivosti: orožje je dokaj težko, njegovega streliva pa ni mogoče hkrati uporabljati tudi za druge vrste ameriškega pehotnega orožja. Prednost puškomitraljeza kal. 5,56 mm pa je, kot smo že videli, prav v tem, ker uporablja enako strelivo kot puške M-16. To strelivo je lahko in poceni, za kal. 7,62 pa zaostaja glede smrtonosnosti in neprekinjenega streljanja.

Če bi iskali kaliber, ki ne bi imel vseh teh pomanjkljivosti, obdržal pa bi prednosti, bi kaj hitro ugotovili, da bi bil idealen kaliber 6 mm. V tem primeru bi bila krogla težka 4,44 g in bi imela začetno hitrost 807 metrov na sekundo. Puškomitraljez, ki bi tehta le 5,9 kg, bi bil učinkovit na razdaljah do 1000 metrov. To pa je seveda le domneva, izdelava prototipa nove puške ali puškomitraljeza bi namreč zahtevala ogromno časa in denarja.

prvih sedem let življenja prebila v zelo skromnih razmerah. Oče je umrl, mati pa je s štirimi otroki ostala na krpi zemlje, kjer ni bilo toliko, da bi živeli, ne tako malo, da bi umrli. Anica je bila stara slabih sedem let, ko se je otroški svet pred njo zrušil.

„Vedela sem, da je vojna. Spominjam se dobro, da je neki vaški odbornik lepega dne prišel v hišo in rekel, naj hitro bežimo na planino, češ da se bliža velika vojska in da bodo vse poklali. Na hitro smo odvezali živino in bežali z mamo v gozd. Pa se ni nič zgodilo. Zbiralo se je veliko ljudi in nekdo je rekel, da nevarnosti še ni in da naj gremo kar lepo domov. Šli smo. Nekega dne smo otroci kot običajno stikali po vasi, ko so se zaslili krik: ‚Bežite, ustaši in Nemci gredo!‘ Z bratom, ki živi zdaj v Črnomlju, sva bila slučajno skupaj, in ker so vsi tekli, sva tudi midva bežala proti gozdu. Kar naenkrat je bilo vse črno ljudi in vsi so tekli, midva pa za njimi.

Bili smo že na planini, ko sva se zavedela, da mame in ostalih dveh bratov ni, da sva sama med tujimi ljudmi. Takrat so že padale bombe. Avioni so se kot kragulji spuščali nad nas in nas kosili. Z bratom sva se držala skupaj, bežala, kamor so bežali drugi, se metala na tla, kadar so se drugi. Spotikali smo se po skalah, po grmovju in ob mrliče...

Živo mi je v spominu, da sva kar naprej jokala. Otroški kriki so se razlegali od vsepovsod. Jokala sva od strahu, jokala, ker ni bilo mame, ker sva bila lačna in bosa, zbegana in utrujena. Enkrat smo šli v to, drugič v ono smer.

Ko sem nekoč od utrujenosti ponoči zaspala na prostem in sem se prebudila, sta bila obme naslonjena dva mrtva moška, jaz pa sem bila vsa krvava. Spominjam se, da sem videla neko mater, kako je kot iz uma lezla navkreber in s prsti grebla po zemlji, da bi hitreje prišla naprej, in da ji je iz malhe na hrbtu bingljala glava mrtvega otroka. Ona sploh ni vedela, da so ji medtem otročička ubili.

Noben film, kolikor sem jih videla o teh bitkah, ni izpričal strahot, kakršne so se v resnici dogajale.

Tekstorjeva je zdaj zaposlena v novomeški bolnišnici kot vratarica. Petintrideset let je minilo odtlej, pa si ne more pomagati, da je ne zalijejo solze, kadar se spomni na Kozaro.

„Po vseh prestanih strahotah sva si želela samo k mami, ki je bila za nas otroke zelo dobra. Čeprav smo živeli v revščini, smo se imeli radi in spomin na dom je ostal lep.

Drugi šok sva z bratcem doživela, ko smo iz gozda zagledali domačo vas. Tudi naša hiša je bila požgana. Tu in tam je izpod ruševin pogledal kakšen starček. Od takih smo izvedeli, da so

mamo ubili. Ko so vsi drugi bežali, naju je mama klicala in iskala, medtem pa so že prišli ustaši in jo nataknili na bajonet. Ker se je eden ranjenih partizanov zavlekel v našo hišo, so jo zažgali. Eden od bratov, ki je z mamo ostal v vasi, je bil v mlinu in je bil že kurir za partizane. Dobili so ga in živega mučili, nato pa vrgli v prepad. Druga brata so imeli v ječi, a je ostal živ. Ta je edini ostal doma, blizu domače vasi, ne pa prav tam, kjer smo živeli. Tudi jaz ne morem tja, so preveč boleči spomini.

Tekstorjeva in njen bratec sta bila potem med otroki brez staršev, ki so jih takoj po osvoboditvi pobirali po vaseh in jih pripeljali v Slovenijo.

„Vse polno otrok nas je bilo na vlaku. Bili smo v živinskih vagonih, ko smo nekega zimskega dne prišli v Metliko na postajo. Vem, da je bil sneg, ker sem z bosimi nogami stopila na tla, pa me je pri priči zabele. Z bratom so naju hoteli ločiti, da bi šel vsak v svoj kraj, pa sva tako jokala in se tako držala sk upaj, da so nama ustregli. Oba sva šla v Maline: jaz k Mariji Ivanjšek, on k Žlogarjevim. Nič nisva razumela slovensko in jaz sem noč in dan jokala. Mene so komaj spravili pokonci, ker sem bila čisto izčrpana od vsega hudega. Tudi v Malinah je bila po vojni revščina, vendar so me oblekli in obuli pa nahranili. Seveda pa smo morali tudi otroci krepko delati. Venomer so me tolažili, ker so mi na paši lile solze, kasneje, ko sem hodila v šolo na Lužo, in doma ob večerih.

Grozote, ki so se zarisale v otroško dušo, so bile kot strup, ki je uničil otroško veselost. Po več letih življenja v Malinah je spet hotelo naključje, da se je Janjoševi Anici (tako se je prej pisala) odprla pot v mesto.

„Danica Modiceva, ki je bila takrat upravna bolnišnica, je prišla v našo hišo na ohočet, izvedela zame in za vse, kar sem doživela, pa me je vzela v službo. Več let sem v bolnišnici samo pometala stopnice, potem sem bila šest let perica. Takrat smo vse bolniško perilo in obveze prali na roke... Končno sem prišla na oddelek in zadnja tri leta sem vratarica. Tudi ta služba je naporna.

Tekstorjeva bo vse življenje nosila s seboj podobe s Kozare. Ne le v mislih, poznajo se ji tudi pri zdravju. Živčna je in zagrenjena. Na srečo imam moža, ki me glede tega razume. Najbolj pa trpim zato, ker je sin po meni podedoval živčnost in razdražljivost in ima zato kar naprej težave. Dober je ko kruh, ampak če mu kdo kaj žalega reče, takoj udari... Vem, da sem jaz kriva za to lastnost, pa ne morem pomagati. Nihče noče tega razumeti. Nikdar tudi nisem bila deležna nobenih borčevskih ali drugih ugodnosti zaradi vsega, kar sem prestala.

RIA BAČER

PRIČA KRVAVE KOZARE

Mraz me je spreletel v sicer toplem septembrskem dopoldnevu, ko sem iz ust Tekstorjeve Anice slišala besede: „Kakor se danes neverjetno sliši, je živa resnica, da sem dajala v izsušena usta tudi listje, pomešano s toplo človeško krvjo...“

Še večkrat mi je to ponovila, ker se ji spomini na strahotne otroške doživljaje med bitko na Kozari še danes pojavljajo kot mora v sanjah. Še danes se ob teh spominih sama zgrozi. Rojena v majhni bosanski vasi Kriva Rijeka pod Dubico, je

MODROST S SMOČKE GORE

Po dežju, ki ga je po dolgem času prinesel konec avgusta, in po mrzli noči, ko se je živo srebro spustilo na štiri stopinje, se je prvega septembra vzdignilo lepo, sončno jutro. Ozračje je bilo prozorno kakor krila kačjega pastirja in s pobožja Smočke gore je bilo videti daleč tja dol na hrvaško stran. Skrivnostni Klek je dvigal svojo grbo proti redkim snežno belim kopastim oblakom, ki so se prepeljavali po sinjem nebu. Obetal se je dan, kot bi rekel pisatelj Ciril Kosmač, kakor iz čistega srebra ulit...

Pri Počevi zidnici nad Iskrino tovarno, kjer sem opazoval, kako bodo domačini uredili strmo pot, po kateri so baje nekoč tlačani morali smočko gospodo na hrbtih nositi navkreber, me je s skočnim korakom dohitel 74-letni Rauh. Čeprav je s Potokov onstran hriba in živi že dolgo v Srednji vasi pri Črmošnjicah, ima tu vinograd. Pred desetimi leti, ko sem ga zadnjikrat videl, je pravil, da namerava vinograd prodati, češ da ga od otrok nihče noče obdelovati, ker so si v mestu poiskali boljši kos kruha. Zdaj je zadovoljen, da se to ni zgodilo. Doma — kakšni dve uri hoda odtod — ima dovolj dela z živino in na polju, vendar od časa do časa z veseljem krene v vinograd. Tako tudi danes. Bele slive so letos nenavadno bogato obrodile, in čeprav je splošno mnenje, da za žganje niso porabne, bo on le poskusil. Sadež je lep, škoda bi bilo zavreči, kar je dala narava.

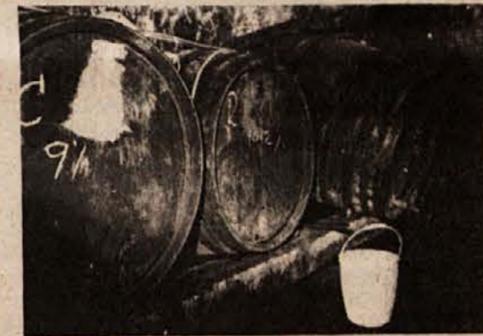
Sam se sicer na kuhanje žganja ne razumem dosti, slišal pa sem od domačinov, da bele slive res niso prida za to stvar. Pa sem pomislil: kaj, če ni morda tudi s temi slivami tako, kakor je s trškogorsko portugalko? Tudi o njej gre glas, da jo je treba takoj popiti, češ da ne traja dolgo, pa ni to prav nič res. Zato sem Jožetu Rauhu v spodbudo povedal tole zgodbo iz davnih let takoj po zadnji vojni:

„Tisti čas smo imeli na novomeški gimnaziji šolsko konferenco. Takrat je ravnateljaval profesor Vagaja, izkušen, moder mož, ki nas je pa kar naprej gnal s konferencami. Ko smo precej pozno v noč končali sejati, nas je nekatere kolega Dobovšek, ki zna precej več, kot samo hruške peč, povabil, naj še malce ostanemo. Skočil je v svoje stanovanje in se po nekaj minutah vrnil, strel na mizo za nekaj pesti debelih orehov, narezal slasten črn kruh in odmašil v pajčevino ovito buteljko črnine. Ko se je vino zalesketalo v kozarcih, nas je pozval, naj poskusimo in pove-mo, kakšna pijača je to. Z užitek smo pokušali izbrano kapljico, poklicali na pomoč vso svojo vinski modrost, ki smo si jo bili pridobili v nekaj

mesecih, odkar smo prišli službovat na Dolenjsko, toda nobeno ime ni bilo pravo. Profesor Dobovšek je užival od zadovoljstva, da ne uganemo, končno pa je sam prišel z besedo na dan: ‚Portugalka je, da boste vedeli!‘. ‚Teja pa že ne boš pravil!‘, smo vzkliknili v en glas, ‚vsi Dolenjci,

ki imajo opravka z vinom, vedo, da portugalka sploh ne traja!‘. ‚Seveda jim ne traja, ker jo takoj popijejo, potem pa najdejo v tem izgovor!‘ je modro pristavil naš gostitelj in dodal: ‚To portugalko sem lani sam potrgal, sam sprejal in sam spravil v steklenice to mi lahko verjameste.‘

Tako sem povedal Rauhu in mu zaželel, da bi bilo podobno tudi z njegovim žganjem iz belih sliv. Toda ko sem končal pripoved, sva že lep čas sedela v njegovi starodavni zidnici in mi je povedal marsikaj zanimivega iz svojega življenja. Čevljarstva se je naučil sam doma, le pomočniški izpit je delal potem v Novem mestu pri mojstru Adamu. To je bilo okoli 1928. leta. Nato je imel v Črmošnjicah svojo delavnico. Imel je tudi po sedem pomočnikov. Zdaj se sam čudi svoji tedanji podjetnosti. Živel je med Kočevarji. Kar dobro se je dalo živeti z njimi. Toda to je trajalo le do 1938. Tedaj je Kočevarje obsedel Hitler in so začeli vzdigovati greben. Slovence so strastno zasovražili. Leta 1941 so odšli v Hitlerjevo obljubljeno deželo. Zdaj se nekateri od njih vračajo iz Amerike na obisk v nekdanje svoje kraje, seveda z vse drugačnimi občutki kot nekoč. ‚Kaj jim jaz morem,‘ pravi Rauh hudomušno, ‚če je Hitlerjeva obljubljena dežela propadla!‘

Pod Italijani je bil tudi Rauh deležen internacije. Okusil je vse strahote taboriščnega življenja na Rabu. Nikoli ni v svojem življenju prestal tolikšne vročine kakor tam. ‚Nikamor drugam se nisi mogel zateči kot v šotor, tam pa je bilo še strašnejše. Toda o vsem tem in drugem trpljenju ima lahko pravo predstavo samo tisti, kdor je to doživel.‘ pravi Rauh, ‚popisati pa se to ne da.‘

Ko sem srkal dobro Rauhovo slivovko — lanska vinska letina je bila zelo slaba in vina nima več — mi je povedal še marsikaj. Dobro je na primer poznal Kuralta iz Volavč, najstarejšega človeka na Dolenjskem po vojni. Bil je varčen Gorenjec in svojevrsten mož; pri šestindevetdesetih letih je bil še pri polnih moških močeh! To je Rauh slišal iz zanesljivega vira. Bral pa je nekje, da ohrani to lastnost do take starosti samo dva odstotka moških. Nič čudnega torej, če je Kuralt učalok svo dve leti in čez.

Tako sva o tem in o nem modrovala z Rauhom v njegovi prijazni zidnici, ki nosi na stropnem tramu vtisnjeno častljivo letnico 1851, ko se je septembrsko sonce sprehajalo nad Belo krajino in ko je bil dan, kakor bi rekel pisatelj Kosmač, kot iz čistega srebra ulit...

ELER

Zasedanje zbora odposlancev slovenskega naroda v Kočevju od 1. do 3. oktobra 1943 (Risba: B. Jakac 1943)

Pri nobenem drugem narodu v okupirani Evropi se ni sredi vojne zbralo na zasedanju tako veliko število demokratično izvoljenih zastopnikov delovnega ljudstva kot na Zboru odposlancev slovenskega naroda, ki je bil od 1. do 3. oktobra v Kočevju.

Volitve odposlancev so bile kmalu po kapitulaciji Italije, in sicer od 20. do 25. septembra. Razpisal jih je izvršni odbor OF 11. septembra 1943. Volitve so bile javne, volilno pravico pa so imeli moški in ženske, ki so dopolnili 17 let. Na zboru so se prvič zbrali odposlanci vsega slovenskega naroda, se pravi razen iz takrat pravkar razpadle italijanske organizirane „Ljubljanske province“ in Gorenjske ter Štajerske tudi odposlanci tistih Slovencev, ki še nikoli niso živeli v združeni Sloveniji, se pravi Primorske in Koroške.

Na zboru je prvi poročal odposlanec o delu izvršnega odbora OF njegov predsednik Josip Vidmar, ki je poudaril, da je doslej Izvršni odbor OF dve leti in pol osvobodilnega boja sam, na svojo odgovornost, opravljal vse delo, in med drugim dejal: „Vendar ves čas, odkar smo se ustanovili, si želimo stopiti pred zbor, ki bi resnično predstavljal ves slovenski narod, da bi mu odkrito in brez pridržkov položili račune in sprejeli njegovo sodbo, potrditev ali obsodbo.“

Na zboru je bilo prisotnih 572 odposlancev in še delegacija AVNOJ, delegacija Vrhovnega štaba NOV in POJ, major Jones kot predstavnik britanske vojske, delegacija CK KPJ, delegacija ZAVNOH, delegacija Glavnega štaba NOV in POH in delegacija Glavnega štaba NOV in POS. Ko je Boris Kidrič nekaj dni po zboru pisal o njem v Slovenskem poročevalcu, je med drugim poudaril, da je preko Zbora odposlancev spregovorilo samo slovensko ljudstvo, sam slovenski narod. Zbor se je odločil za nadaljnjo borbo ne glede na žrtve, ker le boj lahko reši slovenski narod pred poginom. Enodušno je obsodil belo in plavo gardo. Izrekel se je tudi za novo, demokratično, na narodni enakopravnosti temelječo Jugoslavijo.

Zdaj pa prislunimo še udeležencem Zbora, ki so tri noči razpravljali in odločali v takratnem Sokolskem domu, kako se spominjajo dogodkov pred Zborom, med zasedanjem in po njem ter kaj pravijo o uresničevanju misli danes.

SVET SMO PREOBRAČALI

„Takrat smo bili mladi. Na hitro smo hoteli preobrniti svet na boljše,“ se spominja tistih dni odposlanec Vinko Drobnič iz Sodražice.

„Pri nas smo že leta 1941 v vseh vaseh tajno izvolili vaške odbore OF. Javno je prevzel v Sodražici oblast odbor OF po osvoboditvi Sodražice 25. maja 1942. Če se ne motim, sem bil kot predstavnik OF na treh ali štirih volitvah odposlancev Kočevskega zbora, in sicer skupaj z dr. Metodom Mikužem. Ljudje so se zbrali na prostem ali v dvorani. Kandidate je predlagala OF ali pa kar volilci sami. Izvoljen je bil, kdor je dobil več glasov.

Mislím, da smo že takrat imeli delegatski sistem, saj smo ljudje volili odposlance, ti pa nato na Kočevskem zboru SNOO, delegacijo za AVNOJ in druge organe.

Vzdušje na zboru je bilo izredno, lepo, revolucionarno. Besede odkrite, preproste, o priključitvi Primorske, o delavcih, kmetih, vojski, beli in plavi gardi, oskrbi partizanske vojske, enotnosti naših narodov. Vsi smo zaupali v zmago. Hoteli smo oblast delovnih ljudi. Verjeli smo v pravičnost našega boja.

Cilji zbora zmagujejo in morajo zmagati. Revolucija traja še danes. Nekateri hočejo namreč dosežke zlorabljeni. Delovni ljudje morajo biti sami zainteresirani za prepород in vsak posameznik mora tudi danes sodelovati pri njem. Vedeti pa moramo tudi, da ni vse le materialno bogastvo, ampak da je potreben hkrati tudi duhovni prepород človeka.“

NOVA MOČ ZA BOJ

Tilka Kovačevič je prisostvovala Kočevskemu zboru kot gost. Takrat je bila sekretarka okrožnega komiteja SKOJ Kočevje. Na zboru je bila vse tri noči, glasovala pa ni, ker ni bila odposlanica.

„Najbolj mi je ostalo v spominu neverjetno lepo, tovariško in borbena vzdušje. Vsi smo bili pripravljani na nadaljnje žrtve. Obsodili smo izdajalce in okupatorje. Zbor nam je dal nove volje za nadaljnji vsestranski boj. Na zboru je bilo dano priznanje dotedanjemu delu OF in sprejete smernice za naprej.

Še posebno so mi šle do srca besede Ivančičeve mame, ki je govorila o zločinih okupatorjev nad njenimi štirimi sinovi in dejala, da za svobodo domovine ni nobena žrtev prevelika.“

ZA PRAVICE ŽENSK

V Metliki so bile v takratnem Sokolskem domu 25. septembra 1943 volitve odposlancev za Kočevski zbor. Mesto Metlika je izvolilo na ta zbor pet odposlancev, med njimi je bila Regina Fir, ki živi danes kot upokojenka v Metliki.

„Zame je bila to velika čast, saj je bilo pri nas veliko aktivistov in sposobnih ljudi,“ pravi Regina Fir. „Seveda smo se zavedali pomembnosti

DVAJSET LET KASNEJE — Na fotografiji je del odposlancev, ki so se oktobra 1963 udeležili proslave 20-letnice Kočevskega zbora. Spredaj, desno od punčke, sedi Ivačičeva mama z Gore, desno od nje Šetinc iz Novega mesta. Na fotografiji je še mnoga odposlancev iz Novega mesta in okolice: Zemljan—Drežče, Gačnik, Erno Šali, Ferličeva in drugi. (Foto: Jože Primc)

KO NAROD SI JE PISAL SODBO SAM

Kočevskega zbora. Proti Kočevju smo krenili zgodaj zjutraj 1. oktobra, in to skozi Planino in kočevske gozdove. Spominjam se, da smo videli veliko orožja, ki so ga odvrgli italijanski vojaki po kapitulaciji; nekateri naši tovariši so kaj uporabnega pobrali in vzeli s seboj. Ustavili smo se v Livoldu, kjer smo počakali do noči, ko se je začelo zasedanje.“

Tako kot za vse prisotne je bil tudi za Firovo ta zbor veličastno doživetje. „Že velika dvorana Šeškovega doma, polna ljudi, je name naredila velik vtis; tudi če kdo ne bi vedel, kaj se tam dogaja, bi moralo samo vzdušje nanj narediti izjemen vtis. In potem nastopi in govori naših vodilnih ljudi! Tu sem res spoznala, da smo ženske prav v NOB dobile vse svoje pravice. To so mi potrdili tudi govori Angelce Ocepove, ki je govorila v imenu žensk delavk, Mare Osolnikove, ki je dobro poznala težave kmečkih žensk, in drugih govornic. Prav tako mi je živo v spominu nastop Ivančičeve mame.“

VELIKO DEJANJE

V Tribučah, ki so takrat spadale v gradaški rajon, so za odposlanca za Kočevski zbor izvolili Janeza Jankoviča.

„Iz celega rajona nas je šlo na pot kakih petnajst. Zbrali smo se v Gradcu, od tam pa 2. oktobra pred 35 leti krenili z vozovi do Koprivnika, kjer nas je čakal tovarnjak in nas odpeljal v Kočevje. Nastanili so nas v šoli v Livoldu,“ se spominja Jankovič, danes upokojenec, ki še vedno živi v Tribučah. S poti se spominja še to, da jih je preletel nemški avion, vendar so se pravočasno poskrili v hosto, tako da jih ni opazil in so lahko varno nadaljevali.

„Živo se spominjam Kidriča, Kardelja, Vidmarja, zastopnikov iz drugih republik. Dvorana je bila lepo okrašena, polna ljudi iz vseh koncev

Slovenije. Še posebno toplo smo pozdravili odposlance iz Primorske, ki se je ravno takrat priključila Sloveniji; v spominu mi je ostal France Bevč, eden od primorskih odposlancev.“

Danes Jankovič pravi, da so sklepe Kočevskega zbora uresničili. „Kar smo tam sklenili in sprejeli, to smo kasneje tudi naredili; seveda pa je šla naša pot še naprej, vendar sem prepričan, da tudi naša kasnejša dejanja in naša usmeritev izhajajo iz sklepov Kočevskega zbora. Res, ta zbor je bilo veliko in potrebno dejanje slovenskega naroda.“

NEPOZABNI TRENUTKI

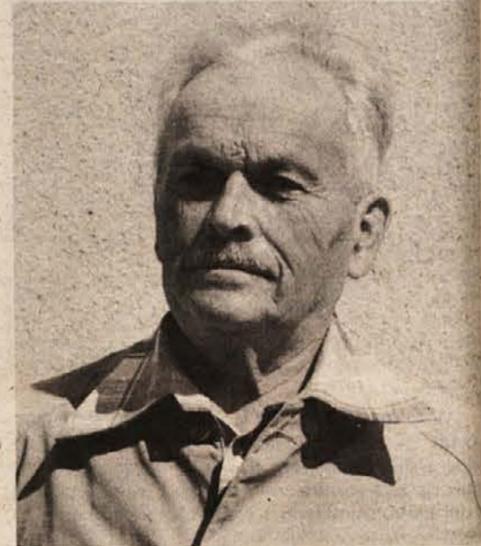
FRANC DRAGAN iz Krškega je takrat, ko so ga izvolili v Kočevski zbor odposlancev slovenskega naroda, živel še v rojstni vasi Mladje na Gorjancih.

„Komaj smo bili izvoljeni, smo morali že peš na pot,“ se spominja. „Zaradi varnosti nas niso obvestili, kje bo zbor. Naš vodnik iz novomeškega območja nas je 1. oktobra 1943 varno pripeljal na Dvor ob Krki. Tam so bili že zbrani odposlanci iz raznih strani Slovenije. Naložili so nas na kamione, ki so jih zaplenili Italijanom, in nas odpeljali v Kočevje.“

Danes je težko popisati občutke, ki so me navdajali ob prihodu. Bilo je ponoči, z okna hiše

v glavni ulici so iz zvočnika donela zmagoslavna poročila londonskega radia o velikih uspehih zavezniške Rdeče armade. Na ulicah so stali ogromni oklopni avtomobili, mimo nas pa so elegantno in tiho brneli osebni avtomobili, ki so prevažali goste ter naše politične in vojaške voditelje.

Nepozabno doživetje na zboru so bili za mnoge izmed nas trenutki, ko je med pozdravnimi govori spregovorila tudi odposlanica, stara kmečka ženica, Ivančičeva mama. Povedala je, da je v prvi svetovni vojni izgubila moža, ki se je moral boriti za tuje interese, v narodnoosvobodilnem boju pa je v enem dnevu izgubila štiri sinove.

„Razumeli boste,“ je rekla, „bol matere, ki je morala žrtvovati na oltar domovine tako žrtev. Toda zavedam se,“ je nadaljevala, „da za domovino ni nobena žrtev prevelika.“

Dvorano je ob teh besedah prevzelo navdušenje nad njenim pogumom in ganotje nad njo veliko bolečino. Enodušno in spontano smo jo izvolili v častno predsedstvo našega zbora. Pogumna odposlanica, mati in borka se je tako pridružila predstavnikom in gostom na odru.“

VELIČASTEN DOGODEK

„V Kočevski zbor sem bil izvoljen v domačem kraju Podgradu, kjer so me ljudje dobro poznali, saj sem bil med drugim prvi sekretar terenskega odbora v tem kraju. Volitve sva pripravljala s Perkom—Vencljem, sekretarjem gorjanskega podokrožja,“ se spominja Jože Klobčar, gozdar in občinski upokojenec z Ragovske 21 v Novem mestu.

Izvoljeni so se 1. oktobra 1943 zbrali na javki v gostilni Jožeta Matka v Gotni vasi. Z lojtrskim vozom so se odpeljali proti Dvoru, zbirnemu mestu odposlancev iz raznih krajev. „Med udeleženci, ki so prišli iz Ljubljane, sem takoj spoznal Franca Kimovca—Žigo, ki je včasih učiteljeval na Podgradu.“ Na Dvoru smo sedlina tovarnjak in se odpeljali, ne da bi vedeli, da je končna postaja v Kočevju.

„Z zbora so mi najbolj ostale v spominu goreče in odločne besede Borisa Kidriča. Zahteval je, da je potrebno nemudoma odpreti drugo fronto. V dvorani smo tedaj začeli skandirati: Hočemo drugo fronto! Hočemo drugo fronto! Major Jones, predstavnik zveznikov, je sprva mrščil čelo, nato pa se je tudi on predal vrtincu navdušenja.“

Klobčar priznava, da takrat ni doumel, za kaj je šlo. „Šele kasneje sem presodil, da smo odposlanci rojevali novo slovensko državo. Zares, veličasten dogodek!“

SPOMINI NA BOJNO POT DVANAJSTE

Piše: VID JERIČ

Kapitulacija Italije in razsulo njene vojske na Slovenskem, ni presenetilo narodnoosvobodilnega gibanja. Osrednje slovensko narodnoosvobodilno vodstvo se je vsestransko in z vso vnemo pripravljalo na ta dogodek od padca Mussolinijevega fašizma v Italiji. Zato je takoj po tem dogodku pohitelo z zbiranjem svojih brigad na Dolenjskem in v tako imenovani Ljubljanski pokrajini. Ta ukrep je bil nujen predvsem zato, da bi naša vojska pričakala z najboljšimi enotami kapitulacijo italijanske vojske ter jo v najkrajšem času razorožila. Zato je iz Primorske prišla Gradnikova in iz Gorenjske Prešernova brigada. Poleg tega je iz Štajerske prišla tudi Šlandrova brigada. S prihodom teh enot narodnoosvobodilne vojske na Dolenjsko so bile skoncentrirane vse slovenske brigade, ker so medtem že operirale tudi Tomšičeva, Gubčeva, Cankarjeva in Šercerjeva brigada na Dolenjskem.

Italija je podpisala kapitulacijo 8. septembra 1943. Že tisto noč so vse enote pohitele po nalogu Glavnega štaba NOV in PO Slovenije v smeri določenih postojank z nalogo, da razorožijo okupatorsko vojsko. Večina oddelkov narodnoosvobodilne vojske je že v zgodnjih jutranjih urah 9. 9. 1943 trkala na vrata okupatorskih oporišč in zahtevala od njihovih vodstev brezpogojno vdajo. Italijanski poveljniki niso imeli veliko časa premišljati. Po krajšem pregovarjanju je večina sovražnih postojank odločila, da izroči našim enotam vse orožje, postojanko odločila, da izroči našim enotam vse orožje, razstrelivo in vojaško opremo.

Z razorožitvijo italijanske vojske na Slovenskem je po večini razpadla tudi izdajalska belogardistična vojska „Legija smrti“, ki je dotlej hlapčevala sovražniku in se bojevala proti partizanom in narodnoosvobodilnemu gibanju. Večina njihovih pripadnikov je prestopila v partizansko vojsko, ostali pa so se zatekli v razna oporišča z namero, da se dalje bojujejo proti naši vojski in pričakajo zahodne zaveznike ter izdajalsko kraljevsko in vlado in njihovega vojskovodjo Dražo Mihajloviča. Ker je naša vojska naglo ukrepala in zato niso imeli časa za pripravo odpora, so se morali spoprijeti z našimi enotami, takoj ko so se zatekli v izbrana oporišča. Slovenska narodnoosvobodilna vojska je po trdovratnem in večdnevnem boju zlomila jedro slovenskega belogardizma v Grčaricah in na Turjaku. Vse ostalo, kar se ni vedelo ali prestopilo v naše enote, je pohitelo v Ljubljano pod zaščito nemškega vojaštva. S tem je bil razbit klerofašizem s svojo vojsko na Dolenjskem. Ljubljanska pokrajina je bila razen Ljubljane svobodna in zasedena od narodnoosvobodilne vojske.

Ob izgubi Italijanov iz vrst zaveznictva je tudi Nemec in samega Hitlerja močno presentilo, ker so morali hitro ukrepati. Nemci pa kljub temu niso mogli preprečiti, da ne bi utrpeli večje škode. Želeli so namreč, da bi še pred razsulo italijanske vojske zasedli njihova ozemlja, a jim ni uspelo. Prav tako je bila v tem času vsa Primorska v zamahu narodnoosvobodilnega gibanja. Pri tem so se na teh območjih odprle velike možnosti za ustanavljanje novih velikih enot naše vojske.

Porajati so se začele nove enote, brigade in divizije. Takoj po razorožitvi Italijanov so se ustanovile VII., IX. in X. brigada, ki so skupaj tvorile XVIII. divizijo NOV in POJ.

Tudi na Primorskem se je ustanovilo več novih enot, brigad in divizij. V XV. diviziji so se ustanovile še XII., XIV. in XV. brigada in v XIV. diviziji XIII. brigada. Vse ostale udarne brigade, ki so bile ustanovljene že prej, so se povečale in okrepile z orožjem. Brigade so bile močne, saj so štejele od 1500 do 2500 ljudi.

KAKO JE NASTALA BRIGADA

V arhivu in v originalnih dokumentih, ki jih hrani Zgodovinski inštitut za proučevanje delavskega gibanja Slovenije, se ime XII. slovenske narodnoosvobodilne udarne brigade prvič pojavi v poročilu Glavnega štaba NOV in PO Slovenije, pisnem Vrhovnemu štabu NOV in PO Jugoslavije 22. IX. 1943. V tem poročilu piše v 5. točki takole: „V XV. diviziji nameravamo ustanoviti še eno novo brigado.“ Tukaj se nič ne omenja naziv brigade. Medtem ko 7. točka, kjer se navaja sestav XV. divizije, že pravi takole: „XV. divizija je sestavljena iz IV. brigade „Matija Gubec“, V. brigade „Ivan Cankar“ in XII. brigade. Če malo bolj analiziramo gornje podatke, pridemo do sklepa, da je morala biti brigada tedaj že ustanovljena. Prav govoto, da takrat ni bila v Glavnem štabu šele zamisel o ustanovitvi XII. brigade. Če bi bilo tako, potem je ne bi mogli že imenovati in tudi ne obveščati nadrejenega vodstva, da je XV. divizija sestavljena iz teh enot.

Poleg tega je že 19. septembra odšlo iz Mokronoga 200 starih borcev in starešin kot VI. brigada „Slavko Štander“ pod vodstvom komandanta brigade Janka Sekirnika — Simona in politkomisarja brigade Mitja Ribičiča — Cirila. Omenjeni tovariši so se iz Mokronoga odpravili s kamioni do samostana v Stični. O tem govori Štab IV. operativne cone v poročilu od 22. IX. 1943 leta takole: „... „danes je prispel del VI. brigade „Slavko Štander“ nazaj čez Savo na štajersko stran.“

V tem poročilu štab IV. operativne cone sprauje, kdaj bo prišel še preostali del brigade. Po nekkih podatkih, pa naj bi odšla na Štajersko cela XII. brigada. Ker je bilo v tej enoti precej štajerskih ovčarjev, so ji spodbudili hoteli dati ime „Štajerska brigada“. Ta vzde-

vek so ji mnogi pridajali potem do konca vojne, ali uradno ni nikoli dobila tega naslova.

VDOR NEMCEV V KRMELJ

19. IX. 1943 so Nemci že vdrl v Krmelj. Okoli 300 Nemcev in v nemške uniforme preoblečenih belogardistov je tega dne v dopoldanskih urah začelo prodirati čez razmejitveno črto ob podpori treh kamionov in prav toliko tankov. Na položajih pri Krmelju se je tedaj nahajal V. bataljon. Oddelki bataljona so sovražnika takoj po prestopu razmejitvene črte energično napadli. Ob podpori minometov so naši oddelki pošteno obdelali sovražnika. Mine iz naših minometov so padale naravnost na sovražne kamione. Pri tem so naši uničili več sovražnih vojakov in motornih vozil. Po trdovratni borbi se je sovražnik moral umakniti nazaj v izhodišče v Šentjanž. Če upoštevamo, da je odšla Šlandrova brigada iz Mokronoga že 19. IX., potem se mora ta borba prištevati enotam XII. brigade, ker tisti čas v okolici Krmelja in Mokronoga ni bilo drugih enot.

Peti bataljon je ob prihodu VI. brigade na Dolenjsko prišel iz IV. brigade Matije Gubca, kjer se je do tedaj imenoval četrti bataljon. Ker je bila VI. brigada po prihodu na Dolenjsko prešibka, da bi lahko izvrševala postavljene naloge, ji je bil ob okupaciji Italije dodeljen še ta bataljon. Tedaj, ob napadu, je bil bataljon dopolnjen z novimi borci, ki so vstopili v njegove oddelke iz različnih krajev Slovenije, vendar jih je bilo največ prav gotovo iz same Dolenjske. Bataljon je bil velike borbene vrednosti predvsem zato, ker je bila večina borcev in starešin že dobro prekaljena v bojih, tako tistih, ki so prišli iz Štajerske s VI. brigado, kakor tudi tistih, ki so prišli iz Gubčeve brigade in nekaterih drugih enot. To je bil tudi osnovni pogoj tako pomembne vloge pri tem sovražnem napadu čez razmejitveno črto.

Iz ugotovitve, da se na tem področju ob napadu na Krmelj, niso nahajale druge enote naše vojske, izhaja, da gre ta akcija v korist oddelkom XII. brigade. S tem pa, mislimo, je tudi ovržena trditev, da je bila XII. brigada ustanovljena 24. IX. 1943, kot se da ponekod zaslediti.

Po odhodu VI. brigade nazaj na Štajersko je iz vsega preostalega ljudstva in materiala nastala nova brigada, ki je dobila ime XII. slovenska narodnoosvobodilna brigada. Zmotno je mnenje, da je bila takoj ob ustanovitvi tudi „udarna“. Zakaj so ji želeli pridati ta naziv, ni jasno. Ve pa se zagotovo, da tega naziva ni imela tedaj, ker ga je dobila šele v začetku 1945.

MANEVRSKI PROSTOR BRIGADE

Ob ustanovitvi je bila brigada zelo močna, saj je štela 2400 do 2500 ljudi. Oblikovana v pet bataljonov in več samostojnih prištavnih oddelkov, kot topniške baterije, inženirijske čete in drugih. Prvo brigado so vodili: Radomir Božovič—Raco, komandant; Alojz Žokelj—Žiži, politkomisar; Ilija Badovinac, namestnik komandanta brigade, in Milka Saje—Maruša, pomočnik politkomisarja brigade. Štab se je namestil v Mokronogu v vili ob poti, ki vodi proti Žalostni gori.

Divizijsko vodstvo je novoformirano brigado namestilo na akcije proti Nemcem ob razmejitveni črti od vasi Okrog do Zameškega. Za izvajanje bojnih nalog je bila brigada razdeljena v dve skupini. Prva skupina je bila sestavljena iz I. in III. bataljona in je delovala v okolici Zameškega in Kostanjevice ob sodelovanju z Gubčovo brigado. I. bataljon sta poveljevala komandant Alojz Pacek—Platin in politkomisar Franc Sever—Franta, III. bataljon pa komandant Ciril in politkomisar Metod.

Na položajih v okolici Kostanjevice, Zameškega in Škocjana sta bataljona izvajala manjše spopade z Nemci. Večjih bojnih akcij ni bilo, ker je bil sovražnik tedaj še prešibak, da bi izvajal ofenzivne akcije. Omejil se je na obrambne boje. To pa je tudi našim enotam prišlo prav zaradi organizacijskega urejanja svojih oddelkov.

Drugo ali glavno skupino so sestavljali II., IV. in V. bataljon. Enote te skupine so bile razporejene tako, da so lahko učinkovito nadzorovale sovražnika ob meji. Zato je IV. bataljon pod komandantom Karla Krautbergerja—Gagoviča in politkomisarja Alojza Kerena posedel položaje v okolici Telč in Zbur. Njegova naloga je bila, da nadzoruje razmejitveno črto in sovražne postojanke na Bučki in v širši okolici. Tudi ta bataljon ni imel večjih akcij. Tu in tam so se njegove patrulje spopadle ob mejni črti z nemškimi obhodnimi patruljami.

Peti bataljon je dobil še bolj zahteven položaj, saj je moral braniti kar dve cesti, ki sta vodili iz nemškega zasedenega področja na osvobodeno ozemlje. Glavna cesta je bila Sevnica—Tržišče, pa tista, ki vodi iz doline Save skozi Šentjanž v Krmelj in dalje proti Mokronogu. Da bi bataljon uspešno izvršil svojo nalogo, je svoje čete razporedil od vasi Telče do vključno Krmelja. Najvažnejše točke v bataljonskem razporedu so bile prav gotovo Malkovec, Tržišče in zahodni predel Krmelja z rudnikom vrh. Bataljon sta poveljevala komandant Jože Logar—Slovan in politkomisar Ivan Strnad.

Zanimivo akcijo je izvedla tudi 2. četa V. bataljona konec septembra — vodila sta jo Vid Jerič in Tone Gorenc — Jesen — na nekdanjem italijanskem pohodu v Krmelju. Ta enota je namreč pred očmi Nemcev, ki so gledali iz daljave nekaj deset metrov od prehoda celo svečanost dviganja zastave na visoki drog, na katerem je do kapitulacije Italije visela italijanska fašistična zastava. Nemci niso smeli ničesar ukreniti, ker so se bali, da bi naša enota takoj nastopila. Naša zastava je potem več dni visela na omenjenem drogu. Tudi Nemci si je niso upali sneti, ker so vedeli, da jo naši oddelki stražijo.

PRIPRAVA SOVRAŽNIKAJ

Sovražnik ni bil pripravljen na tako močno ofenzivo NOV. Njegove postojanke na terenu med mejno črto in reko Savo so bile dokaj šibke. Štele so od nekaj deset pa do sto vojakov. V postojankah je bilo moštvo zelo pisano. Nekaj je bilo Nemcev, belogardistov in plavogardistov ter Kočevarjev. Tudi vermanov ni manjkalo. Torej zelo pisana družčina, ki sovražniku ni dajala posebne nade za uspešno borbo. Tega so se Nemci sami prav gotovo zavedali, zato jih niso radi pošiljali v boji proti našim enotam. Utrjene postojanke so bile nekeje bolj močne, nekeje manj. Bolj je bil sovražnik utrjen v Šentjanžu, a precej slabše bunkerje je imel v Brezjah in Boštanju. V dolini Save so imeli Nemci po levem bregu ob železnici zelo gosto razporejene postojanke, ki so imele nalogo čuvati železniško progo, ki je bila zanje nadvse pomembna prometna žila. Predobro so se zavedali, da te prometne zveze ne smejo izpustiti iz rok. Ker so se tedaj tudi naše enote organizacijsko utrjevale in bojno urile, tudi niso kazale preveč aktivnosti proti sovražniku. Torej je pasivnost dobro prišla nemu kakor drugemu. To pa ni trajalo dolgo, že ob prvi tretjini oktobra so naše enote dobile novo nalogo.

Mejna črta med Italijo in Nemčijo je bila močno minirana, ki so jo naši inženirijski oddelki močno poškodovali in je Nemci niso mogli sproti popravljati. Tudi žična ograja ni mogla izdržati. Tudi to so naši oddelki skoraj povsem uničili. Tako mejna črta skoraj ni več pomenila ovire med tem predelom. To je zelo prav

Namestnica politkomisarja XII. brigade Ljdmila Saje—Maruša z brigadnima kurirčkoma v Zabukovju pri Trebelnem v začetku 1944. leta. (Foto: N. Vidmar)

prišlo enotam XV. divizije ob začetku ofenzive proti nemškim postojankam med mejo in Savo.

PRIPRAVE XV. DIVIZIJE ZA OFENZIVO

Obrambna cone XV. divizije je bila zelo široka. Tudi v sodobnih armadah so najbolj kompletne divizije redko kdaj dobivale tako široke cone. Od hrvaško-slovenske meje do Metnaja je po fronti nekaj nad 80 km. To je prav gotovo več kot preveč za eno divizijo. Res je, da je bila tedaj tudi XV. divizija opremljena skoraj tako, kot so bile opremljene divizije sodobnih armad. Poleg treh pehotnih brigad je imela še dva divizionna topništva in nekaj tankovskih oddelkov. Tudi ostali rodovi vojske so bili že močno razviti. Inženirijski oddelki in oddelki za zveze so že tedaj izvajali nadvse pomembno nalogo. Skratka, divizija je bila oblikovana povsem tako, kot so bile oblikovane divizije sodobnih armad. Zato se že tedaj srečujemo z bojnimi akcijami, ki so bile izvedene po načelih vojskovanja sodobnih armad.

Ker je bilo naših moči premalo za odločen naskok proti Savi, je v sestavo divizije prišla še XIV. brigada. Prav tako je v pripravljalnemu odboru IV. brigada „Matija Gubec“ napadla ob podpori XIII. proletarske hrvaške brigade ustaško postojanko Stojdrago. Ta postojanka je padla in to je pomagalo, da je štab divizije lahko glavne moči Gubčeve brigade usmeril v napad na Kostanjevico. S tem se je frontna črta občutno skrajšala, kar je pomagalo, da sta se lahko I. in III. bataljon premestila od Kostanjevice v sestav glavne brigade. In ker je XIV. železničarska brigada prišla na položaje v Škocjanu in Zburah za delovanje v smeri Bučke, se je lahko umaknil tudi IV. bataljon XII. brigade na nove položaje, v sestav glavne brigade. S tem se je cela XII. brigada skoncentrirala na manjši prostor in pripravila ofenzivo.

Teren med mejno črto in Savo je bil popolnoma izseljen že pozimi 1941—1942. Na tem prostoru so potem Nemci naselili Kočevarje, ki so jim za nagrado zvesto služili. V coni napada divizije je večina terena gozdnate površine, ki je za našo vojsko posebno dragocena, saj so oddelki v dnevnih akcijah izrabili gozdove za prikrito približevanje sovražnim postojankam. Desno-krilni del cone je bil pred Gubčovo brigado popolnoma raven, ker jo je predstavljalo zvečne Krško polje. Zato tudi, na tem delu ni bilo pričakovati pomembnejših uspehov. Povrh tega so bili Nemci ravno tukaj najmočnejši.

Nekaj dni pred pričetkom ofenzive je bilo po enotah XV. divizije izredno živahno, ker so se z vso vnemo pripravljale za ofenzivni sunek proti Savi. Divizijsko cono so razdelili na štiri brigadne rajone. Rajon od hrvaške meje do Zameškega je bil dodeljen Gubčevi brigadi. Na tem delu je bila najvažnejša sovražna postojanka Kostanjevica na Krki, ki jo je morala brigada zavzeti v prvem naletu.

Proti Bučki in Raki je dobila nalogo, da naskakuje, XIV. železničarska brigada. Le-ta je morala v prvem sunku zavzeti Bučko, potem nadaljevati z napadi na Rako in v smeri Krškega.

XII. brigada je imela nalogo, da iz prostora Krmelj Gabrijete in Cirnik napade v dveh osnovnih smereh: po dolni reke Mirne v smeri Sevnice in iz Krmelja preko Šentjanža in Brunka v dolino Save. Na poti jo je čakalo več sovražnih postojank: Šentjanž, Brezje, Križ, Dobje, Boštanj in še nekaj manjših skupin Kočevarjev, ki so bili ugnazdeni po posameznih vaseh, kjer so varovali posestva in govedo, ki so ga zaplenili našim kmetom od izselitvi.

Iz ombočja Gabrovice in Brezovega je prodirala Cankarjeva brigada v smeri Dole—Radeče in Moravče—Litija. To brigado so čakale predvsem najtežje sovražne postojanke Dole, Kal, Goba, Šmartno pri Litiji in končno tudi Litija. Vse brigade so dobile za podporo potre-

žno število topov in tankov. Tako so bile naše enote veliko močnejše od sovražnih in so bile sposobne, da v energičnem naletu obračunajo z nemškimi enotami na prostoru med mejo in Savo. Divizija je morala računati, da bodo Nemci zelo hitro in energično ukrepali, kakor hitro bodo začutili nevarnost za območje južno od Save.

Medtem je II. bataljon pod poveljstvom Ivana Kosa—Petruške in politkomisarja Franca Turnerja—Kostje zasedel položaje od Krmelja do Okroga nad Šentrupertom. Razpored bataljona je bil po četrnih skupinah, kar nasproti njegovih položajev tudi onkraj meje sovražnik ni imel postojank vse do doline Save, zato tudi ni bilo večjih spopadov. Le tu in tam so se srečevale patrulje in se malo obstrlejevale. Izgub niso zabeležili, kar pomeni, da jih ni bilo.

Ko so vse enote zavzele določene položaje, so vodilni kadri imeli polne roke dela. Hiteli so urejati in organizacijsko utrjevati oddelke. Tej nalogi je bilo potrebno posvetiti kar največ pozornosti, ker so bili borci mladi in še nedovolj izkušeni nižji starešine. Urjenje mladih borcev se je izvajalo načrtno in vzorno.

PRIPRAVE NA KOČEVSKI ZBOR

Medtem so bile po vsej Sloveniji priprave na Kočevski zbor odposlancev. V vsakem bataljonu so oddelki izvolili iz svojih vrst najbolj znane in borbene tovariše, ki so jih potem zastopali na zgodovinskem zboru ljudskih odposlancev. Svoje predstavnike so oddelki izbirali tako, da so prvo predlagali določene tovariše in jih potem potrdili z dviganjem rok. Tako so bili prvič izvoljeni resnični predstavniki slovenskega ljudstva na demokratičen način. Prvi bataljon sta zastopala Anton Kos—Čobo in Miha Gričar—Mile, drugega pa Boris Arnej—šek—Maks in Alfonz Kerenc—Tone. Tretji bataljon je zastopal Stanislav Naglič—Djoli, medtem ko sta četrta bataljon zastopala Janez Brlec in Dušan Rebolj, petega Silvo Banovc—Leon in Vid Jerič, pretežne oddelke pa je zastopal na Kočevskem zboru Janez Ivanov—Rems. Ker je v navodilu Glavnega štaba NOV in POS, da zastopata vsak bataljon iz vojske po dva odposlanca, so iz brigade zastopali svoje borca polnoštevilo.

Člani KP in SKOJ so se vsestransko pripravili, poleg izvajanja ostalih bojnih nalog, na sprejem najboljših tovarišev in borcev v svoje vrste. Mnogim so tisti časi še danes v živem spominu.

Po vseh enotah je vladalo izredno razpoloženje in navdušenje. Vedno, če je bilo le malo časa, so se prepevale pesmi in harmonikarji so veselo igrali. Za utrujenost se ni nihče zmenil. Za sleherno akcijo je bilo vedno dovolj prostovoljcev. Tako lahko, kot je bilo za reševanje težav takrat, ni bilo nikoli dotlej. Le nekateri so se držali bolj postrani in so bili zamišljeni. To so bili predvsem tisti, ki so ob italijanskem razsulo prišli v partizansko vojsko, in še ti ne vsi, pač pa tisti, ki so prišli iz bele garde ali so bili izveličeni iz skrivališč. Niso mogli razumeti veselja partizanov in pripovedovanja o dotedanjih bojih in zmagah. Še posebno jih je mučilo pripovedovanje o zahodnih zaveznikih. Čakali so le priložnosti, da bi jo spet lahko popihali v nasprotni tabor, k Nemcem. Naše borce vse to njihovo nerazpoloženje in hladno spremljanje novic o razvoju dogodkov na bojiščih ni ravno preveč vznemirilo.

NEKAJ MANJŠIH AKCIJ

Spodbudila so bile akcije brigadnih oddelkov manjše, ker sovražnika iz strahu pred našimi oddelki ni bilo. Enote so postavljale zasede, pošiljale patrulje v okolico sovražnih postojank in občasno tudi napadle kakšno nemško postojanko. Take akcije so bile zelo poučne za mlade in še neizkušene oddelke brigade.

(Nadaljevanje v naslednji številki Priloge)

TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA „DJURO SALAJ“ KRŠKO – TOZD PAPIR
objavlja prosta dela in naloge za:

6 NK DELAVCEV V PROIZVODNJI PAPIRJA IN LESOVINE

Pogoji:

- lahko nedokončana osemletka;
- ustrezno zdravstveno stanje za delo v treh izmenah;
- odslužen vojaški rok

Pismene prijave sprejema kadrovska služba delovne organizacije 15 dni po objavi.
Kandidati bodo pisмено obveščeni o izidu izbire najkasneje v 30 dneh po izteku roka za sprejemanje prijav.

- VAS ZARADI NEUREJENEGA OKOLJA VAŠEGA DOMA BOLI GLAVA?
- STE POMISLILI NA PRIMERNO OKRASNO GRMIČEVJE?
- BI RADI POLEPŠALI ZADNJE BIVALIŠČE SVOJIH DRAGIH?
- BI RADI VRT, NASAD ALI PARK POSODOBILI S PRIJAZNO IN UDOBNO VRTNO GARNITURO?

Se vam je ob prebiranju naše ponudbe utrnila ideja?

Oglasite se na Gozdnem gospodarstvu v Novem mestu na Gubčevi 15 (telefon 068-21-065). Pričakujejo vas naši strokovnjaki s področja hortikulture. Vaše zamisli boste ob naši pestri ponudbi uresničili brez težav.

**GOZDNO GOSPODARSTVO
NOVO MESTO**
TOZD »GRADNJE«
DE Urejanje okolja
in stranski gozdni proizvodi

„ŽITO“, TOZD IMPERIAL
Tovarna gumijevih bonbonov
Cesta 4. julija 86
68270 KRŠKO

Delavski svet
razpisuje
naslednja dela in naloge

- 1.) VODJA FINANČNO-GOSPODARSKE SLUŽBE
- 2.) VODJA IZMENE PROIZVODNJE

Poleg splošnih morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:

pod točko 1:

- visoka strokovna izobrazba ekonomske smeri in 1 leto delovnih izkušenj,
- višja strokovna izobrazba ekonomske smeri in 2 leti delovnih izkušenj,
- moralno-politične kvalitete,

pod točko 2:

- srednješolska strokovna izobrazba strojne smeri,
- moralno-politične kvalitete,

Kandidati pod točko 1. in 2. morajo izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

- poznavanje organizacije podjetja ter ekonomike,
- pravilen družbenopolitični odnos do socialistične revolucije in zavzetost za razvijanje samoupravnih odnosov ter pravilen odnos do dela in sodelavcev.

Kandidati naj pošljejo ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po dnevu razpisa kadrovske službi „Žito“ – TOZD Imperial Krško.
O izbiri bodo prejeli kandidati pisмено obvestilo najkasneje v 30 dneh po preteku razpisnega roka.

KOMISIJA ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA
KMETIJSKE ZADRUGE TREBNJE

objavlja naslednja
prosta dela in naloge:

- 1.) POSLOVODJA v samopostrežni trgovini v Trebnjem
- 2.) TAJNIK samoupravnih organov in pravnih zadev
- 3.) ADMINISTRATOR
- 4.) TRGOVSKI POMOČNIK v samopostrežni trgovini v Trebnjem
- 5.) SNAŽILKA

POGOJI:

- pod 1: VK trgovski delavec – poslovodska šola – 3 do 4 leta delovnih izkušenj
- pod 2: višja šola pravne smeri – 4 do 5 let delovnih izkušenj
- pod 3: administrativna šola – 2 leti delovnih izkušenj
- pod 4: KV trgovski delavec – poklicna šola – 3 leta delovnih izkušenj
- pod 5: osemletka osnovna šola – 3 mesece delovnih izkušenj

Delo se za vsa razpisana dela združuje za nedoločen čas, vloge z dokazili pošljite na KZ Trebnje, Baragov trg 3.
Rok razpisa: do zasedbe del in nalog
Komisija za medsebojna razmerja

OBVESTILO

Cenjene stranke Mercatorjeve blagovnice v Trebnjem obveščamo, da bomo imeli od 1. oktobra 1978 dalje odprto trgovino vsak dan od 7. – 19. ure, razen ob sobotah, ko bo odprta od 7. – 12. ure.
Priporočamo se za obisk, še posebej ob znižanju pohištvenih elementov in tekstilnih ostankov.
Svetujemo Vam ekonomično rešitev! Pridite in prepričajte se sami.

VAŠ MERCATOR

DERATIZACIJA V OBČINI KRŠKO

OBVESTILO O DERATIZACIJI
(zastrupljanju podgan in miši)
v občini KRŠKO

Po odloku o obvezni splošni deratizaciji v občini KRŠKO (Sku pščinški Dolenjski list št. 23/70 in 10/76) bo Zavod za socialno medicino in higieno opravil OBVEZNO DERATIZACIJO (nastavljanje zastrupljenih vab) na območju naselij KRŠKO, SENOVO, BRESTANICA, LESKOVEC, KOSTANJEVICA, PODBOČJE in RAKA v dneh od

2. oktobra do 13. oktobra 1978

Točna navodila in opozorila bodo objavljena na vidnem mestu v krajih, kjer bomo opravljali deratizacijo.
Zavod za socialno medicino in higieno, Novo mesto,
Mej vrti 5 – tel. št. 21–253

čez dan v moškem stilu

Vajeni smo bili, da so se prejšnja leta moški oblačili po žensko, zdaj bomo doživeli obratno. Nova ženska moda je čez dan v izrazito moškem stilu, le na večer se ženska spet pokaže v frfotajočem in nežnem oblačilu. Modne zapovedi pa nikdar ne gre jemati stoodstotno in tudi v novih silhuetah, ki se nam zdaj ponuja, je moč najti za vsako postavo pravo zamisel.

Velika izbira se nam ponuja zlasti pri kostimih, o katerih je tokrat beseda. Od povsem klasičnih kostimov za ženske z moškimi reverji in podložnimi rameni ter krilom z eno

gubo ali s takim kostimom z ravnimi hlačami bomo lahko nosile karirast športni bluzon k enobarvnemu krilu ali pa je vzorčna kombinacija obratna. Bluzon ima navadno ruski ovrtnik, žepe, pleten rob spodaj in pri rokavih. Krilo je športno, lahko z gubami, vendar ravno. Kravata pri tej zamisli ne bi smela manjkati.

Povsem novi se bodo mlajšim zdeli do pasu segajoči jopiči, h katerim sodi zelo bogato krilo, na glavi pa majhna čepica in na nogah nizki škorenjci. Za žene z močnejšo postavo bo kot nalašč tričetrtinski plašč ravnega kroja,

športno krojen in iz blaga, ki ga nosimo na obe strani.

Velik poudarek je letos na ramenih, ki so domala povsod tako ali drugače poudarjena, precej pa je tudi kimono krojev za rokave. Razen moških reverjev in ruskih ovrtnikov (stoječi) je spet precej šal ovrtnikov, ki segajo ponekod prav do pasu. Materiali za vsa ta oblačila pa imajo eno samo skupno modno lastnost: so mehki. Barvna paleta je dokaj bogata, osnovni toni pa so črna, bordo, temno modra, siva in kaki pa steklenično zelena, petrolejsko modra itd.
R. B.

**domaća bršljan
lekarna**

To ni le rastlina vzpenjavka, ki se oprijemlje bodisi dreves ali pečin in skal, pač pa tudi zdravilna zel, znana že v starih časih. Bršljan ima veliko zračnih korenin, na svetlobi pa razvije tudi prave drevesne veje. Nižje stoječi listi so oglati peterokrpi, svetlobi izpostavljeni pa celorobi in srčaste oblike. Drobnji zelenkasti cveti so zbrani v kobile na koncu vej, iz plodnice pa se razvije črna jagoda.

Bršljan cvete od avgusta do oktobra, liste pa nabiramo spomladi.

Bršljan uporabljamo kot zdravilo za žile in črevesje. V starih časih so rekli tudi: „Ako z vodo, v kateri si kuhal bršljanove liste, umivaš glavo, odstraniš vse kraste, uši in gnide.“ Sok iz svežih listov ali pa zmečkani sveži listi bršljana pomagajo pri polipih v nosu. Pri vodenici, zaprtem

mehurju ali premočnem in češčem mesečnem krvavenju, rahitisu rabimo čaj iz 2 gr posušenih listov na skodelico vode. Z vodo, v kateri so se kuhali bršljanovi listi pa umivajo garje, kraste, opekline, polipe v nosu, kurja očesa.

Tudi jagode ponekod stari ljudje uživajo proti zaprtju, vendar to ni priporočljivo, ker imajo v sebi veliko hederina, ta pa povzroča hudo drisko.

**govedina
na žaru**

Jože Končina

Dandanes se veliko ljudi otepa preveč izdatne in kalorične hrane, zato bode morda radi segli po receptu, ki ga je priporočil kvalificirani kuhar Jože Končina iz restavracije Hotela Kandija v Novem mestu.

„Na osebo računamo 18 do 20 dkg govejega mesa (rost-

bifa), zreven pa potrebujemo samo začimbe: sol, poper, malo gorčice. Meso na eni strani potolčemo, odstranimo mu vse žile in kožice, ga solimo in popramo ter po eni strani namažemo z gorčico. Zrezek na vročem žaru naglo opečemo. Ne sme se predolgo peči, sicer meso ne ostane sočno. Zraven ponudimo če-

bulo, ajvar in za okras peteršilj, seveda tudi kos dobrega, najbolje domačega črnega kruha.

Goveji zrezek na žaru si lahko privoščite na izletu v naravi namesto tradicionalnih čevapčičev ali račnjčev, sperete pa ga lahko tudi doma v ponvi ali na plošči.“

obzorja

recenzija

konec in nič

Sredi lanskega visokega polja umrli literarni zgodovinar in teoretik Dušan Pirjevec je bil pred desetletjem glavni pobudnik za izdajanje zbirke „Znamenja“ pri založbi Obzorja. Kot urednik si je dolga leta prizadeval, da je zbirka kolikor toliko sproti zapolnjevala vrzel med revialnimi objavami in počasno založniško politiko. Literarna pa tudi teoretična dela s področja slovtva in družboslovnih ved so pogosto naletela na nasprotujoče si odzive v javnosti. Javno preverjanje in dograditev pa je bilo končno tudi njihov namen, saj je šlo največkrat za t.i. avangardne dosežke slovenske književnosti in publicistike.

Prvotna učinkovitost zbirke je sčasoma zbledela, kajti časovni razpon med nastankom in knjižno izdajo besedil je postal čedalje večji. To je dokončno onemogočilo osnovno izhodišče zbirke, v kateri je izšlo nad petdeset knjig. Šestindeseta (po besedah zdajšnjega glavnega urednika „Znamenja“ R. Šeliga najbrž sploh zadnja) Prinaša Pirjevčevi razpravi

dušan pirjevec
vprašanje
o poeziji
vprašanje naroda

znamenja

„Vprašanje o poeziji“ in „Vprašanje naroda“. Obe (in njuno teoretično ozadje) dodobra poznamo vsi, ki smo imeli pred leti priložnost poslušati Pirjevčeva predavanja na oddelku za primerjalno književnost na ljubljanski filozofski fakulteti, bili pa sta tudi že objavljeni. Prva spomladi 1969 v časniku Naši razgledi, druga pa poleti 1970 v reviji Problemi.

V temle zapisu je komaj mogoče podati zgolj obrise

temeljev Pirjevčevih pogledov na značaj in možnost poezije (s tem tudi umetnosti) v zdajšnjem svetu. Na kratko je moč reči le, da se je zanj poezija osvobodila mitoloških predsodkov in hotenj po čutnem spreminjanju sveta ter postala igra. S Pirjevčevimi besedami: „Poezija, ki je igra, ni odpiranje svetlih perspektiv, pa tudi zankovanje prihodnosti ni, stvar, ki jih imenuje, ne dodeljuje niti smisla, a tudi ne razkinkava njihove nesmiselnosti, ne ugotavlja, če so resnične ali lažne, pravilne ali zgrešene, pa tudi nas ne uči, kako moramo z njimi ravnati.“

V najtesnejši zvezi s takim umevanjem poezije so Pirjevčeva dognanja o vprašanju naroda. Narod se osvobodi utemeljevanja z etničnimi določili in se začne samoutemeljevati kot volja do moči ljudske skupnosti. Vse etnično je tako prepuščeno „človeku samemu in se kaže kot območje poezije in mišljenja“. V času, ko moč tehnologije obvladuje svet, je torej konec s poezijo in narodom v starem pomenu.

Okoli tega „konca“ oz. „nič“ poezije in naroda, ki sicer še zmeraj sta, le da se utemeljujeja na drugačni ravni, je bil Pirjevec gotovo najbolj napačno razumljen Slovenec zadnjega desetletja. Da pa mu ni šlo za nikakršni dekadentni nihilizem, o tem se lahko prepriča vsak z branjem pričujočih razprav.

DRAGO RUSTJA

knjige

OPERNE ZGODBE

V zbirki „Kultura“ je pri Mladinski knjigi izšlo delo „Operne zgodbe“ (s podnaslovom Vodnik po domačem in tujem opernem svetu). Na več ko šeststo straneh je Smiljan Samec, ob pokojnem Niku Štrifotu najpomembnejši oblikovalec slovenske pesniške besede na opernem področju, podal vsebinske značilnosti 333 opernih del 150 skladateljev. Knjiga je zasnovana na slovarski način in bralca seznanja z domala vsemi pomembnejšimi deli iz domače in tuje operne zgodovine. Tako rekoč vsa predstavljena dela še dandanes prihajajo na operne odre širom po svetu, precejšnje pozornost pa je Samec namenil slovanski operni literaturi.

„Operne zgodbe“ so zanimiv, dovolj izčrpen in lahko berljiv priročnik, po katerem najbrž ne bodo segli samo ljubitelji operne umetnosti.

zgodovina...

Medtem ko z dokajšnjim zanimanjem čakamo na izdajo priročne knjige „Zgodovina Slovencev“, ki jo pripravlja Cankarjeva založba, je pri Državni založbi Slovenije že v tretje izšla prva knjiga „Zgodovine slovenskega naroda“. To je uvodno delo v metodološko izčrpen in celovit pregled slovenske zgodovine v dvanajstih knjigah, od katerih mnoge še niso napisane. Bogo Grafenauer je v pričujoči knjigi opisal zgodovino slovenskega ozemlja in Slovencev od prazgodovine do začetka 9. stoletja. Posamezna poglavja podrobno razčlenjujejo gospodarski in družbeni razvoj tako prvotnih naseljenecv kot Slovanov. Po naselitvi slednjih v Vzhodnih Alpah je Grafenauer prikazal njihovo razmerje do staroselcev, izčrpen pa je pregled nastanka slovenske kneževine Karantanije in združitve Slovencev pod frankovsko nadoblastjo, ki je s pokristjanjevanjem prinesla konec slovenske samostojnosti.

PREDSTAVUJAMO VAM

Ne ravno pretirano založena kmetijska knjižnica je te dni postala bogatejša še za eno strokovno delo, za „Vinogradništvo“, izpod peresa dolenjskega avtorja Tita Doberška iz Novega mesta. Pisec je znan že po dveh uspešnih doslej napisanih knjigah, pa tudi kot poznavalec našega vinogradništva in kmetijski pospeševalec z bogatimi izkušnjami. Knjigo je izdal republiški Zavod za šolstvo v sorazmerno veliki nakladi 3.000 izvodov in je pisana kot učbenik. Toda to ne zmanjšuje njenega splošnega pomena in uporabnosti, saj se knjigi pozna, da jo je pisal praktik, ki pozna, kako „dih“ naše vinogradništvo in človek, ki živi od njega. Kljub šolskemu prikazu vinogradniških znanj – za kar je bilo uporabljenih nad 30 domačih in tujih strokovnih knjig je učbenik tudi praktično uporaben in lahko vinogradniku pomeni napotilo za vsakdanje delo. Odlika knjige je velika preglednost gradiva, k čemer je pripomogel tudi sodoben prelom, pa tudi mnoge skice ter barvni posnetki, ki pa (verjetno iz tehničnih razlogov) niso vedno na mestih, kjer je ustrezno besedilo. Kakorkoli: izid „Vinogradništva“ je za kmetijsko stroko dogodek. Ker pa je naš vinogradnik pogosto slab kletar, bi želeli, da bi kdo napisal še praktično poljudno knjigo iz kletarstva, saj je nedolgo tega izšla knjiga dr. Šikovčeve kljub nasprotnim prizadevanjem „preučena“ za našega povprečnega vinogradnika.

M. LEGAN

OČE IN SIN

S ponovno izdajo romanov „Mladost v močvirju“ in „Povest o dobrih ljudeh“ je Mladinska knjiga že spomladi počastila sedemdesetletno rojstva pisatelja Miška Kranjca, tik pred življenjskim jubilejem slednjega pa je pri Državni založbi Slovenije izšla Kranjčeva knjiga „Oče in sin“. Njen podnaslov (Ro-

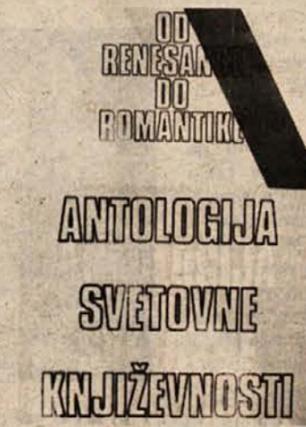
man o Berdenih) je le simboličen, kajti gre za zbirko že prej objavljenih del (novele „Južni vetrovi“, „Ženitev Matije Berdena“ in „Matija Berden na izseljenskem pikniku“ ter drama „Pot do zločina“), v katerih je pisatelj opisal kapitalistično pohlepno v nerazvitem vaškem okolju. „Berdenovstvo“ označuje brezobzirno uničevanje lastne osebnosti v imenu

moči, kot tako pa ima kali najbrž tudi v potrošniškem današnjiku. Zato dela, ki so (z izjemo novele o pikniku) nastala že pred desetletji, ostajajo izpovedno sveža, umetniško prepričljiva. Taka pa je domala vsa literatura velikega pisatelja, ki je doslej napisal že nad petdeset knjig.

prebrali smo

ANTOLOGIJA

Pet let po izidu prve knjige „Antologije svetovne književnosti“ (ta je prinesla izbor orientalskih, antičnih in srednjeveških literarnih besedil) je Državna založba Slovenije pred kratkim izdala (z letnico 1977) še drugo, napovedana pa je tudi tretja knjiga.

V pričujoče delo je urednik Janko Kos uvrstil leposlovna besedila, ki so nastala v času od začetka renesanse (14. stol.) do konca romantike (sredina 19. stol.). Po sodobnih literarnokritičnih merilih veljajo v celoti ali samo v zaokroženem odlomku objavljeni teksti za dela nespornih klasičnih vrednot, z literarnozgodovinskega vidika pa je vrsta besedil značilna za posamezno dobo ali označuje slovtveni razvoj.

Besedila najvidnejših literatov renesanse, baroka in klasicizma, razsvetljenstva, predromantike in romantike si sledijo po časovnem redu in zvrsteh, bralcu nudijo širok pregled nad slovtvenim dogajanjem med Petrarko in Heinejem, Boccaciom in Poejem ali Rabelaisom in Lermontovom.

Besedila so poslovenili številni prevajalci, mnogo tekstov je tokrat prvič objavljenih v slovensčini, urednikove opombe pa dajejo temeljne podatke o nastanku, vsebini in prevodih posameznih del.

„Antologijo svetovne književnosti“ bo zaključila tretja knjiga, ki bo predstavila slovtvo realizma in naturalizma, dekadence in simbolizma 19. stol. pa dosežke modernih slovtvenih smeri in literaturo zdajšnjosti. V celoti bo „Antologija...“ za slovenske potrebe nepogrešljiv zgodovinski in kritično-vrednotni vodič po svetovni književnosti.

D. R.

KULTURA NE ŽIVI OD DROBTIN

Štirinajst znanih slovenskih likovnih umetnikov se je že pred potekom prijavnega roka odzvalo povabilu novomeške tovarne zdravil za sodelovanje na njeni prvi slikarski koloniji, ki se bo začela 2. in končala 11. oktobra. Udeleženci bodo delali v Dolenjskih in Šmarjeških Toplicah, motive bodo

izbirali po lastni presoji, nekoliko obvezujoča bo le tehnika, saj organizatorji želijo, da bi slikarji motive upodabljali v akvarelih in risbah. Kolonija bo skoraj na las podobna vsa-koletnemu slikarskemu srečanju, ki ga pripravlja Novoteks, le da bo razstava ustvarjenih del takoj po koncu kolonije.

„Za svojo slikarsko kolonijo, ki naj bi bila tradicionalna in vsakokrat v drugem kraju, se nismo odločili naključno in ne iz ljubosumnosti do Novoteksa,“ pravi Jožica Miklič, pred sednica programskega sveta KUD Krka in članica izvršnega odbora republiške kulturne skupnosti. „Lastna kolonija je ta hip morda le vrh naših prizadevanj na področju likovne dejavnosti, ki se ujema z dograditvijo hotelskih in drugih turističnih ter zdraviliških zmožljivosti v obojih toplicah. Zato bodo dela, nastala v tej koloniji, v prvi vrsti namenjena za opremo zdraviliških objektov. Kajpak bodo tudi naprodaj, pri čemer bodo imeli prednost naši delavci. Ob tem že nekaj časa nastaja večji fond likovnih stvaritev, ki jih „Krka“ pridobi z odkupom del na razstavah v avli naše upravne stavbe v Ločni.“

„Krka“ je svojo likovno razstavno dejavnost začela zato, da bi svojim zaposlenim približala ta del umetnosti. To prizadevanje je povsem načrtno, šteje v posebno obliko kulturnega delovanja, ki je uzakonjeno v samoupravnih aktih delovne organizacije. V omenjeni avli razstavljajo priznani umetniki, enkrat na leto pa pokažejo svoje stvaritve tudi likovni amaterji „Krke“. Prireditelji izdajo ob vsaki razstavi zloženko, ki je obiskovalcem prepotrebna informacija za spoznavanje in boljše razumevanje razstavljenih eksponatov. Na ta način nevsiljivo dosegajo tudi izobraževalne učinke, kar je za obiskovalca z neizostrenim okusom izrednega pomena.

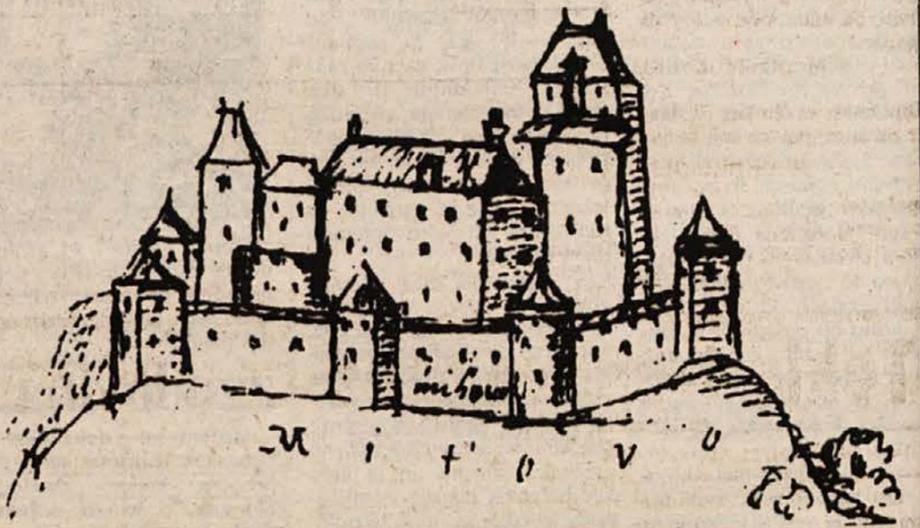
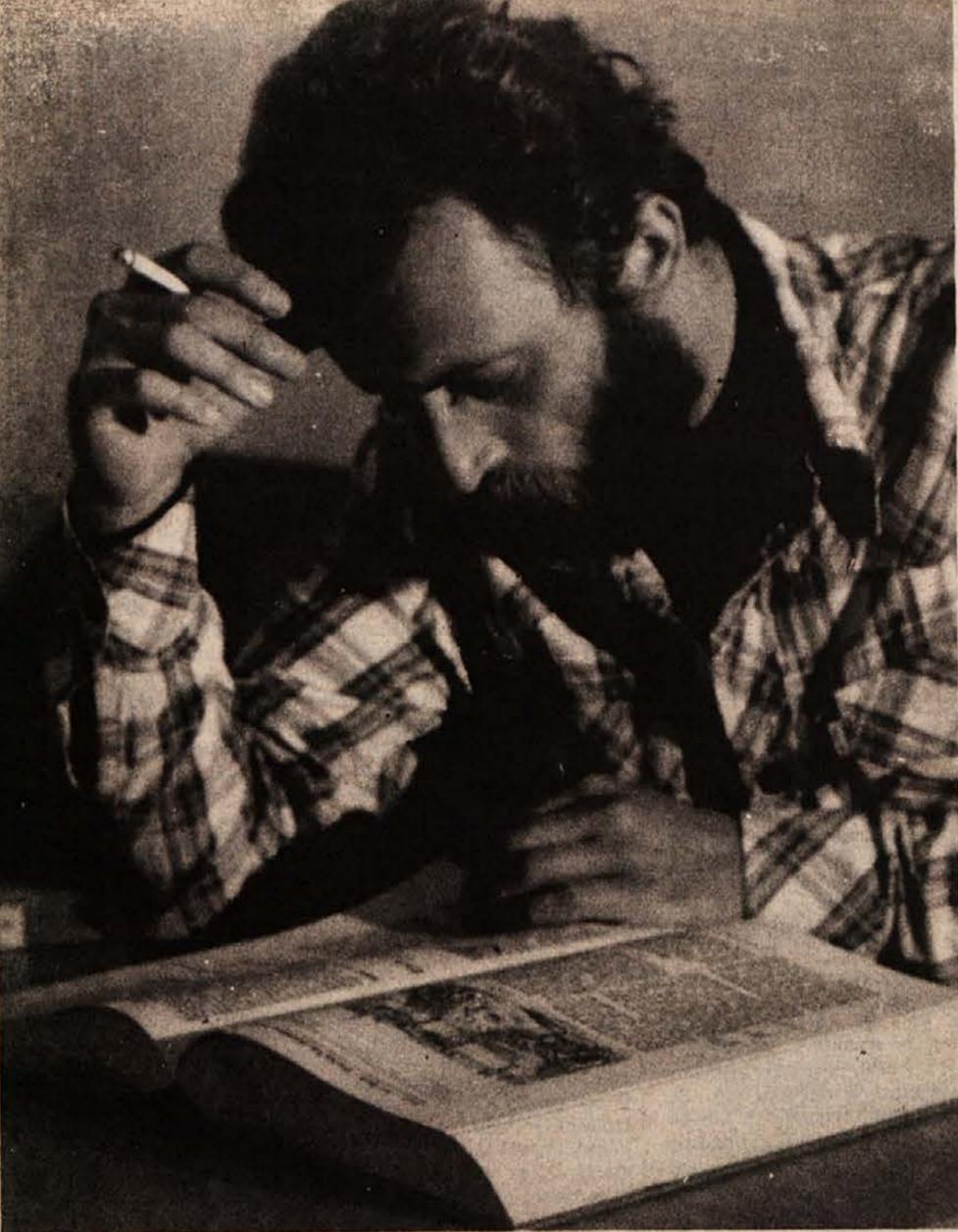
Še večjo pozornost kot likovnim stvaritvam posvečajo v „Krki“ knjigam. Knjiga, pravijo, je od vseh kulturnih dobrin delavcem še najbolj dostopna. „Prodajo knjig imamo organizirano že precej časa, seveda ne prek založb, ampak prek knjigarn. Najprej smo preizkušali izbor. Ugotovili pa smo, da je struktura zaposlenih v „Krki“ taka, da so dobrodošle vse knjige – od leposlovnih do poljudnoznanstvenih in čisto strokovnih del. Naša osnovna dolžnost je pritegniti ljudi k branju, nabavljati dobre knjige in bralce seznanjati z novostmi,“ poudarja Mikličeva. „Knjižne novice bomo razstavljali. Ob delovnih mestih je še nekaj prostora za vitrine. Knjige bomo v vitrinah menjavali na štirinajst dni ali vsak mesec, kakor bo bolje. Tako bomo zaposlene obvestili, kaj je novega in se spleča kupiti. Mislim, da so naši delavci že tako „premožni“, da si knjige lahko kupujejo. Kajpak računamo tudi na potujočo knjižnico, ki bo naposled začela delovati v novomeški občini in za katero smo mi že pred

leti dali pobudo. Naj dodam še to, da smo se v podjetju dogovorili, da bo knjiga pri nas poslej tudi darilo in reklamno blago.“

Knjiga je v „Krki“ v središču pozornosti, to pa bo, kot kaže, tudi ostala. Dolenjski knjižni sejem, ki se je porodil pod streho te tovarne, bo v Krki še naprej ena od knjižnih manifestacij. Mikličeva pravi, da ga preprosto želijo obdržati. Poslej bo več srečanj s samimi ustvarjalci knjige, s književniki, prirejale pa jih bosta izmenoma kulturno-umetniško društvo in mladinska organizacija. Nekaj takih prireditev bo lahko v mladinskem klubu, ki ga urejajo v prostorih „Krke“ poleg hotela „Metropol“. V klubu bo dobila prostor tudi družboslovna (marksistična) literatura.

Krona teh prizadevanj za knjigo je lastna založniška dejavnost „Krke“. Za tisk je že pripravljena knjiga zgodovine farmacije na Dolenjskem, h koncu pa gredo priprave za še eno knjigo, ki bo obravnavala kemijsko stroko. Za začetek se bodo poslužili tovarniškega časopisa.

I. Z.

GRAD GORI, GROF BEŽI

Na strmem stožčastem griču (dviguje se 571 metrov nad morje) nad vasjo Podgrad pod Gorjanci leže ruševine nekdanjega mogočnega gradu Mehovo. Nekaj ostankov obzidja in temelji okroglih obrambnih stolpov, vse skupaj poraščeno z grmovjem. Ruševine gradu Mehovo niso kulturni ali umetnostni spomenik v ožjem pomenu besede, pomembne pa so zaradi dogodkov, ki so se tu odvijali v velikem slovenskem kmečkem uporu leta 1515. Ti dogodki, v katerih je imel grad Mehovo eno odločilnih vlog, so namreč zgodovinski spomenik slovenskega naroda.

V pisanih virih se grad Mehovo prvič omenja 1162, ko v neki listini kot priča nastopa upravnik Hartvik z Mehovega, ki je služil gospodom Višnjegorskim, lastnikom ozemlja od Litije do srednje Krke in Gorjanec. Mehovski grad je na veliko menjaval lastnike, med drugim je bil v svoji dolgi zgodovini tudi last češkega kralja Otakarja Premysla, Habsburžani so ga zastavili Celjanom itd. Pač dedne pogodbe in spori za posest, kdo bo koga pretental, kdo se bo priženil, kdo od visokih gospodov izumrl. Govorila sta tudi ogenj in meč. Mehovski podložniki so spore in vojne med gospodo najbrž občutili tudi na svoji koži. Ob obdelovanju kmetij, graščinski tlaki, dajatvah in davkih. Tem nadlogam se je v drugi polovici 15. stoletja pridružila še turška nevarnost.

Grad Mehovo je stal na kraju, mimo katedrega so vodila najvažnejša turška vpadna pota. V dobi turških vdorov je bilo Mehovo pomembna obrambna postojanka in postaja v verigi obveščevanja. Če so Turki napadli iz Brežic ali Metlike, so na Mehovem zakurili kres, ki so ga videli na Hmeljniku. Tu so prižgali svojega, ki je bil viden pri Sv. Petru nad Žužemberkom, ogenj se je od Sv. Petra razširil na Primskovo, stari grad nad Višnjo goro, Magdalensko gorbo nad Šmarjem in od tod na Ljubljanski grad. Deželna gosposka je zvedela, da so v deželi spet Turki.

Za zgodovino slovenskega naroda pa so bolj kot vloga Mehovega v protiturški obrambi pomembni dogodki, ki so se tu zgodili v velikem slovenskem kmečkem uporu leta 1515.

V začetku leta 1515 so slovenski kmetje začeli boj za „staro pravdo“, zahtevali so ohranitev starih in potrđitev že doseženih novih pravic, ki jih je začela gosposka vse občutneje krati. Hkrati so hoteli biti kmetje podložni le cesarju. V tistih časih je namreč pomenilo priznavati nad seboj le cesarja, biti svobodni.

Kranjski plemiči so upali, da bo mogoče kmete s cesarjevim posredovanjem pomiriti. V resničen upor niso verjeli. Upe plemstva so prekržali prav dogodki pri Mehovem. Dolenjski kmet, naš Podgorec, je zgrabil za orožje.

Sloviti zgodovinar Valvasor, ki se je v opisovanju mehovskih dogodkov seveda postavil na svojo, plemiško stran, piše, da so „besni kmetje mehovski grad napadli in zmagali 17. maja“. Brata Muendorfferja, ki sta imela gospostvo v zakupu, ter gospoda Gašperja Werneckherja so Podgorci žive vrgli z zidu „v bedno smrt; žalostno so se razbili in morali izdihniti“. Valvasor poroča, da je

tem sledilo še 15 drugih plemičev, „ki so prav tako prišli v roke teh morilskih hudičev“. Odrgali so jim glave od trupa in oboje vrgli prek obzidja. Besneči ljudje so zadavili tudi sinova enega od Muendorffov, njuno mater Marto pa so nagnali „popolnoma slečeno in nago“ skozi grajska vrata in ji zlomili vrat. Po Valvasorju je od gosposke ostala čisto majhna grajska hči, ki jo je strežnica, stara ženica, odnesla kot plen.

Valvasorjevo poročilo o padcu Mehovega ni do kraja natančno, k mehovskim dogodkom je pridružil kasnejše brežiške. Vitez Marko s Klisa, ki je po naročilu kranjskih deželnih stanov tudi pomagal zoper kmečke upornike, namreč s svojimi pajdaši ni izgubil glave na Mehovem, ampak v Brežicah. To utrdbo je oblegalo 9000 srditih kmetov, Marko s Klisa je namreč hrvaško pomoč zoper kmečke upornike združil z dobičkonosno trgovino. V Hrvaško primorje je prodal okrog 500 slovenskih kmečkih žena in otrok. Ko so razjarjeni kmetje za to zvedeli, so napadli, zavzeli in požgali mesto in grad Brežice. Markovo in njegovih pajdašev glave so nataknil na drogove, trupla pa pustili ležati nepokopana.

So pa tudi poročila, da so se kmetje dogovorili za napad na Mehovo, ki sta ga imela v posesti nadvse osovražena in samovoljna brata Muendorff, na zborovanju 14. maja pri Novem mestu. Na Mehovo so se Podgorci odpravili pod vodstvom nekdanjega grajskega hlapca. Ta verzija dogodkov na Mehovem pripoveduje, da so kmetje grajsko gospo oblekli v kmečko obleko in jo nagnali na njivo, kjer je morala prijeti tudi za motiko.

Po padcu Mehovega se je boj za „staro pravdo“ strnil in plaz, v naslednjih tednih so zagorele graščine na Kranjskem in na vsem spodnjem Štajerskem. Uprli so se tudi kmetje na Koroškem.

Kranjsko plemstvo se je umaknilo v Ljubljano in Kamnik, odrešenja je pričakovalo od cesarske vojske. Slovenski kmečki upor je trajal, če štejemo čas spopadov, štiri mesece, priprave in začetni nemiri pa poldrugo leto. V njem je sodelovalo okoli 80.000 pripadnikov kmečke zveze, po obsegu ga štejejo med največja revolucionarna gibanja tistih časov. Do pretiravanja nagnjeni Valvasor boja ni pretiraval, ko ga je neke imenoval „svetovno znani kmečki upor“.

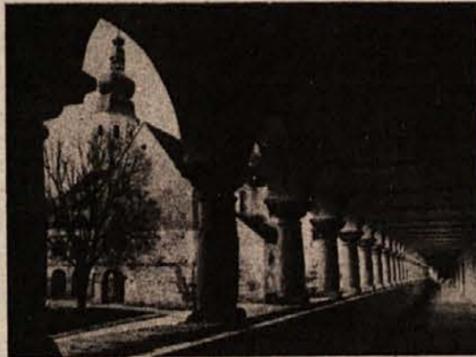
Zgodovina pripoveduje, da se je upor na Mehovem vnel še enkrat leta 1602. Zoper kmete je takratni graščak Karel Jurič poklical na pomoč Uskoke, vendar so jih puntarji pognali v beg. Po Valvasorju so se zoper Uskoke v burklami borile ali se napadalev otepale celo ženske. Uskokov da je od sto ušlo komaj deset.

Končajmo to zgodbo s starim dobrim Janezom Trdinom, ki je 1896 zapisal: „Pod Gorjanci prebivajo ‚Podgorci‘, revni in nemikani ali pošteni ljudje, stari demokrati. Udeležili so se menda vseh kmetiških puntov, mnoge so tudi sami začeli. Osvojivši mihovski grad (2 uri od mesta) z naskokom so se strahovito maščevali, poklali so vse svoje glavne zatiralce. Po drugem osvojenju je ostala ta trdnjava razvalina, kojo sem jaz še videl. Šele pred kakšnimi 15 leti porabili so Podgorci kamenje za šolo.“

LADISLAV LESAR OBRAZI

DELO JE SREČA

Brez proslav je najlepše —
dokler nisi slaven, si mlad.
Oton Župančič

In ko ga vprašam o prostem času, o najljubših stvarih, ki bi jih rad počel, mi odgovori malce razmišljeno, tako kakor človek, ki se razdaja na vse strani:

„Rad bi pisal. Za razpravo o romanski arhitekturni plastiki na Koroškem sem prejel tudi Prešernovo nagrado ljubljanske univerze. In ne samo to. Zanima me znanstveni pristop in znanstveni odnos do umetniških pojavov. Poglejte: tudi kulturne akcije v Kostanjevici so dosegle takšen obseg, da jih ni več mogoče voditi le ljubiteljsko. No, moj konjiček je Dolenjski kulturni festival in vse spremljajoče negativne in pozitivne reakcije. Moj povprečni delovni dan traja takole cel dan, večkrat se zavleče tudi pozno v noč in v tem intenzivnem življenju vidim tudi smisel svojega življenja.“

Če pomislim na mlade in sposobne strokovnjake, ki ne dobijo ustreznega dela, se mi zdi moj položaj zavidanja vreden — res pa je tudi, da ga vsakemu od njih ne bi zavidal.“

Bil je čas, ko je onstran Krke zorel pastelni motiv Božidarja Jakca. V veliki svetli sobi pri Smrekarjevih je bilo čutiti neslišno glasbo barv vseh mogočih mojstrov. Izstopala je silovita ekspresionistična fuga Toneta Kralja, da je bilo potem v naplavin in tisočih odtentkih kot, recimo, na razstavi kiparja Janeza Pirnata mogoče dotipati do pokrajine, ki so ji dale poseben značaj plastike kiparjev iz vseh koncev sveta.

Andrej Smrekar, obzirni in občutljivi fant z jezo in energijo mladeniča, je stal tam med temi zvoki, med paralelami dvoma in iskanja. Iskal je svojo avtentičnost. Toda to je bil samo čas za kratek oddih. Svojo pot in svojo vizijo že dolgo pozna.

LADISLAV LESAR

Tile Župančičevi verzi, napisani 1946 na vabilu za svečano akademijo in poslani Ladu Smrekarju, tudi danes tako kakor takrat simbolizirajo anonimno srečo dela. Poslanstvo dela in pa predvsem misel, da se vse, kar je najdragocenejšega v našem življenju, slej ko prej v novi obliki ponovi v mladostni energiji novih generacij. To nenapisano pravilo je zakon življenja. Njegove silnice pa so razporejene v brezčasje, v nekakšne svetlobne nostalgije zgodovine in bodočnosti.

„Mislim, da bi morali kulturne akcije na Dolenjskem usklajevati drugače kakor doslej. To pa pomeni, da bi Dolenjska kot celota z vsemi območji, ki ji pripadajo, morala nastopati usklajeno z dobro zasnovanim kulturnim programom in ta program bi moral izmenjavati z oddaljenimi centri. Danes res ni več problem priti iz Kostanjevice v Novo mesto ali iz Novega mesta v Trebnje... Ta drobni lokalpatriotizem je velikokrat tudi ovira, da bi dala Dolenjska svoj bistveni prispevek slovenski kulturi. Torej ne gre za dolensko kulturo. Gre za celovito in nenehno preobrazbo, za plemenitenje človekove vednosti o svetu, o sebi, za sporočilo sedanjih generacij, to pa je nenehno akcijsko delo.“

Tako nekako sem si zapomnil misli, ki mi jih je v samozavestnem in mirnem tonu povedal Andrej Smrekar, mladi in ambiciozni umetnostni zgodovinar iz Kostanjevice na Krki, kustos Galerije Božidar Jakac in zavzeti nadaljevalec Smrekarjevega, to je očetovega prizadevanja.

„Moj oče je še zmerom glavni. Vse niti Dolenjskega kulturnega festivala so v njegovih rokah, toda ko ga je letos odrgala od dela nepričakovana bolezen, sem bil primoran poprijeti za delo tudi tam, o čemer nikoli niti v sanjah nisem premišljeval. Zdaj šele razumem očetov večni in uporni boj.“

Andrej Smrekar je prevzel skrb nad nadaljnjim proučevanjem pleterske zbirke starih mojstrov, nad inventarizacijo in katalogizacijo Galerije Božidar Jakac, že zelo zgodaj spomladi je moral prevzeti tudi vse vodilne obveznosti v galeriji, isto tudi pri Dolenjskem kulturnem festivalu, v Lamutovem likovnem salonu, nanj je padla vsa skrb za organizacijo V. grafičnega bienala jugoslovanskih otrok medtem ko je bil 18. mednarodni simpozij Forma viva izključno na njegovih ramenih.

INEX

Potovalna agencija

- ŠPANIJA, 3-, 4-, 5-dnevno potovanje (MADRID-BARCELONA-ANDALUZIJA), odhodi od 28. 9. dalje
 - ANTENE, 3- in 4-dnevna potovanja, odhodi od 12. 10. dalje
 - TUNIZIJA, 2-, 3-, 4- in 5-dnevna potovanja, odhodi od 29. 9. dalje
 - ISTANBUL, 2-dnevna potovanja, odhodi od 11. 10. dalje
 - POČITNICE V TUNIZIJI ŠE VEDNO PO LANSKIH CENAH, odhodi vsak torek
 - TEČAJI ANGLEŠČINE v Veliki Britaniji in ZDA
 - LONDON, 3-krat tedensko za posameznike
 - SEJŠELSKI OTOKI, od 3. do 12. 11. 1978
 - LICHTENSTEIN, 3 dni (avtobus), vsak petek
 - OHRID, 2-, 3-, in 4-dnevna potovanja, od 1.800 din, odhodi od 5. 10. dalje
 - DOLOMITI IN JULIJSKA KRAJINA, (avtobus), 3 dni, odhodi vsak petek
 - GROSSGLOCKNER - SALZBURG, (avtobus), 3 dni, odhodi vsak petek
 - GRAŠKI SEJEM, odhod 7. 10. 1978, cena 300 din
- Prijave in informacije:
 INEX, Novo mesto, Novi trg 4, tel. (068) 23-773
 INEX, Ljubljana, Titova 25, tel. (061) 3212-995, 327-947
 INEX, Maribor, Volkmerjev prehod 4, tel. (062) 24-571, 24-579
 ZA DELOVNE KOLEKTIVE PRIREJAMO PO ŽELJI Z UGODNIMI POGOJI AVTOBUSNE IN LETALSKE IZLETI

„SOP“, specializirano podjetje za industrijsko opremo, Krško, TOZD OPREMA,

Komisija za delovna razmerja TOZD OPREMA razpisuje naslednja prosta delovna opravila in naloge:

1. VRATARJA
2. 2 TRANSPORTNIH DELAVCEV
3. STRUGARJA
4. ELEKTROTEHNIKA - JAKI TOK

Pogoji pod 1
 - osemletka
 - odslužen vojaški rok
 - telesno in duševno zdravje
 - poskusna doba 3 mesece

Pogoji pod 2
 - odslužen vojaški rok
 - telesno in duševno zdravje
 - poskusna doba 3 mesece

Pogoji pod 3
 - končana poklicna šola za strugarja
 - 3 leta delovnih izkušenj
 - odslužen vojaški rok
 - 3-mesečna poskusna doba

Pogoji pod 4
 - končana TSS - jaki tok
 - odslužen vojaški rok
 - lahko začetenik
 - poskusna doba 3 mesece

Stanovanj ni.
 Prijave sprejema kadrovska splošna služba 15 dni po objavi oglasa. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v roku 30 dni po objavi oglasa.

TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA „DJURO SALAJ“, KRŠKO,

objavlja naslednja dela oz. naloge:

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

SALDOKONTIST III. v finančnem sektorju

Pogoji:
 - srednješolska izobrazba ekonomske smeri
 - zaželeno nekajletne ustrezne delovne izkušnje

TOZD CELULOZA

ADMINISTRATOR - DAKTILOGRAF II

Pogoji:
 - 2-letna administrativna šola
 - lahko začetenik

Stanovanja ni.
 Pismene prijave sprejema kadrovska služba delovne organizacije 15 dni po objavi.
 Kandidati bodo pismeno obveščeni o izidu izbire najkasneje v 30 dneh po izteku roka za sprejemanje prijav.

Slabša letina

Slana prizadela pridelke in pomorila tudi kolaradarja

Čeprav je Dragarska dolina znana kot „krompirjeva dežela“, kjer uspevajo nadpovprečno dobro skoraj vse vrste krompirja, bo letos pridelale komaj povprečen. Izjemoma bo letina boljše pri posameznih pridelovalcih, ki so imeli krompir nagnjen že 26. junija in ga pozna slana ni prizadela. Ponekod od Podpreske proti Travi pa je toča 19. julija prizadela vse pridelke, tudi krompir. Zelo so prizadeti rejci prašičev.

Sploh je letos vreme vse leto nenormalno hladno. Prva letošnja slana je bila že 1. septembra. Uničila je vse pridelke, ki so občutljivi za mraz, oziroma prepredila njihovo nadaljnjo rast. Kmetje pa opazajo, da je vsled poznih slan zelo prizadet kolaradski hrošč, ki se je bil pred nekaj leti kljub zatiranju zelo namnožil.

Po podatkih trgovine v Dragi so prodali še pred dvema letoma nad 200 kg praška proti kolaradarju, letos pa na obeh prodajnih mestih komaj 16 kg. Slana je presenetila laične kolaradarja in jih pomorila, da se je število hroščev močno zmanjšalo. Torej ostane včasih tudi za zlom kaj dobrega!

FRANCE KALIČ

VODSTVO KOMUNALNE SKUPNOSTI

V četrtak se je sestala skupščina komunalne skupnosti v Sevnici prvič po „izvolitvi“. Slednje smo zapisali v narekovaju, ker se je izkazalo, da delegati sploh nimajo mandata (!), ker so enostavno iz vsake sredin prišli tisti, ki so bili prvi imenovani na spisku iniciativnega odbora! Kakorkoli že, SKIS, kot se glasi kratica samoupravne komunalne interesne skupnosti, je tu. Predsednik skupščine in enote za urejanje javnih cest, ulic in trgov je Marjan Gabrič iz Sevnice, zborni izvajalec Alojz Lipoglavšek, uporabnikov pa Franc Povše (oba iz Boštjanja).

KMALU GARAŽE

Tudi v Ribnici je vse več lastnikov osebnih avtomobilov, ki nikakor ne morejo priti do doma za svoja vozila. Zato si je vsak pomagal po svoje. Tako je v zadnjem času v mestu zrastle precej divjih lesenih garaž, ki mestu niso v okras. Zaradi tega so se občani v novem naselju Veljka Vlahoviča razveselili zadnjih del. Začeli so namreč kopati temelje za garaže, ki bodo nared najbrž v jeseni.

TREBNJE: PODALJŠANA RAZPRAVA O REFERENDUMU

Delegati vseh treh zborov trebanjske občinske skupščine so se seji v torek sklenili podaljšati javno razpravo o graditvi za uvedbo samoprispevka, namenjenega šolstvu in komunali. Sprejeli so tudi stališče, naj bi samoprispevek plačevali za obdobje petih let in ne sedmih, kot je bilo sprva predvideno. „Primanjkljaj“, ki bo nastal, bodo skušali nadomestiti s posojili.

V BOŠTANJU TOKRAT „GUGALNIKI“

Igralci Kulturno-umetniškega društva Anton Umek-Okički so se v nedeljo sestali že na drugi vaji. To sezono nameravajo postaviti na oder komedijo N. Novaka Gugalniki. Ob njihovi uprizoritvi Domna pred leti marsikdo v dvorani ni mogel zatajiti solz. Tokrat, pravijo, marsikdo ne bo mogel zadržati solz smeha. Boštanske igralce vodi tudi tokrat Minka Gale iz Sevnice.

PESTREJŠE KULTURNO ŽIVLJENJE

Na zadnji seji občinskega sveta ZKO Črnomelj je tekla beseda o uresničevanju programa za sezono 1978/79. Sprejeli so tudi nekaj sprememb tega programa. Tako so sklenili, da bo po novem tradicionalno jurjevanje drugačno, da se ne bo isti program ponavljal iz leta v leto. Marec bo poslej v občini mesec kulture; v tem mesecu se bodo vrstile revije amaterskih dramskih, folklornih, pionirskih in drugih skupin.

Krka in IMV dvojica rastočih

Trenutno je v novomeški občini polovico več investicij kot pred dvema letoma: gradimo 85 investicijskih objektov, vrednih 959 milijonov dinarjev

Dobra polovica vseh investicij 24 investorjev odpade na industrijo, kjer sta najvidnejša uresničevalca tovarna zdravil Krka in tovarna avtomobilov IMV.

Ugotovljeno je, da investicijska dejavnost v novomeški občini letos narašča počasneje kot v ostalih treh občinah dolenske regije. Če primerjamo rast investicij s stanjem pred letom dni, potem so Novomeščani napredovali le za 1 odstotek, primerjava z dveletnim obdobjem pa pokaže na 46-odstotno rast investicij.

V novomeški občini se trenutno gradi 85 investicijskih objektov v predračunski vrednosti malo več kot 959 milijonov dinarjev. Največja

vlaganja izkazuje v letošnjem letu Krka, ki gradi kar 11 objektov. Največji je obrat za predelavo zdravilnih zelišč v Svrliju v Srbiji, za njim pa je po vrednosti del največji Zdraviliški in kopališki dom v Dol Toplicah. Ta je v glavnem dokončan, če izvajamo zunanjo ureditev. Naložba v Dol Toplicah je znašala preko 51 milijonov dinarjev.

Drugi največji investitor je IMV, ki gradi 4 večje objekte za razširitev proizvodnih zmogljivosti in so že v zaključni fazi. S področja negospodarstva pa je največji investitor Izobraževalna skupnost Novo mesto z gradnjo posebne šole in dijaškega doma v Šmihelu, kar predstavlja 40 odst. vseh negospodarskih investicij na širšem dolenskem območju.

V novomeški občini je pomemben tudi prispevek krajanov v obliki samoprispevka. Zlasti začetek gradnje objektov iz negospodarstva je bil pogojen s tovrstno lastno osnovo. Sicer pa velja ugotoviti, kot je izračunana za 4 dolenske občine: v gospodarskih investicijah je samo 5 odst. združenih sredstev in samoprispevka, v negospodarskih gradnjah pa znaša ta udeležba 18 odstotkov.

R. B.

REZERVISTI IMAJO KONDIČIJO - V nedeljo so imeli novomeški člani Zveze rezervnih vojaških starih izpite iz vojaške teorije, za tem pa orientacijski pohod. Eno in drugo jim je šlo dobro od rok. Na sliki: karto je treba najprej orientirati.

Osnovni namen: humanost

Poleg strokovnih služb se v občini še štiri organizacije ukvarjajo s pomočjo občanom, a je o njih malo glasu

Skupnost socialnega skrbstva Novo mesto ima svoj delovni in finančni načrt, ki ga pretežno izvaja preko Centra za socialno delo, razen tega pa je vpeljana sodelovanje z organizacijami in društvi, katerih glavni namen je pomoč občanom in članom.

Najbolj je javnosti znan Rdeči križ, ki organizira zdravstveno so-

cialno vzgojo prebivalstva, letovanje za socialno in zdravstveno šibke otroke, sosesko pomoč, organizira občasne in stalne solidarnostne akcije itd. Ljudje vedo, da preko Rdečega križa dobe pomoč, bodisi denarno ali pa v obliki in hrani, tisti, ki so je zares potrebni.

Manj je znano humanitarno delo Medobčinske organizacije slepih in slabovidnih, ki stalno sodeluje z Zavodom za slepe v Škofji Loki; posvetuje se s starši in usmerja učence v njim primerne poklice; pomaga iskati zaposlitev za slepe, regresira nakup tehničnih pripomočkov, prireja strokovne ekskurzije in organizira klimatsko zdravljenje za potrebne člane ter prireja razna strokovna srečanja.

Prav tako je izredno pomembno Društvo za pomoč duševno prizadetim, ki vključuje stare prizadete osebe, strokovnjake različnih področij in občane, ki želijo delati v taki sredini. Društvo si je prizadevalo za gradnjo nove posebne šole v Novem mestu in je bilo pobudnik, da so v novem mestu na Drski odprli oddelek za razvojno motene predšolske otroke.

Medobčinsko društvo slušno prizadetih pa skrbi za evidentiranje slušno prizadetih otrok in skrbi za njihovo šolanje. Društvo pomaga članom pri uveljavljanju pravic pri nabavi slušnih pomagala, organizira izlete, športna tekmovanja itd.

KORAK BLIŽE K TV PRETVORNIKU NA PLEŠIVCI

V torek je predsedstvo občinske konference SZDL Novo mesto razpravljalo tudi o vlogi krajevnih skupnosti Dolenjske Toplice in Žužemberk o graditvi televizijskega pretvornika na Plešivci. Televizijski sprejem je v Suhu krajini in Topliški dolini zelo slab, pretvornik na Plešivci bi prebivalcem omenjenih območij zagotovil kakovosten sprejem prvega in drugega ljubljanskega televizijskega sporeda in prvega zagrebškega. Vse tri programe bi lahko spremljali z eno anteno.

Pretvornik bi stal po predračunu nekaj več kot 3.340.000 dinarjev. Zavod RTV Ljubljana naj bi prispeval 1.053.000 din, SIS za kulturo in izobraževanje Novo mesto 525.000, Krka tozd Zdravilišča 483.000, združeno delo 408.000, lastniki televizijskih sprejemnikov pa bi zbrali 872.000 din.

JUTRI O IZOBRAŽEVANJU

Za petek, 29. septembra, je v Novem mestu sklicano zasedanje obeh zborov občinske izobraževalne skupnosti. Obravnavali bodo samoupravni sporazum o temeljih plana za obdobje do leta 1980 in aneks k samoupravnemu sporazumu za leti 1979 in 1980 ter realizacijo prihodkov in odhodkov izobraževalne skupnosti v letošnjem letu. Na dnevnem redu so še razprava in sprejem stališč o predlogu sistema solidarnosti na področju osnovnega izobraževanja ter obravnava štipendiranja za pedagoške poklice in problematika v zvezi z organiziranjem celodnevnišol na območju občine.

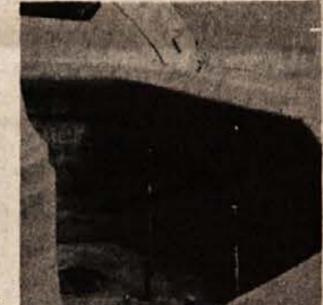
ŠE ASFALT - Na razširjeno in utrjeno ter 1120 m dolgo cesto skozi Gor. Teško vodo do gorjanske ceste so prebivalci '19 gospodinjev (z udarniškim delom in denarjem je vsako prispevalo okoli 5.000 din) prejšnji teden položili tudi asfalt. Priročni finiše so si vaščani izdelali sami, asfaltno maso pa so vozili iz Karlovca. (Foto: D. Rustja)

CELOVITO O ROMIH

Te dni zasedajo vsi trije občinski zbori na ločenih sejah in med drugim obravnavajo tudi obširno in podrobno pripravljeno kompleksno gradivo o romski problematiki v novomeški občini. Zadnja leta je tovrstno gradivo že večkrat prišlo v obravnavo na raznih sejah, vendar s tako dobro pripravljeno analizo stanja doslej nismo razpolagali.

Novomeška kronika

NAJVEČJI SMETNJAK - Medtem ko so novomeška pročelja iz dneva v dan lepša, so vodnjaku na Glavnem trgu tudi uradno odvzeli vodo. Je pač hudo puščal, nekateri

so ga že preimenovali v studenec. Je pa novomeški vodnjak še naprej največji mestni smetnjak. Je prav vseeno, če vržeš smeti na suho ali mokro dno.

ČISTILCI ODPOVEDALI

S štiristeznim kegljiščem je novomeška restavracija „Pri vodnjaku“ nabavila tudi dve „samohodni“ napravici, ki naj bi kegljačem in tudi normalnim gostom po želji čistili čevlje. Čistilca čevljev celo delujeta, uprava je pozabila samo na pasto. Sicer pa v Novem mestu ne čistijo na „suh“ samo čevlje.

DEKLICI - Anica Turk iz Partizanske 17 je rodila deklico, Marija Unetič, Majde Silc 7, pa Barbaro. Naša rubrika ni popoln pregled novomeškega naravnega prirastka. Mamic, ki žele iz tega ali onega razloga ostati neimenovane, je tudi nekaj.

PREDRAGE ČEŠPLJE - Kjub preobitni letini češpelj se sadež, ob katerega se letos dobesedno spotikamo, ne more znebiti cene 10 do 12 dinarjev za kilogram. Grozdje in hruške so bili na novomeški tržnici po 18 do 20 din, breskve po 20, paprika 12, paradiznik 15, karfiol okoli 20, zelena solata pa po 12 do 15 din kilogram.

Ena gospa je rekla, da so te cvetlično-gobarske razstave Novomeščane čisto pokvarile. Kar po 7500 jih pride na eno samo razstavo, toliko, kot v desetih letih v Dolenjsko galerijo in Dolenjski muzej...

ZA VSO DRUŽINO

lepa in bogata izbira novih

JESENSKIH MODELOV

konfekcije, perila, pletenin, obutve, modnih dodatkov, torbic...

trgovska hiša maximarket LJUBLJANA, Trg revolucije 1

V pisarne po lažji zaslužek

Delavske univerze preveč na široko odpirajo stranska vrata za administrativne poklice – Beg iz proizvodnje pospešuje izkrivljeno nagajevanje

Sodeč po razpravi o izobraževalni usmerjenosti in učinkovitosti delavskih univerz na nedavnem seminarju CK ZKS za sekretarje občinskih komitejev na Čatežu, se bo vloga teh ustanov morala spremeniti.

To velja za delavske univerze nasploh, kakor tudi za delavsko univerzo v brežiški občini. Ta ima namreč v svojem programu vrsto dislociranih večernih šol za odrasle, višjih, visokih in srednjih. Med slednjimi so tudi usmeritve, za katere usposablja mladino Šolski center v Brežicah. Gre torej za neke vrste dvotimost, za odpiranje stranskih vrat.

V razpravi je bilo nadalje zastavljeno vprašanje o umestnosti iz leta v leto ponavljajočih se strojeplisnih

s katerimi se vsak dan ubadajo, je poudarila sekretarka komiteja občinske konference ZK v Brežicah Božena Ostrovršnik. Svojo razpravo je strnila v vprašanje, če ni morda mesto delavske univerze znotraj šolskega centra, upoštevajoč, da DU nima niti kadrov niti "prostorov in učnih pripomočkov."

J. TEPPEY

NOVO V BREŽICAH

POZORNI DO GOSTOV – Tekmovalci in gostje, ki so se v soboto in nedeljo udeležili šestega republiškega nastopa gasilske mladine Slovenije v Brežicah, so izrekli nič koliko pohval organizatorjem, se pravi domači gasilski zvezi. Ta je poskrbela, da gostom ni bilo treba spravevati niti za gostišča niti za dežurno trgovino. Zaven naslovov so jim gostitelji navedli tudi podatek o oddaljenosti od stadiona. Informacije o turističnih in drugih zanimivostih občine so jim posredovali v ovojnicah s prospekti. Med čakanjem na nastop so se udeleženci in gledalci lahko okrepčali kar na stadionu.

ZA KONEC ŠE PLESI – V nedeljo, 24. septembra, je na stadionu v Brežicah nastopila folklorna skupina iz Pišec. S svojim nastopom je skupaj s kapelsko godbo popestrila sklepno slovesnost na republiškem tekmovanju gasilske mladine. (Foto: Jožica Teppey)

MARSIKOGA JE POVOZIL ČAS

Letos bodo v brežiški občini dokončali le del predvidenih investicij. Nekatere bodo v celoti preložili na prihodnje leto, druge pa le delno. Tako zdaj računajo, da bodo v celoti uresničili izgradnjo 42 družbenih stanovanj, dokončali dom upokojencev ter adaptirali in dozdili osnovno šolo v Artičah. Razen tega bodo uresničili planirane naložbe tudi nekateri delovni kolektivi: Tovarna pohištva dokončuje investicijo v opremo in transportna sredstva, Agraria izgradnjo nastlinjaka in razširitev poslovne zgradbe in Prevoz razširitev voznega parka. Tudi gradnja hotela v Čateških Toplicah bo napredovala tako, kot je bilo zamišljeno.

Slovinova polnilnica za brezalkoholne pijače bo dokončana šele spomladi, prav tako pa se bo zavlekla v prihodnje leto izgradnja blagovne hiše Posavja v Brežicah, gradnja proizvodne hale OKP v Dobovi in postavitve avtobusne postaje v Brežicah.

BREŽIŠKE VESTI!

Novost je treba utrditi

Obeti za pomoč obema celodnevni šolama v krški občini

Koordinacijski odbor za celodnevno šolo pri občinski konferenci SZDL v Krškem je pred dnevi pregledal, kako sta se v kratkem času po začetku novega šolskega leta uveljavili obe ustanovi, ki sta uvedli to pomembno novost, šoli v Leskovcu in Brestanici.

Medtem ko je prva prostorsko in kadrovsko povsem kos celodnevni šoli, pa imajo v Brestanici še nekaj prostorskih težav, za katere so obljubili, da jih bodo odpravili že septembra prihodnjega leta. Dotlej naj bi namreč s prizidkom k sedanjemu šolskemu poslopju pridobili novo kuhinjo in jedilnico, njihov sedanji prostor pa s preureditvijo usposobili za delo svobodnih dejavnosti.

Starši so pričetek pouka po novem sprejeli v prvi vrsti kot razbre-

menjav njihov samih, ne bilo pa bi prav, če bi zamolčali nekaj odgovorov v zaledju leskovške šole. Da vsi z vsem ne bodo zadovoljni, so seveda pričakovali. Najboljši odgovor na morebitne pomisleke pa bo lahko dalo prav utečeno delo v celodnevni šoli, ki mora slej ko prej vsakomur dokazati, da je novost splošno koristna.

Prav zato so se na seji zavzemali za vsestransko pomoč obema ustanovama, da bosta ob že zagotovljenih sredstvih sprejeti program v celoti uresničili. Pri tem bosta posej potrebovali večjo pomoč celotne krajevne skupnosti, v kateri delujeta, pa tudi iz vrst združenega dela. Od tam bo namreč potrebno zagotoviti še več zunanjih sodelavcev, ki bodo porok, da bo vodenje vseh ali vsaj nekaterih interesnih dejavnosti potekalo nemoteno in na zadovoljivi strokovni višini. Razumevanja za to ne manjka.

NE SAMO RAZSTAVA, TUDI PRAKTIČEN PRIKAZ – Tehnični zbor, ki ga je minulo soboto organiziral občinski štab za teritorialno obrambo na Stadionu Matije Gubca v Krškem, je odlično uspel. Razstavo, na kateri so prikazali lahko pehotno orožje vseh vrst, pripomočke za zveze, inženjerijo, jedrsko, biološko in kemično zaščito, si je ogledalo nad 3000 občanov. (Foto: Jožica Teppey)

Denarja več, a ne dovolj

Tudi za naložbe še nekaj

360 tisoč dinarjev ni kdove kako velika vsota, vendar bo samoupravni interesni skupnosti za kulturo še kako dobrodošla. Ta presežek se je v Krški občini natekel zaradi povečanja osebnih dohodkov ob nespremenjeni prispevni stopnji, na zadnji seji izvršilnega odbora skupnosti pa so ga že razdelili.

Dokaj enakomerne deleže so prisodili krški Valvasorjevi knjižnici, kostanjeviškima Galeriji Jakac in Formi vivi ter še nekaterim drugim prosilcem, za katere so menili, da so do njih najbolj upravičeni. Sicer pa je to leto kulturnim ustanovam in dejavnosti zagotovljenih okoli 4,9 milijona novih dinarjev, precej denarja pa je na voljo še za naložbe. Ta denar naj bi na priporočilo izvršnega odbora izkoristili v prvi vrsti za obnovu kulturnih domov in drugih objektov, za njihovo tekoče in investicijsko vzdrževanje. Zato bodo na vse potencialne potrošnike naslovili pismo, da bi z odgovorom nanj dobili natančen pregled potreb in najpotrebnejšim takoj pomagali.

KRŠKE NOVICE

TEMELJITE PRIPRAVE – Napovedana problemska konferenca o telesni kulturi – organizirala jo bo v prvi polovici oktobra občinska konferenca SZDL – bo po vsej verjetnosti dobro pripravljena. Njej je bil te dni posvečen še en sestanek, na katerem so se telesnokulturni delavci pogovorili s predstavniki šolskih športnih društev, kako jih pritegniti v načrtno delo, predvsem pa v njihovem okviru organizirati selekcije v panogah, ki so na republiški in občinski "prednostni listi".

SLOVO – Čeprav so vremenske razmere za kopanje še vedno dokaj ugodne, se sezona v odprtem krškem bazenu počasi izteka. Objekt tudi posej ne bo sameval, saj ga bodo še vsaj mesec dni uporabljali plavalci domačega "Čeluzarja".

KRŠKI TEDNIK

Administriranje za vsako iglo

V „Lisci“ in „Jutranjki“ opozarjajo na težave pri posodabljanju opreme – Pismo IS SRS

Stari pregovor, da je ponavadi bolj tepen konj, ki dobro vleče, žal še vse predobro drži. Ta ugotovitev se je kot rdeča nit vlekla skozi razpravo na seji občinske izvršne sveta v Sevnici minuli četrtek, ko so govorili o polletnih uspehih gospodarjenja.

Člani izvršnega sveta so se lotili pregleda po analizi službe družbenega knjigovodstva. Ze pred časom smo poročali o kratkem pregledu, ki ga je opravil vodja občinske plansko-analitične službe Ljubo Motore. Splošni vtis o minulem polletnem poslovanju je sicer ugoden, toda skrbi premajhna donosnost gospodarjenja.

Franc Ogorevc iz „Lisce“ je izrazil zaskrbljenost zaradi težav pri nadomeščanju dotrajanih šivalnih strojev. Poteka že tretje leto, ko Lisa ni dobila dolarja za uvoz šivalnega stroja, čeprav je močan izvoznik. Igle morajo naročiti eno leto vnaprej. V tovarni ropota 800 šivalnih strojev, prenekateri je že odpisan. Pozanimali so se seveda tudi za možnosti uvoza strojev z Vzhoda, dobavni rok pa je šele drugo polletje prihodnjega leta. Podobne težave je navedel tudi član IS iz Jutranjke.

V obeh tovarnah – ni treba poudarjati, koliko pomenita za gospodarstvo sevniske dopolnjevanje občine(!) – glasno opozarjajo, da mora nekaj ukreniti Zveza konfeksionarjev Jugoslavije. V drugih republikah namreč še vedno na veliko uvažajo opremo za celotne tovarne, medtem ko je treba v Ljubljani hoditi od vrat do vrat za uvozno dovoljenje za – igle.

ALFRED ŽELEZNIK

ZAHVALA ZA DELO – Letošnje srečanje krvodajalcev na Lisci – poudarek je bil na tistih, ki so dragoceno kri darovali že večkrat, in na aktivistih – je uspelo v zadovoljstvo v vseh. Na sliki: pred odhodom v Sevnici. (Foto: Železnik)

Sedmič za stanovanja

Stanovanjska skupnost sevniske občine razpisuje že sedmi natečaj za pridobitev stanovanjske pravice v solidarnostnih stanovanjih. V novi stolpnici v Naselju heroja Maroka 23 bo namreč decembra letos vseljivih 13 stanovanj (od garsonjer do dvosobnih stanovanj), eno stanovanje pa bo vseljivo tudi v Boštanju št. 14 (v velikosti 34,80 kvadratnih metrov).

Kot je že znano, imajo pravico za dodelitev teh stanovanj prosilci iz vrst občanov z nižjimi dohodki, mlade družine in upokojeanci. Zadnji dan, do katerega bodo še sprejemali prošnje, je letošnji 20. oktober. Podrobnosti so natančno opredeljene v samem razpisu, ki je bil poslan vsem delovnim organizacijam, krajevnim skupnostim in krajevnim uradom v občini. Seveda je tudi na vpogled pri stanovanjski skupnosti. Vsekakor izjemna prilika za marsikoga, ki ima težave z domom.

lisjak lisjaku

– Delavci Gradbenega industrijskega podjetja Beton – Zaslave v Sevnici so bili razočarani, ko so na oglasni deski namesto odhoda avtobusa na Češko prebrali vabilo za izlet v neznanu...

– Kaj ne bi bili! V neznanu morajo že vsak dan na malico, ker nimajo organizirane družbene prehrane.

SEVNIŠKI PABERKI

VSI NA KOLO – V nedeljo, bo od 8. do 10. ure start vsakoletne akcije „Vsi na kolo za zdravo telo“ izpred Merxa v Sevnici. V prvi rundi je treba pripeljati okrog osem kilometrov daleč do gostilne Pipan; nazaj bo lažje, ker gre pot navzdol. Vse potrebno gradivo je na voljo pri Tomu Vačovniku, v poslovalnici SAP. Zaželjeno je, da bi vsakdo startal čim bolj zgodaj.

DRUGI SLOJ – Konec minulega tedna je podjetje Slovenija ceste pripeljalo v Boštanj stroje za polaganje zaporednega asfaltnega sloja. Grobi asfalt je bil položen že lani, nekateri v Dolenjem Boštanju pa se še vedno izmikajo plačilu, čeprav so podpisali. Pri krajevni skupnosti pravijo, da jih bodo izterjali s pomočjo celjskega pravobranilca. Še učinkoviteje bi bilo, če bi take za opomin pustili brez asfalta.

VEČNI OGENJ – Da Sevničani, posebno pa Šmarčani, če je „ugoden“, veter tudi Boštanjčani, za konec tedna ne bi uživali preveč čistega zraka, so še konec tedna poskrbeli, da so zažgali nesnago na sevniskem smetišču. Vse skupaj je dalo obilo belega dima, drugih barv pač ponoči ni bilo videti. Na sliki: „krematorij“ dela!

SEVNIŠKI VESTNIK

Gradijo, vendar ne dovolj

Komunisti včeraj tudi o stanovanjski politiki

Člani občinske konference ZK so na včerajšnji seji med drugim obravnavali izvajanje stanovanjske politike v občini.

Trenutno se na Pavlinovem hribu v Trebnjem spet obrača slok gradbeni žerjav. Na videz je torej vse lepo in prav. Toda udeleženci nedavnega posveta o teh vprašanjih so o gradnjah podali prenekatero samokritično ugotovitev. Na splošno niso zadovoljni z različno uspešnostjo, s katero izvajajo srednjeročni načrt gradnje v Trebnjem, na Mirni in v Mokronogu zaostajajo namreč za predvidenimi cilji. Cokla je komunalno opremljanje zemljišč za družbena stanovanja. Najhuja ovira, razen pomanjkanja denarja – za to namenjena stanovanjska skupnost celo 25 odst. denarja – je, da občina nima dodelanega prostorskega načrta, urbanistična dokumentacija je zastarela, komunalna skupnost pa je še v porodnih težavah. Primanjkuje ji strokovnjakov, zato tudi nima načrta za pridobivanje stavbnih zemljišč.

Še v tem mesecu nameravajo v občini pripraviti načrt za prehod na ekonomske stanarine. Imajo nemalo pripomb na teze, ki jih imajo o tem pri Zvezi stanovanjskih skupnosti Slovenije. Ze sedaj je jasno, na to opozarjajo še posebno v Trebnjem, da bo v Sloveniji prehod na ekonomske stanarine po občinah različen. Po vsej gotovosti bodo akcijo

izpeljali do leta 1982, kot je tudi predvideno. A. Z.

TREBELNO: ŠE MALO ŠOLO

Še pred leti na Trebeljanskem ni nič kaj dobro kazalo glede šol, število šolskih novincev je bilo namreč vse prepričilo. Po zadnjih podatkih trebeljskega krajevnega urada se bo stanje izboljšalo. Za prihodnje šolsko leto bo namreč vpisanih kar 13 otrok v prvi razred. Zagotoviti bo treba tudi malo šolo, ob tem pa se bo spet pojavilo vprašanje, kje dobiti učitelja še za to.

PREMALO INŠPEKTORJEV

Kot odgovarjajo pri medobčinskih inšpekcijskih službah v Novem mestu na delegatsko vprašanje, še nekaj časa ne bo kaj dosti boljše, kar se tiče tržnih inšpektorjev. Eden od sedanjih maloštevilnih inšpektorjev je samo v pogodbenem razmerju, drugi pa opravlja še poskusno delo. Če ga bo dobro preстал – pomagajo mu lahko tudi potrošniki in seveda trgovci – bodo vrste lahko kmalu bolj izpopolnjene.

VNEMA – Naglo razvijajoče se Trebnje potrebuje vse več stanovanj. Razveseljivo je, da ob precejšnjem razmahu zasebne gradnje poteka dalje na Pavlinovem hribu tudi gradnja blokov. Na sliki: med gradnjo temeljev za tri nove bloke. (Foto: Železnik)

Alojz Peskar

Na zbor izza topa

Oddaljeni spomini na Kočevski zbor

Alojz Peskar iz Trebnjega se še dobro spominja odhoda na Kočevski zbor odposlancev slovenskega naroda. Za to čast, kot to še danes imenuje, je bil izvoljen pred strojem novopečene artilerijske brigade. Da je bilo zadovoljstvo še večje, se je to zgodilo tako rekoč doma, v Starem trgu pri Trebnjem.

„Določen sem bil torej iz vojaške enote,“ pripoveduje in doda, da se to na zunaj ni dosti videlo, saj je imel borec takšno uniformo, kakršne so bile pač možnosti. Topa pa tudi ni mogel ponesti s seboj, njegova enota je namreč krenila proti Šentjerneju.

Sam zbor je bil za vsakega udeleženca velik dogodek. Alojzu je kar nerodno, ker se ne spominja več vseh podrobnosti. Takrat je bil mlad fant. Se med vojno je prišel tudi v podoficijsko šolo v Metliki. „Seveda je vsak, kdor je samo slišal, da sem bil na Kočevskem zboru, želel iz mene izbežati vse: predvsem, zakaj smo šli tja, kako je bilo. Sicer pa; kaj bi sedaj pravil, ko ponavadi vse prav lepo pokažejo na televiziji!“

A. Z.

TREBANJSKE NOVICE

Kočevje: mladi so proti elitizmu

Zahtevajo tudi več denarja za vsestranski razvoj podeželja

Lado Orel je eden izmed petih delegatov X. kongresa ZSM Slovenije iz kočevske občine. Z njim smo se pogovorili o poteku dosedanje javne razprave o osnutkih kongresnih dokumentov.

Katero so bile po vašem mnenju najpomembnejše pripombe ali predlogi kočevske mladine v razpravah o kongresnih gradivih?

Menim, da so glavne tiste, ki so se nanašale na društva in družbenopolitične organizacije. Pomembna ugotovitev mladih je bila, da se društva poleg težav z denarjem in prostori otepano še s pojavom elitizma. Ta se kaže v zavračanju delavske mladine pri sprejemanju v nekatera društva in v zapiranju v izbrane kro-

ge, ki jih določajo na primer trenerji ali drugi.

Bi lahko naštel, katera društva so to?

To so ugotovitev mladine v osnovnih organizacijah ZSM. Podatki so iz njihovih poročil in ne vem natančno, na katera društva se nanašajo. Mladi so dali tudi predloge, kako bi take pojave s politično akcijo preprečili. V društvih in organizacijah naj bi ustanovili aktivne ZSM, ki bi vodili politično akcijo za izboljšanje razmer.

Lado Orel

Je bila ta vaša pripomba k osnutkom dokumentov upoštevana?

Ne. Sicer pa je imela naša mladina še pripombe na vodenje javne razprave s strani poklicnih republikanskih mladinskih delavcev, na preveliko zaprtost v ozke kroge pri kadrovanju in drugo. Menim, da tudi republiška komisija, ki je obravnavala pripombe iz občin, ni bila sposobna dovolj dobro zajeti vseh predlogov.

In drugi predlogi oz. pripombe?

Omenim naj le še eno, ki se je sicer izoblikovala v tej razpravi, naša pa se le na razmere v naši obci-

ni in jo moramo zato kar sami rešiti. Mladi so opozorili, da temeljna telesnokulturna skupnost (TTKS) porabi veliko denarja za občinsko središče, za podeželje pa daje premalo. Pri razdeljevanju bi morali upoštevati število prebivalstva. Tako mora na primer včasih stroške tekmovalništva na podeželju kriti kar osnovna organizacija ZSM ali občinska konferenca ZSM, ker TTKS ne da nič zraven. Če hočemo, da se bodo mladi vračali na podeželje, da bodo tu ostali, potem jim je treba zagotoviti najprej res delovna mesta, nato pa tudi možnost za športno in kulturno udejstvovanje ter zabavo.

J. PRIMC

Pri ZKGP bo ceneje

Po čem je ozimnica

Trgovina „Sadje zelenjava“ v Kočevju ima ozimnico po naslednjih cenah: krompir igor 3,92 din, jabolka jonatan 8,20 din, jabolka delišč 9,40 din (oboja jabolka bruto za neto), čebula v 10-kilogramskem pakiranju pa po 6,40 din. Hruške bodo predvidoma dobili šele pozneje. Paprika bo le v redni prodaji, in sicer po 12 din kilogram.

V trgovini tozda kmetijske kooperacije Združenega KGP Kočevje pa bo ozimnica nekoliko cenejša. Dokončnih cen sicer še niso povedali, a na osnovi dosedanjih razgovorov z dobavitelji sklepajo, da bodo ozimnico lahko ponudili približno po naslednjih cenah: krompir igor 3,60 din, jabolka jonatan in delišč 7,60 din, hruške 6 din, paprika 10 din in čebula po 6 din. Poudarili so, da s tem, ko ne navajajo točnih cen, to ne pomeni, da bodo končne cene take ali višje, pač pa so lahko tudi nižje. Na kupljeno ozimnico pribijejo le prevozne stroške in minimalno maržo oz. zaslužek, ki je pri njih nižji kot v trgovini, zato lahko ponudijo tudi cenejšo ozimnico.

J. P.

Konec obrtniškega „Kovinarja“

Do februarja prihodnje leto se bo črnomaljski „Kovinar“ preselil v nove prostore

Ko se je 52-članski kolektiv črnomaljskega „Kovinarja“ lani spomladi odločil, da bo začel graditi novo proizvodno dvorano, tega niso obešali na veliki zvon, tudi začetek gradnje je minil brez kakšnih sveslosti in temeljnega kamna. „Kovinar“ naj bi se po načrtih preselil v sodobne prostore do občinskega praznika prihodnje leto.

„Nujno je bilo, da smo začeli graditi,“ pravi direktor Jože Panjan. „Prostori, v katerih delamo sedaj, so popolnoma neustrežni: tukaj ne moremo urediti tehnološkega procesa, delovni pogoji so nemogoči, niti toliko jih ne moremo adaptirati, da bi zagotovili zadostno varnost pri delu.“

Celotna investicija bo veljala 26 milijonov dinarjev, od tega bodo nabavili za 5,6 milijona din nove opreme. Po preselitvi v nove prostore bodo povečali tudi obseg dela, število zaposlenih pa naj bi se od sedanjih 52 povečalo na okoli 130. „Če bomo več delali, bomo tudi lažje odplačevali kredite,“ pravi direktor Panjan. Kot sovlagatelj je tri in pol milijone dinarjev prispeval

tudi ljubljanski Indos, s katerim Kovinar že dalj časa uspešno sodeluje. Seveda bo v novih prostorih tudi delo potekalo drugače; od obrtniškega načina dela bodo morali preiti na industrijskega, stare programe nameravajo opustiti in sedaj se odločajo za nove, boljše, trajnejše.

V „Kovinarju“ so zaposleni v glavnem kvalificirani delavci in tudi za nove delavce ne bo težav. Črnomaljsko poklicno šolo kovinarske stroke konča vsako leto poprečno 50 fantov, v glavnem domačinov;

letos so v Kovinarju vzeli 15 novih vajencev, skupno jih imajo sedaj 22. Osebnih dohodki so v letošnjem prvem polletju znašali 5.500 dinarjev in so med višjimi v občini. Nasploh dosega „Kovinar“ dobre poslovne rezultate. „Naši delavci so skromni, zelo delavni in strokovno dobro podkovani,“ jih je pohvalil direktor, „in so sami pripravljivi veliko prispevati za novo halo.“

Jutri se bodo na referendumu odločili, da bi vsak zaposleni prispeval 40 delovnih ur za gradnjo novih prostorov. Sami nameravajo opraviti vsa ključavničarska in zunanja dela.

A. B.

ČRNOMALJSKI DROBIR

ZIMA SE BLIŽA – Te dni po mestu odmeva predirni zvok cirkulara. Ljudje hitijo z žaganjem drv, da jih bodo za časa spravili v drvarnice in kleti, jih sesekali in tako mirno pričakali dolgo in mrzlo zimo. Marsikje bodo začeli kuriti prej, kot so mislili, saj so že prve jesenske noči precej mrzle.

DA BO JASNO – Ob hiši, v kateri domuje bife „Rog“, vsem na očeh ležita dve stranišni školjki. Ker očitno ne gre za javno stranišče, na prostem, ljudje ugibajo, če hoče morda osebe svojim gostom na tako zgovoren način povedati, da ga v bifeju ne bodo nič srali...

OKVIR JE PA OSTAL – Na trizišču Kolodvorske in Ceste heroja Starihe sameva okvir za prometno ogledalo. Kaj se je zgodilo z ogledalom, ni znano, morda pa so ga odgovorni vzeli ven, saj ga pri vključevanju v promet na Kolodvorsko tako ni upoštevalo kaj prida voznikov.

GOVORNIKI, NA PLAN – Krajevna skupnost Črnomelj, ki skrbi tudi za pogrebe, išče pet pogrebcev, zastavonošo in govornika. Za onih šest je znano, kaj bodo delali, pri zadnjem pa ni jasno, ali potrebujejo takega, ki bo govoril, ali takega, ki jih bo pisal.

Črnomaljski poročevalec

Drobne iz Kočevja

TRŽAČANI V KOČEVJU – Na odru Šeškovega doma so 19. septembra gostovali člani Stalnega slovenskega gledališča iz Trsta z Nicolajevim „Staro gardo“. Dvorana je bila polna.

VIŠJE STANARINE – Te dni kasirajo v Kočevju stanarine po novih, zvišanih cenah. Občinska skupščina je izglasovala, da se lahko zvišajo v povprečju za 30 odstotkov, zato so ponekod stanovalci razburjeni, ker so se jim stanarine zvišale za preko 45 odstotkov ali skoraj za polovico. Občani upajo, da bo občinska skupščina v bodoče izdajala jasnejše odloke, hkrati pa sedaj tudi prekontrolirala, če so stanarine res povišali le v dovoljenih mejah.

SE ASFALT – Čeprav je že jesen, v Kočevju pripravljajo za asfaltiranje še precej površin. Nekateri bodo dobile asfalt še pred bližnjimi občinskimi prazniki.

ZA REKREACIJO – Te dni vpišujejo moške in ženske za rekreacijsko telovadbo, ki bo v domu telesne kulture enkrat na teden. Tudi vpisovanje je v domu telesne kulture. Sprejemajo tudi tečajnike za rokoborsko večino budokai.

KOČEVSKÉ NOVICE

Krajevni svet ZSM dobro dela

Ribniška mladina se pripravlja na kongres – Prostori za delo so mladini potrebni

Mladina v ribniški občini te dni že drugič razpravlja o dokumentih bližnjega kongresa slovenske mladine. Bistvenih pripomb v prvih razpravah nanje ni bilo.

Zakaj si tako preplašen in previden?
— Ker iz vseh strani streljajo po meni, čeprav včasih niti ne vem, zakaj.

RIBNIŠKI ZOBOTREBICI

ANKETA SINDIKATA – Občinski svet Zveze sindikatov Ribnica je te dni razposlal v vse OZD anketo. Iz odgovorov na vprašanja bodo skušali dobiti čim natančnejšo sliko, koliko se je v OZD dejansko uveljavil zakon o združenem delu.

GREMO V KINO – Ta teden bodo v kinu doma JLA v Ribnici naslednji filmi: danes, 28. septembra, „Kam s truplom?“, 30. septembra in 1. oktobra „Sodnik za obešanje (matineja „Peterica z neba“), 4. in 5. oktobra „Nočni vrtar“.

ZLATA KLETKA – Gozdarski delavci imajo v Glažuti res lep dom in odlično nastanitev ter prehrano. Kljub temu pa z njim delavci ne niso povsem zadovoljni. Pravijo, da je preveč oddaljen od naselij. Tudi z vodstvom v OZD so stiki bolj redki. Ker je med delavci več sezoncev, si želijo tudi časopise in knjige v svojem jeziku.

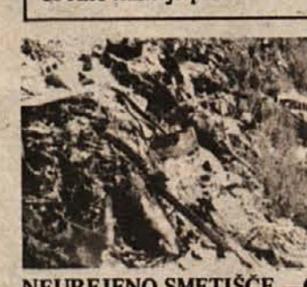
ZGRAJENIH 169 STANOVANJ – Od leta 1974 do 1983 so v ribniški občini imeli v načrtu izgradnjo 338 stanovanj. Do letos, se pravi na polovici te dobe, so zgradili natanko polovico, se pravi 169 stanovanj, in sicer 6 v Dolenji vasi, 15 v Sodražici, 12 v Loškem potoku, ostale pa v Ribnici.

REŠETO

Vendar pa so mladi menili, da je dan premajhen poudarek obveščanju in propagandi, saj je to področje dela izredno pomembno. Predstavniki ZSM občine Ribnica in Kočevje so imeli celo skupen sestanek, na katerem so se dogovarjali, kako bi s skupnimi močmi izboljšali obveščanje mladine. Nadalje so mladi opozorili, da je premajhna pozornost posvečena mladinskim pohodnim enotam, čeprav so zelo pomembne za ohranjanje tradicij NOB. Zato bodo o tem organizirali še posebno razpravo.

Ugotovili so, da je krajevni svet ZSM v Loškem potoku, ki združuje in usklajuje delo vseh OO ZSM v tej KS, delal zelo uspešno in pripomogel k dobremu delu mladih. Zato nameravajo podobna sveta ustanoviti še v Ribnici in Sodražici.

Posebej so opozorili, da so za uspešno delo ZSM potrebni tudi prostori za mlade, ki naj bi jih imeli povsod, kjer so KS. V Ribnici bodo mladi dobili prostor v starem domu JLA, v Sodražici v novem družbenem domu, pa tudi drugod bo treba dobiti take prostore.

NEUREJENO SMETIŠČE – Osrednje ribniško smetišče v Mali gori je iz dneva v dan slabše urejeno. Smeti ne stresajo le na odrejeno mesto, ampak tudi ob cesti in celo po njej, da je bil zato nekajkrat onemogočen promet. Tudi na naši fotografiji iz smeti skoraj ni videti ceste, le slutiš jo lahko. (Foto: Glavonjič)

Odbor za vodenje javne predkongresne razprave, v katerem so delegati kongresa in nekateri člani predsedstva konference ZSM, so pred kratkim razpravljali o novih oz. prečiščenih dokumentih za bližnji kongres. Te dni se je začel „drugi krog“ razprave po OO ZSM. Prvič pa te dni razpravljajo o dokumentih tudi mladina osnovnih šol, kjer prej zaradi počitnic razprav ni bilo.

PO ČEM OZIMNICA? V trgovini „Živila“ v Ribnici bodo letos priskrbeli potrošnikom ozimnico po naslednjih cenah: krompir 4,70 din kilogram, jabolka jonatan 8,20 din, jabolka delišč 9,40 din in čebula 6,70 din. Paprika bo le v redni prodaji, se pravi po 12 din. Kmetijska zadruga ne skrbi za ozimnico Ribničanov, ker teh kmetijskih pridelkov niti ne odkupujejo.

DRAGI (ne)odgovorni tovariši! Čas pasje mineva. Tako hitro gre, da človek nima časa opraviti vseh zastavljenih nalog, kaj šele, da bi izpolnil vse obljube: ženi, otrokom, žlahti, skupnosti.

Poglejte, lani je bil september mesec in zdaj je spet. Pred petimi ali več leti je bilo obljubljeno, da bo narejena obvoznica za svetim Rokom in letos sem isto prebral v nekem časopisu. Da se zgodovina (obljuba) ponavlja, vidimo iz priloženega. Skozi Metliko pa se vali promet. Vse: biciklisti, avtomobilisti, kamioni, mopedisti, motoristi, triciklisti in tu pa tam kakšen pešec, ki mora biti kravo previden, da ga prej našeta golazen ne spravi ob življenje. Od jutra do jutra hrup, če stanuješ, ob cesti, skakanje iz postelje, ko hrumi mimo nekajtonski prikoličar, hupanje, obračanje glave v levo in desno, bencinski smrad...

Tam za svetim Rokom pa je nekaj sto metrov bele ceste, ki čaka asfalta. Da se razumemo: vse se ne da narediti čez noč, to ve vsak butec. Nič se ne da narediti brez cvenka, tega se zaveda vsak, kdor se je naučil šteti v osnovni šoli vsaj do

NIČ NE ZALEŽEJO Pripombe, da je po mestu ponoči velik hrup. Pijandure, vračajoče se v poznih nočnih urah s popivanji, tuljijo, vriskajo in pojejo, ne menceš se za vse tiste, ki bi radi spali in si odpočili za naslednji delovni dan. Prav čudno je, da se od nikoder ne pojavi nihče, ki bi razgrajčem razložil odlok o nočnem redu in miru, seveda, če ni bil sprejet samo zaradi lepšega.

SVET ZA INFORMIRANJE

Pri predsedstvu OK SZDL so imenovali svet za informiranje, ki šteje 15 članov. Svet sestavljajo predstavniki vseh družbenopolitičnih organizacij, skupščine občine, izvršnega sveta, skupščin SIS, nekaterih društev in družbenih organizacij, krajevnih skupnosti, tozgov. Po konstituiranju bo svet sprejel svoj delovni program. Osnovna naloga sveta bo koordinacija dela na področju informiranja v občini, pomoč pri ustanavljanju informativnih skupin ali sekcij pri krajevnih konferencah SZDL ali pri KS.

Obvoznica na obljubah

Metličani že več let čakajo na odrešujočo obvoznico

Dragi (ne)odgovorni tovariši! Čemu potem nekaj obljubljeni iz leta v leto, iz dneva v dan, iz minute v minuto, iz sekunde v sekundo? Najlepše je stati na trdnih tleh. Če imaš deset dinarjev, si lahko z njimi kupiš škato cigaret, za tisoč dinarjev pa dobiš že ruski tranzistor. In tako dalje.

Vem, dragi (ne)odgovorni tovariši, da bi ti bilo veliko bolj všeč, če bi te hvalil ako bi napisal, da si najspodobnejši v občini (joj, kako lepo zveni pohvala!), da si tako zaslužen, da moraš dobiti spomenik na Trgu svobode, da si naj, naj, naj. Toda ne morem, kajti že od malega so mi govorili, da mora človek narediti, kar obljubi, sicer je res bolje, ako ne obljublja. Dobesedno. Ni mi za obvoznico za svetim Rokom, gre mi za to, da mi je nekdo nekaj obljubil, a tega ni izpolnil. Tudi vzroki me ne zanimajo, težave tudi ne, a neresnico so nam izbijali iz glave že v prvem razredu. Morda pa nisva hodila v isto osnovno šolo, dragi (ne)odgovorni tovariši? Vse je mogoče.

TONI GAŠPERIČ

PRED VOLITVAMI ORGANOV KS

V torek, 12. septembra, je bila seja predsedstva OK SZDL Metlika, na kateri je med drugim tekla beseda o pripravah na volitve organov krajevnih skupnosti. Predsedstvo je imenovalo petčlansko komisijo, zadolženo za izpeljavo te pomembne družbenopolitične akcije. V vseh KS bodo skupščine najvišji organ in bodo sestavljene tako, da bodo zastopani vsi interesi.

VODA TUDI V VIŠJIH NADSTROPJIH – Ko bodo končali delo pri prenovitvi metliškega vodovoda od Veselice do zdravstvenega doma, bo voda iz pip redno in z dovolj velikim pritiskom tekla tudi v višjih nadstropjih novega blokovega naselja, kjer se sedaj včasih tudi umiti ne morejo.

SPREHOD PO METLIKI

OB SOBOTAH MLADIM V METLIKI – V klubu v stari Šoli imajo ples, ki privabijo veliko število navdušencev, zato ni nič čudnega, če se odbija glasba z Mestnega brega pozno v noč. Ples izkoristijo mladi za navezovanje stikov, za razgovore, a tudi za kovanje novih načrtov. Družabnost, da ji ni para.

ZADNJI ČAS SO BILI LJUDJE zelo zaposleni s pobiranjem sliv, ki so letos obilno obrodile. Pod drevesa se je spravilo staro in mlado, košare so se polnile, ljubiteljem slivovke pa so žarele oči. Po končanem delu je marsikdo čudno hodil in nemalo jih je tožilo zaradi bolečin v križu. No, „kajča slina“ bo pomagala pozabiti na te težave.

NEKAJ MINUT PRED SESTO je pred bifejem avtomobilska gneča. Avtobusi, ki prevažajo delavce in druge potnike, zasedejo cesto tja do hotela, tako da se je težko prebiti mimo njih. Nič boljše ni ob dveh popoldne, ko se ljudje vračajo z dela. Temu bi se lahko vsaj delno izognili, ako bi krajan malo več pešočili. V avto se zbašajo namreč tudi tisti, ki stanujejo le nekaj metrov od delovne organizacije.

GOBARJI SO PRIŠLI TE DNI na svoj račun. Steljniki in goztovi so bili polni ljudi in laže si našel v stoji svojega sosedo kot jurčka. Sicer pa ne gre samo za gobe: izlet v naravo nikomur ne škoduje, še posebno tistim ne, ki preživljajo dneve v zatohlih in zakajenih prostorih. Večkrat bi šli lahko ven, tudi takrat, ko ni gozdnih sadežev.

metliški tednik

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 28. septembra – Venčeslav Petek, 29. septembra – Mihael Sobota, 30. septembra – Jelka Nedelja, 1. oktobra – Sever Ponedeljek, 2. oktobra – Miran Torek, 3. oktobra – Terezija Sreda, 4. oktobra – Franc Četrtek, 5. oktobra – Marcel

LUNINE MENE

2. oktobra ob 7.41 uri – mlaj

KINIO

BREŽICE: 29. in 30. 9. ameriški barvni film Cirkus z Jackiejem.

KRSKO: 1. in 2. 10. italijanski film Sandokan. 4. 10. danski film Ro-

mantika v postelji. 5. 10. ameriški film Lov za zlatim kipom.

MOKRONOG: 30. 9. film Amazonke.

NOVO MESTO – KINO KRKA: 29. in 30. 9. ter 1. 10. italijanski barvni film Skofova spalnica. 2. in 3. 10. angleški barvni film Dolge ladje. 4. in 5. 10. ameriški barvni film Pot do slave.

RIBNICA: 30. 9. in 1. 10. ameriški barvni film Nepoznan zaščitnik.

SEVNICA: 30. 9. in 1. 10. italijanski film Božanska ženska. 4. in 5. 10. francoski film Kam s truplom?

TREBNJE: 30. 9. in 1. 10. zabavni film Uživaj, Dsszeri.

tokija izhodne moči 3 W 27 MHz. Naslov v upravi lista (3369/78).

PRODAM zadnji levi blatnik za audi 80 in harmoniko (tritonso) znamke Zeleznik, visoko glašena. Jože Novk, Gornja Straža 33.

UGODNO prodam malo količino betonskih zidakov. Naslov v upravi lista.

TERMOAKUMULACIJSKO peč AEG 2 kw prodam za 3.000 din. Sandi Mikulan, ČZP Dolenjski list Novo mesto.

PRODAM rabljeno prikolico za osebni avto. Anton Fink, Podturen 38, Dol. Toplice.

SAMO enkrat je možno kupiti za samo 10.000,00 din: kavč, raztegljiv za dve osebi, dva fotelja (garnitura oker barve), omara visoka (oker barve), kavč, raztegljiv za eno osebo (rjavo-beli špic). Oprema nerabljena. Cena je fiksna. Prodajam skupaj. Ogled Nad mlini 31, telefon 22-058.

PRODAM malo rabljen 15-colski gumi voz z novimi gumami. Matilda Žabkar, Raka 90.

PRODAM 20-colski gumi voz. Kerin, Brod 10, Podbočje.

POCENI prodam novo peč Kueppersbusch, Turk, Partizanska 17, Novo mesto.

POCENI prodam nova balkonska vrata z oknom. Ima ohišje za rolete. Novak, Bršljan 3, Novo mesto.

PRODAM dobro ukoreninjene sadke žive meje 1400/40 cm. Pokorny, Drejetova 11.

PRODAM dva mizararska tovarniška skobelna stroja z vgrajenimi motorji, traktor (35 KS) s kabino, tehnično izpopolnjen, dvobrazdni obračalni plug, vitlo za traktor, dva vprežna železna pluga, eden obračalni ter posestvo 14 ha. Dam tudi v najem. Ivan Krajnc, Metni vrh 24, 68290 Sevnica.

KUPIM

KUPIM malo rabljen ali nov Wartburg. Franc Bohte, Mira 146.

ZAZDLJIVO PARCELO v Novem mestu ali bližnji okolici (oddaljeno do 3 km), v velikosti 8 do 10 arov, kupim. Pismene ponudbe s svojim naslovom pošljite na upravo Dolenjskega lista pod šifro „SONČNA LEGA“.

KUPIM rabljen betonski mešalnik. Alojz Rezelj, Mima peč 77.

POSEST

PRODAM travnik (Malo Mraševo), njivo (Pristava, komasacijsko območje), njivo (Kalce-Naklo), gozd (Kalce-Naklo) in kolosek (Zavode). Licitacija bo 8. oktobra 1978. Interesenti naj se oglasio pri Jožetu Pircu, Kalce-Naklo pri Krškem.

PRODAM travnik v velikosti 60 arov. Jože Bregar, Cerov log 29, Sentjerne.

V GORENJI VASI pri Mimi prodam starejšo hišo in ostalo poslopje, sadni vrt, njivo in nekaj gozda. Električna v hiši, primerni za manjšo družino ali upokojenca. Poizve se pri Francu Trametu, Brezovica, 68233 Mima.

HIŠO z vrtom v središču Pivke prodam. Julijana Smrdel, Pivka, Kolodvorska 26.

PRODAM vikend v bližini Šmar. Toplic. Naslov v upravi lista (3379/78).

Komisija za delovna razmerja pri LB Temeljni dolenjski banki Novo mesto

objavlja za nedoločen čas (s polnim delovnim časom) naslednja prosta dela in naloge:

1. KREDITNEGA REFERENTA za kreditiranje investicij
2. REFERENTA-STATISTIKA
3. 2 REFERENTOV-USKLAJEVALCEV

Pogoji za sprejem:

- pod 1.: znanje, ki ga daje višja šola ekonomske ali pravne smeri in 3 leta ustreznih delovnih izkušenj
pod 2.: in 3. znanje, ki ga daje ustrezn a štiriletna srednja šola in 3 leta ustreznih delovnih izkušenj

Kandidati za objavljena delovna opravila naj prijavijo s kratkim življenjepisom z navedbami o dosedanjih zaposlitvah prilozijo dokazilo o šolski izobrazbi.

Prijave sprejemamo 15 dni po objavi. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 40 dneh po zaključku objave. Nepopolnih in po objavnem roku prispelih prijav ne bomo upoštevali.

Prijave pošljite na naslov:

Ljubljanska banka

Temeljna dolenjska banka

Novo mesto

Komisija za delovna razmerja

68001 Novo mesto

Kettejev drevored 1

PREKLICI

OPOZARJAVA Jožeta Plantana iz Osrečja in Franciško Novak ter njenega moža iz Sevnega pri Primskovem, naj prenehajo širiti lažne govornice o nakupu našega imetja, kajti vse sva kupila za svoj denar in ne za denar pokojne Skrabutove. Če tega ne bodo upoštevali, jih bova sodno preganjala in jim s pričami dokazala, kdo nama je denar posodil in da je bil ves denar vrnjen prej, ko smo se vselili v Osrečje. Jure in Cvetka Rukavina, Osrečje 7, Smarješke Toplice.

RAZNO

POROČNI PRSTANI! – Vsa zlatarska dela vam po vaši želji najbolje opravi zlatar Otmar Zidarič v Gosposki 5 v Ljubljani, kjer dobite tudi poročne prstane vseh oblik. Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

DNE 17. 9. 1978 sem izgubila žensko verižico. Ker je drag spomin, prosim poštenega najditelja, naj jo proti nagradi vrne Matildi Kim, Ravgovska ulica 7, Novo mesto.

SPREJMEM deklo, ki bi rada nadaljevala šolanje, tečajje, se izučila, zaposlila, ter ji pomagam. Resne ponudbe Kaplan, Galjeвица 14, Ljubljana.

OBVESTILA

GRADITELJI HIŠ! Izdelujem žlebove in jih montiram na stavbo po ceni 80 din. Zabkar, Sentjerne.

IZDELUJEM in montiram v kratkem roku vse vrste rolet. Ponudbe sprejemam na naslov: Anton Skufca, Prigorica 35, Ribnica, telefon 87-215, ali pismeno: Škofljica 17.

SERVIS CTC oljnih gorilcev, gospodinskih aparatov in hladilnih naprav ANTON VRŠČAJ, Kolodvorska 56, Črnomelj, telefon 76-073, obvešča cenjene stranke, da opravljamo servise na oljnih gorilcih in jih tudi montiramo.

VSA vodno instalaterska dela, instalacije, adaptacije, popravila, opravi solidno v najkrajšem možnem roku. Vodnoinstalaterstvo Matej Žlender, Senovo 64, telefon (068) 75-337.

ČESTITKE

Dragi mami MARIJI ZAGOREC iz Dol. Prekope 6 iskreno čestitajo za njen 65. jubilej in ji želijo vse najboljše sin Jože z ženo Stanko, vnukinja Saša pa ji pošilja koš poljubčkov.

DRAGI TRŠINARJEVI mami iz Gor. Prekope 6, iskreno čestitam za njen visoki življenjski jubilej – 70. rojstni dan in ji želimo še veliko zdravih in srečnih let v krogu svojih domačih, obenem se ji zahvaljujemo za njen trud in dobroto. Vsi njeni!

DRAGEMU in navdve ljubemu očku VIKTORJU STANIŠI iz Zaloga za 50. rojstni dan vse lepo, da bi se mu izpolnile vse skrite želje, mu iz srca želi hčerka Marjana z možem Tonijem in malim Uroškom, ki mu pošilja koš poljubčkov.

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi našega dragega moža, očeta, tasta, starega očeta, sina in brata

FRANCA BOGOLINA

Dmovo 11

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani in nam kakorkoli pomagali in sočustvovali z nami. Hvala vsem, ki ste pokojnemu podarili vence in cvetje ter ga spremili na zadnji poti. Najlepša hvala bližnjim sosedom, podjetju Mizarstvo Krško ter tovarišu Jožetu Arhu za poslovilne besede pri odprtju grobu. Posebna hvala osebi nevrološkega oddelka bolnice v Novem mestu ter duhovniku za opravljene obrede.

Žalujoči: žena Anica, hčerka Marica z družino, ata, mama ter brata Jože in Martin z družinama

V SPOMIN

22. septembra je minilo žalostno leto, odkar nas je mnogo prizgodaj zapustil naš dragi mož, očka in brat

FRANCE PONIKVAR

iz Stare cerkve pri Kočevju

Hvala vsem, ki se ga spominjate in obiskujete njegov grob.

Žalujoči: žena Marija, hčerki Milka in Breda z možem ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi, tragični izgubi našega sina, brata, strica in bratranca

FRANCKA ŠILERJA-GLUHONEMEGA

iz Prečne 20

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem za izraženo sožalje in podarjene vence in cvetje. Posebno smo se dožnji zahvaliti sosedom Bobnar, Dular in Sulc, ki so nam stali ob strani v najtežjih trenutkih bolečine. Zahvaljujemo se tudi delovnim organizacijam za podarjene vence: Novomontaži, „Krki“ in Zavodu za zaposlovanje. Posebno se zahvaljujemo župniku in njegovemu spremljevalcu Kovačiču. Hvala vsem, ki ste dragega pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Neutolajšljivi: mama Francka, brat Jože z družino, sestri Marija in Fani z družino, brat Lojze ter ostali sorodniki

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto – USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Slavko Lubšina.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Bojan Budja, Milan Markelj, Janez Pezelj, Jože Primc, Drago Rustja, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik. Tehnični urednik Priloge: Dušan Lazar. Ekonomska propaganda: Janko Saje, Marko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 5 din – Letna naročnina 198 dinarjev, polletna naročnina 99 din, plačljiva vnaprej – Za inozemstvo 400 din ali 25 ameriških dolarjev oz. 50 DM (oz. ustreznega drugega valuta v tej vrednosti) – Devizni račun: 52100-620-107-32000-009-8-9.

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 125 din, 1 cm na določeni strani 155 din, 1 cm na srednji ali zadnji strani 200 din, 1 cm na prvi strani 250 din. – Vsa mali oglasi do 10 besed 45 din, vsaka nadaljnja beseda 4 din. – Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 9 od 15. 10. 1977 – Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-603-30624 – Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Ulica talcev 2, p. p. 33, telefon (068) 23-606 – Naslov uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3, p. p. 33, telefon (068) 23-611. Nenaročeni rokopiisov in fotografij ne vračamo – Časopisni stavek, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list, Novo mesto – Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

mali oglasi

SLUŽBO IŠČE

IŠČEM popoldansko delo na domu: vsa administrativna dela, vodenje poslovnih knjig obrtnikov. Cena po dogovoru. Delo je registrirano. Delo bi lahko opravljala na območju krške ali sevnjske občine. Naslov v upravi lista (3429/78).

SLUŽBO DOBI

MLAJŠE DEKLE zaposlim na delovnem mestu: pomoč v bifeju in kuhinji. Mesečni prejemki 3.000 din ter brezplačna hrana in stanovanje, nedelje proste. Lahko se tudi priučite v gostinstvu. Prijavite se osebno ali pismeno na naslov: Bife Bernarda Nučič, UL Pohorskega bataljona 139, Ljubljana, telefon 343-023.

IŠČEM deklico za delo v gostilni, kvalifikacija ni potrebna. Gostilna Majolka, Dušan Bobič, Krško, telefon (068) 71-345.

V SLUŽBO sprejemam delavca z znanjem varjenja s CO₂. Jože Novak, Na Lazu 1, Novo mesto. GOSTILNA SREK v Višnji gori išče samostojno kvalificirano kuharico in kvalificirano natakaričo. Hrana in stanovanje v hiši. Osebnih dohodkov po dogovoru. Oglasite se takoj po telefonu (061) 784-021 ali osebno.

STANOVANJA

DEKLE išče opremljeno in ogrevano sobo v Novem mestu ali bližnji okolici. Naslov v upravi lista (3372/78).

MLADA zakonca brez otrok iščeta stanovanje v Trebnjem ali okolici Trebnjega. Plačava za eno leto vnaprej. Naslov v upravi lista (3425/78) ali telefon 83-188 od 8. do 11. ure.

ŠOFER pri Gorjancih išče sobo s kopalnico v Novem mestu. Džemo Džamdzic, Ravgovska 12/19, Novo mesto, telefon 22-889.

ODDAM sobo osebi, ki bi bila zato pripravljena nekoliko pomagati pri hišnih delih. V poštev pride možki ali ženska, uslužbenec ali upokojenec. Naslov v upravi lista (3407/78).

PREDSTAVNIK Renaulta takoj išče v Novem mestu ali okolici trisobno ali dvosobno stanovanje za določen čas s predplačilom proti visoki nagradi. Ponudbe na telefon 85-115, Rene Porchet, Otočec 60.

STANOVANJE s hrano k 2-članski družini nudimo ženski upokojenki ali mlajši zaposleni za varstvo hiše v odsotnosti in pomoč v gospodinjstvu. Ponudbe pod šifro: „GOSPODINJA“.

Motorna vozila

UGODNO prodam NSU 1200 C. Ogled vsak dan po 15. uri Pavle Riznič, Semiška 4, Črnomelj.

PRODAM fiat 750, letnik 1972, dobro ohranjen, 16.000 km. Ogled v popoldanskem času. Naslov v upravi lista (3424/78).

PRODAM dobro ohranjen avtomobil Lada standard, letnik 1974. Jože Knafelc, Ul. Milke Šobar 4, Novo mesto.

ZASTAVO 101, letnik 1976 ugodno prodam, odlično ohranjena in registrirana do 9. 79. Hrovatič, Stranska vas 1, Novo mesto.

PRODAM zastavo 750. Ogled dopoldan, Pod Trško goro 90.

ZASTAVO 1300, letnik 1977 prodam. Milan Pavlič, Novo mesto, Partizanska 3.

PRODAM zastavo 750, letnik 1975. Klenovik 7, Skocjan.

V SPOMIN

29. septembra bo minilo žalostno leto, odkar je utihnilo dobro srce našega ljubelega moža, očka, brata in strica

DRAGA MUHIČA

iz Orkļevca pri Mimi peči

Zares hitro čas beži, ali naša srca so vedno bolj žalostna. Naš dom je pust in prazen. Nikoli te ne bomo pozabili. Vsak dan v mislih in besedah živim z nami. Vsem, ki se ga še spominjajo in krasijo mnogo prerani grob s cvetjem ter prižigajo sveče, iskrena hvala.

Žalujoci: žena Mari, otroci Drago, Ivan, Mojca in Sonja ter drugo sorodstvo.

V SPOMIN

18. septembra je minilo žalostno leto, odkar nas je zapustil naš ljubi ata in stari ata

JANEZ UDOVČ

iz Srednjega Lakenca pri Mokronogu

Pust in prazen je zdaj naš dom brez tebe. Radi prihajamo tja, kjer smo bili doma. Vendar bo bolečina v naših srcih ostala večna.

Vsi tvoji

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta in strica

JANEZA MAZNIKA

upokojenca iz Orehovice 21

se najiskrenejše zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znanem ter vsem, ki ste nam izrekli sožalje in sočustvovali z nami. Posebno se zahvaljujemo pljučnemu oddelku bolnice Novo mesto in strežnemu osebju, KZ Krka De Sentyernej, TOZD Putalu z Viča, ZZB NOV Sentyernej, Gasilskemu društvu Orehovica za podarjene vence, Društvu upokojencev Sentyernej, godbi na pihala iz Sentyernej, župnikom iz Sentyernej in Kostanjevice za lepo opravljeni obred ter vsem, ki ste pokojnika spremili do njegovega zadnjega doma.

Žalujoci: žena Karolina, sinova Jože in Lojze z družino, hčerke Marija, Tončka, Vida, Milena z družino, sestra Pepca, brat Martin, 16 vnukov ter drugo sorodstvo.

Orehovica, dne 20. septembra 1978.

KMETIJSKA ZADRUGA ČRNOMELJ

Komisija za delovna razmerja objavlja sledeča prosta dela in naloge:

- a) 2 ŠOFERJA tovornih kamionov
- b) 1 TRGOVEC – prodajalec
- c) 1 GOSTINSKI DELAVEC – natakar
- d) 1 STROŠKOVNI KNJIGOVODJA

Pogoji:

- pod a: voznik „E“ kategorije (odslužen vojaški rok)
- pod b: končana poklicna šola za prodajalce
- pod c: končana poklicna gostinska šola z odsluženim vojaškim rokom
- pod d: srednješolska izobrazba z nekaj leti prakse v finančni stroki

Interesenti naj v 8 dneh vložijo prijave na splošni sektor zadruga.

IN MEMORIAM

Ni vaju na vrtu več, ne med gredicami,
Ni vaju na polju več, ne med goricami,
ne več na domačiji tej,
ni vaju nikjer več, kjer bila sta prej.

Pet let, oziroma dve leti in pol je minilo, odkar sta nas zapustila naša mama in ata

FRANČIŠKA IN ALOJZ GRIVEC

iz Poljan

V naših srcih še vedno živita, spomin na vaju nas povsod spremlja

Njuni otroci!

V SPOMIN

2. oktobra bo minilo žalostno leto dni, odkar nam je kruta usoda iztrgala iz naše sredine ljubelega sina

IVANA VIDICA

iz Kanizarice 12

Dnevi minevajo, mi pa se ne moremo in ne moremo sprijazniti s tem, da te ni več med nami. Vedno mislimo nate in se te spominjamo, naša žalost in bolečina bosta ostali večni. Zahvaljujemo se vsem, ki ste ga imeli radi, se ga spominjate, mu prinašate cvetje in prižigate sveče na njegovem tihem domu.

Za vedno neutolažljiva: mama in ata

ZAHVALA

Nepričakovano nas je zapustil dragi mož in skrbni oče

JOŽE NEMANIČ

iz Metlike

Iskrena hvala vsem, ki ste njegov grob zasuli s cvetjem in venci in nam izrekli sožalje ter ga spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: žena Fančka in hčerka Anica.

Na podlagi sklepa delavskega sveta delovne organizacije NOVOMONTAŽA – GRADBENE INSTALACIJE n.sol.o. Novo mesto

razpisuje

prosta dela in naloge

VODJE SPLOŠNE SLUŽBE.

Za zasedbo razpisanih del in nalog mora kandidat izpolnjevati naslednje pogoje:

- da ima višjo pravno oz. upravno strokovno izobrazbo s petletno prakso na podobnih delovnih opravilih,
- da je politično neoporečen, da ni bil kaznovan zoper samoupravljanje in družbeno premoženje ter da izpolnjuje vse ostale zakonske pogoje.

Pismene prijave z dokazili o strokovni izobrazbi in dosednji zaposlitvi pošljite v roku 15 dni na gorhji naslov.

Komisija za volitve in imenovanje SKUPŠČINE OBČINE TREBNJE razpisuje prosta dela in naloge:

1. RAVNATELJA OSNOVNE ŠOLE JOŽE SLAK – SILVO Trebnje

Pogoji: kandidat mora izpolnjevati pogoje za učitelja osnovne šole, določene z zakonom o osnovni šoli in imeti 5 let vzgojnoizobraževalne prakse.

2. DIREKTORJA CENTRA ZA IZOBRAŽEVANJE IN KULTURO

Pogoji: višja izobrazba in najmanj pet let delovnih izkušenj v podobni izobraževalni organizaciji.

Kandidati morajo imeti moralnopolitične kvalitete. Prijavi je potrebno priložiti življenjepis in dokazila o izpolnitvi pogojev. Prijave sprejema komisija za volitve in imenovanja 15 dni po objavi razpisa.

V SPOMIN

4. oktobra bo minilo prežalostno leto dni, odkar nas je mnogo prežgodaj nepričakovano zapustila naša ljuba žena, mamica in hčerka

SLAVICA KAVČIČ

iz Orehovca 27 C, Kostanjevica

Čas hitro beži ali naša srca so vedno bolj žalostna, naš dom je pust in prazen, ker te ni več med nami. Spomin na tebe nam bo ostal v srcih kot svetel žarek, ki nikoli ne ugasne. Prisrčna hvala vsem, ki se je še spominjate in ji prižigate svečke.

Vsi tvoji!

V SPOMIN

6. septembra je minilo leto dni, odkar nas je zapustil skrbni mož, oče, stari oče

VINKO KODEH

iz Jelovca 10, Boštanj

Posebna zahvala kmetu Francu Bizjaku in njegovi družini iz Okiča.

Žalujoci: žena Nada, otroci in vnuki

SLUŽBA DRUŽBENEGA KNJIGOVODSTVA V SR SLOVENIJI PODRUŽNICA KRŠKO

ISČE

sodelavce za opravljanje naslednjih nalog:

1. pripravljanje ter knjiženje dokumentov in kontroliranje pravilnosti knjiženja – enega delavca;
2. obdelava nalogov plačilnega prometa – tri delavce.

Pogoji:

pod 1: kandidat mora imeti ekonomsko srednjo šolo ali gimnazijo in dve leti ustreznih delovnih izkušenj, poskusno delo 3 mesecev;

pod 2: kandidati morajo imeti poklicno šolo administrativne ali trgovske smeri in eno leto ustreznih delovnih izkušenj, poskusno delo 3 mesece.

Dva delavca bosta opravljal naloge v matični enoti Krško, eden pa delno v matični enoti in delno v ekspozituri Sevnica, zato je zaželeno, da ima stalno bivališče v Sevnici.

Podroben opis dela za posamezne naloge bo kandidatom sporočen ob osebnem razgovoru.

Pismene ponudbe z življenjepisom naj kandidati pošljejo v 15 dneh po dnevu objave na naslov: Služba družbenega knjigovodstva, podružnica Krško.

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po preteku roka za prijavo.

Odbor za medsebojna razmerja

CENTRA SREDNJIH ŠOL

Črnomelj

razpisuje dela in naloge:

1. 1 STRUGARJA
2. 1 STROJNEGA KLJUČAVNICARJA

Pogoj: Končana poklicna kovinarska šola in 3 leta delovnih izkušenj.

Vloge z dokazili sprejema tajništvo centra.

IZ NOVOMESKE PORODNIŠNICE

V času od 14. do 20. septembra so v novomeški porodnišnici rodile: Cvetka Felician iz Bučerce – Roberta, Majda Kramarič iz Blatnika – Aleša, Jožica Zupančič iz Velikega Podljudna – Martina, Anica Senica iz Gornjega Polja – Romano, Fani Črnogoj iz Črmošnjic – Matjaža, Marija Bunšek iz Čadraž – Matejo, Vida Puljak iz Dolnjega Suhorja – Lidijo, Olga Jevnikar iz Mokronoga – Andreja, Anica Novak iz Osojnika – Franca, Lojzka Zaletelj iz Sel – Šumberka – Marjano, Martina Čašnovar iz Velikih Poljan – Antona, Terezija Simonič iz Oskoršnice – Alenko, Marija Božič iz Gabrja – Zlato, Martina Nemanjč iz Draščev – Martina, Vedrana Sejdinovič iz Črnomlja – Heleno, Alenka Badovinar iz Metlike – Branko, Ljubica Novosel iz Reštova – Vesno, Darin-

ka Nose iz Šmihela – Melito, Anica Slak iz Žužemberka – Antona, Vida Dajčman iz Gabra – Tomaža, Anica Zore iz Regerče vasi – Melito in Jurija, Marija Udovč iz Gornje Radulje – deklico, Albina (Colarič iz Velikih Vodenic – deklico, Frančiška Znidarič s Preske – dečka, Anica Jesih iz Blatnika – deklico, Silva Arnšek iz Krškega – 2 dečka, Marija Kos iz Martinje vasi – dečka, Anica Krkušek iz Žakanjskega sela – dečka, Zdenka Pureber iz Drganjih sel – deklico, Zdenka Rudman iz Družinske vasi – dečka, Marija Srovin iz Mirne peči – dečka, Marija Simonič iz Velike Lahinje – deklico, Štefka Barbo z Malega Kala – 2 dečka, Martina Kranjc z Broda – dečka in Jožica Arh iz Velike vasi – dečka. – Cestitamo!

OGLAŠUJTE V DL!

Spomin peša, volja ne

„V knjige je zlasti verjela, v tiste, prepovedane,“ je povedala 83-letna Ana Levstik iz Šalke vasi 16 pri Kočevju o svoji sestanovalki Mariji Knapič, ki je letos praznovala 80-letnico življenja, prihodnje leto pa bo 40-letnico članstva v KPJ oz. ZKJ.

Marijin oče je bil rudar. Sama je bila delavka v rudniku Kočevje, kjer je pobirala in prebirala premog na dnevnem kopu, pa tudi njen mož je delal v rudniku kot zidar.

Danes bero ženske ljubézenske romane in kriminalke, Marija Knapič pa je prebirala literaturo, ki je govorila o izkoriščanju delavcev, o nujnosti boja proti izkoriščevalcem, o organiziranju delavstva, o delu KPJ, sindikatov in podobnem. Še danes rada bere TV 15, Borca in Dolenjski list, razne politične knjige, ki jih ji prinesejo z občinskega komiteja, te dni pa je naročila Titova zbrana dela.

„Ko končam delo za tisti dan, primem v roko knjigo. Prav zato sem že v stari Jugoslaviji vodila aktiv rudniškega sindikata, ko sem bila sprejeta v KP, pa še aktiv te organizacije.“ Čeprav ji spomin precej peša, se spominja štrajkov v rudniku, žandarjev in vojske. Njena sestanovalka Ana Levstik pa pravi: „To ti je bil štrajk ne vem že katerega leta. Šli smo v sprevedu na železniško postajo, spredaj pa je nosil rdečo zastavo Cargl, ki je bil lep fant.“

Takoj po začetku vojne je Okrožni komitee za Kočevsko in Ribniško začel delo-

vati proti okupatorju. Propagandno gradivo so prejeli iz Ljubljane. Zbirališče in skrivališče tega gradiva pa je bilo prav pri Knapičevih. Kasneje so pod Knapičev hlev skrili partizanski tiskarski stroj. Vojna Knapičevim ni prizanesa. Vzela jim je oba sina, ki sta šla v partizane že takoj 1941. Njo so internirali, vendar je bila med Kočevskim zborom, na katerem je bil njen mož Polde odposlanec, že doma.

Po vojni sta z možem spet delala pri rudniku, on redno, ona bolj udarniško. Mož je zbolel in leta 1950 umrl. Pokojnino dobiva zdaj po možu.

„Ja, res sem pred vojno vodila arhive, bila v KP, vendar mi ni bilo po vojni za delo v pisarni. Raje sem spet pobirala premog in opravljala razna druga dela.“

Tudi danes še pridno dela na vrtu, pere, riba, redi kure, prenaša drva in premog. „Lepo je delati. Rada delam, če sem zdrava.“ Kar stoji je te dni prebolela pljučnico.

Čeprav je na stara leta ostala brez družine, le ni sama. S sestanovalko Levstikovo imata veliko skupnih spominov, saj sta bili tudi skupaj internirani. Pa ženske pridejo včasih na kavico. In šolarji prihajajo povpraševati o starih časih. Za osmi marec jo kam povabijo. Nageljčke in darila prinesejo tudi od Zveze borcev in društva upokojencev za novo leto, pa tudi ob drugih priložnostih.

J. PRIMC

„Vesela jesen“ delila klopotce

V Mariboru ni nihče mislil na gnila jajca – Trume za narečne popevke potrebnih in nepotrebnih tipov – Vsi so bili najboljši – Radio Ljubljana ni v čislh

Maribor je bil 16. septembra 1978 pust. Na ulicah je srečeval človek bolj malo slovensko govorečih ljudi, nihče ni buljil v izložbe, le na pošti, kjer lahko tudi ob sobotah dvignete denar, je bilo malce bolj živahno. Mesto ob Dravi je bilo preplepljeno s plakati, ki so vabili na ogled razstave s skupnim imenom Vesela jesen, sicer pa ni v podhodu za pešce še nihče izbrisal z zeleno barvo napisanega Lorcovega stiha: Zeleno, ki ljubim zeleno.

Zivahneje je postalo ob šestih popoldne, ko so odprli razstavišni prostor, šanke, točilnice, ko so pričeli vrteti vrtljaki, na katerih se je treba privezati z „dvemi verigi“, ko se je lahko peljal obiskovalec skozi hišo strahov, lahko streljal na umetne rože, pil pivo, vino, vinjak, si

ogledoval razstavljene kmetijske in gradbene stroje, razkošen ognjemet, poln žvepla, ko je zadisalo ali zasrdelo po čevapčičih in ko so se pričeli zbirati pevci, skladatelji, dirigenti, tekstopisci, njih spremljevalci v jeansu, fotoreporterji, televizijski snemalci in še garnizon drugih, za festival narečnih popevk potrebnih in nepotrebnih tipov.

Od pevcev so prirušili v Maribor: Dušan Kobal, Alenka Pinterič, Branka Kraner, Edvin Fliser, Geza Karlatc, Ivo Mojzer, Karli Arhar, Vlado Bežjak, Rajko Stropnik z ansambлом Kvik, Braco Koren, Sonja Gabršček, Meri Avenak, Milan Petrovič, Ivek Baranja, Rudi Trojner in Pavlek Stumberger, videti pa je bilo še mojstra Adamiča, Septeta, Edvarda Holthnerja, Saša Veronika, Metko Volčičevo, pesnico Marijo Reven, skladateljca Jožeta Krežeta pa še in še. Radovedneži so si pasli oči po njih obrazih, jih trepljali po ramah, češ tako je treba vzdrževati

lepo domačo pesem, stavljali na zmago, samo da se je pilo, da se je nekaj govorilo in da je imel Egon Kaše kaj slikati in da se je imel Luc čemu gromko smejeti. Tofa v Mariboru ni bilo, ker je bil pred kratkim v Afriki in je divjine do vratu sit, tudi Silvester Mihelčič iz Črnomlja ni pridrvel s svojim Saabom tja, ker je že vnaprej vedel, da domov ne bo peljal niti klopotca niti denarne nagrade.

Popevka Vesela jeseni 78 se je pričela natanko ob osmih zvečer, ko je zagrmel avizo Rodoškovega Štajerca in ko je blizu tisoč gledalcev nestrno čakalo, kaj bo videlo in slišalo. Pevci so lepo po vrsti izvajali šestnajst novih narečnih popevk: Kraški pust, Pej ošja, Koline, Napitnico, U Iderje, U hribe, Gazi, gazi devojčice, Na sejmce, Oprost, se grozni mi mudi, Martinov den, Stari tango, Bistahor, Zame je toti muzika, Krašovca, Zelenega Jurija in Stelerajo, gledalci pa so pošteno

PEVSKA POZA – Alenka Pinterič je letos že desetič sodelovala na popevki Vesela jeseni. Letos ji je pripadel klopotec, četudi Alenka ni najbolj priljubljena v rodnem mestu. Desetletnico sodelovanja je slavil tudi skladatelj Jože Kreže, Mariborčan. (Foto: Egon Kaše)

Starovaški most vzdihljajev

„Zbor občanov“ na spornem mostu v Stari vasi pri Krškem, ki je po mnenju vaščanov zgrajen skoraj meteo previsoko

Nekateri mostovi so prišli celo v književnost, tisti v Stari vasi pri Krškem pa, nebodigatreba, je postal desetin projektantov in predmet silne jeze krajanov.

Minuli četrtek zvečer so se na spornem mostu pričeli zbirati v precej glasno gručo krajani Stare vasi. „Tu, na mostu!“ je bil odgovor na vprašanje, kje bo sestanek. Tako se je tudi zgodilo. Okrog temnozelené stoenke krškega gradbenega referenta se je nato odvijal uradni del sestanka.

Nad sto vaščanov se je precej zedinilo o vsebini osem točk vsebujočega zapisnika, dodali so samo še dve. Pikre so jele leteti, prisoten je bil tudi občinski podpredsednik Ciril Plut, ko so se lotili mostu. Vodja krškega tozda novomeškega Cestnega podjetja Stane Zigante je vaščane skušal pomiriti, da lahko na stroške podjetja (!!) doseže „zniža-

nje“ mostu za slabih deset centimetrov, če uporabijo finejšo asfaltirni zmes. Na pokrovu motorja omajenje stoenke sta se znašla tudi načrta mostu čez Starovaški potok. uradni zaznamek krškega katastra ponovnih meritvah in še kaj.

Vaščani seveda niso imeli prilik da bi se lahko soočili s projektantom tega čuda (IBT Trbovlje), njim bodo menda opravili na občini. Kakorkoli, vaščani ne marajo tak visokega mostu. Če naj bi le-ta požiral toliko vode (železniški prava skromnost!) kot pravijo v narji, bi bili lahko postavili most. Kaj bodo ukrenili sedaj, v minuli četrtek ni vedel nihče.

O JARI KACI – „Načrti se načrti tja, most je prava stvar ta za Staro vas, kraj ste uničili,“ so bili ogorčeni vaščani. „Most je previsok in iz občini so modrovali drugi. V krški občini so uspešno posodobili nad sto kilometrov lokalnih cest, takšnega greha pa niso zaželeli nikjer. (Foto: Železn

MOST ZE PODIRAJO – Se lo, pa v Krški vasi ne bo več sledi „leseni“ romantiki starega mostu čez Krko. Začeli so ga podirati. les ne bo za staro šaro. Kar je ohranjenega, bodo uporabili za pravilo manjših mostičkov v občini.

Mladi, njih se spominjajte!

Proslava pri Beceletovi jami, kjer je padel heroj Vinko Paderšič s tovariši

Krajevna skupnost Otočec je 23. septembra praznovala svoj krajevni praznik v spomin na dan pred 36

SEVNIŠKA GODBA ŽE IGRA

V pičlega pol leta usposobiti novo pihalno godbo za 50-minutni koncert je nadvse spodbuden dosežek. Tako so v nedeljo pod geslom „Prvi stik s poslušalci“ sevniški godbeniki igrali v parku Doma počitka na Impoljci. Nastopili so skupaj s člani instrumentalnega kvinteta, ravno tako iz vrst godbenikov. Predstavljenih dvanajst skladb ni bilo vse, kar že znajo. Nova godba deluje pod okriljem sevniških gasilcev, do glasbil so prišli ob podpori sevniških kolektivov. V kratkem bodo dobili tudi svečane uniforme. Za pravi „ognjeni“ krst se bodo predstavili novembra za sevniški občinski praznik. Godbo prizadevno vodi Bogomir Hrovatič.

leti, ki so okupatorji v Zagradu v Beceletovi jami ne daleč od Starega gradu zverinško ubili narodnega heroja Vinka Paderšiča – Batrejo in njegove tovariše.

V spomin na ta dan so se ob jami zbrali nekdanji borci in aktivisti, člani Jamarskega kluba Vinko Paderšič–Batreja iz Novega mesta, predstavniki KS Otočec ter pionirji osnovnih šol Otočec in Brusnice. Lik borca in revolucionarja, narodnega heroja Vinka Paderšiča je orisal tajnik Jamarskega kluba Danilo Breščak, o bojih in medvojnih dogodkih pa je zbranim spregovorila Joža Škufca. Njenemu živemu pripovedovanju so vneto prisluhnili prav mladi.

„Prav na ta dan in ob tej uri smo zaslišali pokanje, ki je skalilo prekrasno sončno jutro. Takoj smo

vedeli, da je po naših... Iz jame, kamor so se skrili pred sovražno ofenzivo, se niso več vrnili. Mladi, njih se spominjajte!“, je zaključila ob misli na Vinka Paderšiča–Batrejo, Vinka Kosa, Alojza Gregorčiča, Frančiško in Franca Sajevec ter na borce, ki so jim v Otočcu naslednji dan sodili s puščinimi kopti in streli, danes pa počivajo v skupnem grobu na otoškem pokopališču.

BLAŽIČ 923 KEGLJEV

Tradicionalnega kegljaškega turnirja v Krškem, ki ga prirejajo v spomin na kegljaškega delavca in sodnika Marjana Ponikvarja, se je udeležilo 85 tekmovalcev. Zmagal je Novomeščan J. Blažič z 923 podrtimi keglji, pred Hrastarjem (Nm) 911 in Golčšem (Mercator) 900 podrtimi keglji.

Moštveno še prvaki

Srčne borbe krških speedwayistov v Ljubljani

Ekipa mladih dirkačev krškega Avto-moto društva v speedwayu je predzadnji konec tedna navdušila redke gledalce na domačem stadionu. Jesenski zaključek letošnje sezone bo jutri, v soboto in nedeljo v Mariboru.

Krčani, ekipo vodi prizadevni Bergant, nastopajo v neenakopravnem položaju npr. s favoriziranimi Kekcema iz Maribora. „Novi“ krški motorji so namreč za dobrih 15 konj bolj mršavi kot tisti, ki jih imajo pred seboj Mariborčani. Minula dva vikenda sta bila za dirkače izredno naporna. Kar tri dni zapored je treba namreč voziti neumiljeno, v takem pridejo šele do izraza dobri stroji in tudi telesna pripravljenost dirkačev.

Tokrat v Ljubljani Krčani niso mogli ponoviti edinstvenega uspeha iz Krškega, ko so ugnali vse. Za prvenstvo najboljših v državi se je tokrat najbolje izkazal Štefan Kekc, v skupni uvrstitvi pa Krčani še vedno vodijo. Krčani: Omerzel (tokrat 9 točk, Kozmos (8), Žibert (7), Bergant (3) – (le-ta se je tudi reseje poškodoval, ko sta ga stisnila dva dirkača) še naprej dajejo videz trdne ekipe, kar je navsezadnje tudi lep uspeh mladega trenerja. Ob nadaljnji podpori bodo po vsej verjetnosti za novo sezono tudi Krčani dobili močnejše motorje.

Prvi boks na Dolenjskem

Triurno boksarsko revijo v Dolenjskih Toplicah si je ogledalo 300 ljudi – Nastopilo pet domačinov

Minulo nedeljo je pred kratkim ustanovljeni Boksarski klub Dušan Tomaž Kveder iz Dolenjskih Toplic ob sodelovanju ljubljanskega Odreda pripravil v topliški kinodvorani boksarsko prireditev, na kateri je nastopilo nekaj znanih jugoslovanskih boksarjev.

Predvsem bolj izkušenim ljubljancem gre zasluga, da je prva povojna boksarska prireditev na Dolenjskem v celoti uspela. Organizatorji so namreč prodali nekaj več kot 300 vstopnic, gledalci pa so v slabih treh urah videli vrsto zanimivih bojev tekmovalcev iz Ljubljane, Trsta, Kamnika, Hrastnika in Dolenjskih Toplic. Vsekakor je bila najbolj zanimiva tekma med ljubljancema Jovičičem in Jovičem. Po desetih rundah izenačenega boja so sodniki zmagosodilili Jovičiču, ki je postal novi prvak Jugoslavije v polwelter kategoriji. Izredno izenačen boj je potekal med državnim

prvakom Centom in Kamničanom Zveržino. V štirih rundah dobrega boksa, v katerem sta tekmovalca pokazala lepote te večine, je „izzivalec“ prvaka presenetil in srečanje se je končalo neodločeno.

Topliškemu občinstvu, ki je v nedeljo dokazalo, da dobro pozna boks, se je predstavilo tudi pet domačih tekmovalcev, ki so ob organizatorjih Milanu Debenjaku Ljubčku, Franju Kovaču in sodnikih prof. Slavku Galtu in Janezu Galetu poželi največje aplavza. Domačin Poljak je v nedeljo zmagal po točkah, Djančević je presenetil nekdanjega slovenskega prvaka Simoniča in boksal neodločeno, Čanič je izgubil po točkah, tekmovalce težke kategorije Hajder je ostal brez tekmea, v najbolj razburljivem srečanju pa je Emil Špenhar, slovenski mladinski prvak v welter kategoriji, s tehničnim O.K. premagal Sajedoviča iz Hrastnika.

zaploskali le Staremu tangu, Krašovcu in Zelenemu Juriju.

Popevka Vesela jeseni 78 je bil pravi festival že po tem, ker so vsi izvajalci pri bogu, otrocih in starših prisegali, da ne mislijo na nagrade, da jim je to pač postranska in nepomembna zadevščina, globoko v sebi pa so upali, da publika in žirija le nista tako neumni, da ne bi ugotovili, kako je prav njihova popevka naj naj najboljša, naj naj živahnejša in sploh oh, oh in oh. Zato ni manjkalo nervoze, kajenja za odrom, govoričenja: „Ti si najboljši, najboljša.“

Zunaj pa so ljudje pili, jedli in se pripravili za oslovo senco, ne meneč se za to, kaj se dogaja v hali B mariborskega razstavišča že dvanajstič zapored, kajti popevka Vesela jeseni se odvijja že preko desetletja in si je pridobila v tem času širok krog ljubiteljev, četudi so organizatorji – Društvo glasbenih delavcev Harmonija iz Maribora – prepričani, da se njihova prireditev vse premalo popularizira v Sloveniji. No, da. Trdijo, da lokalne radijske bajte že vrtijo izvajane skladbe, da pa jih je po ljubljanskem radiju vse premalo slišati.

Cas do razglasitve najboljših so izpolnili z učinkovito množo revijo, v kateri so morali manekeni pokazati vse svoje plesne (ne)spodobnosti. dalstvo pa je ploskalo, uživalo, Maribor ima čudovito publiko, ceneni napore domačih ljudi in se razlikuje od drugih Slovencev, voščljivih in ljubosumnih, če kakšen domačin kaj pokaže.

Aleš Kernik, Milan Krapal, Alenka Pinterič so odnesli za pevko Krašovc vsak po en klopotec. Branka Kraner, Edvin Fliser, Mojzer in Karli Arhar pa so se povili na prvo, drugo in tretje mesto. Prepričan sem, da bo slovensko sopsije zamolčalo spodsrljaj Karli Arharja ob razglasitvi zmagovalca ko je v Mariboru zelo popularen. Karli pošteno kiksnil ob drugem vajanju Zelenega Jurija. Ginjen je di osvovitve tretjega mesta ni pravočasno vstopiti, pa je nagovoril dirigenta:

„Mojster, mojster, gremo še enkrat.“ Pa to ni ničesar pokvarilo. Začek v hotelu Slavija je pokazal, so bili organizatorji zadovoljni, so si pevci med seboj prijatelji, bo naslednje leto spet Vesela jeseni festivalom, ognjemetom, s piščalci z negotovostjo: le kdo bo zmagal?